

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Om
de saakaldte politiske Vers
hos Grækerne.

Af

N. J. F. Henriksen,

Lector ved Sorøe Academie.

Iudbydelseskrift

til

Examen artium og den offentlige Skole-Examen
ved Sorøe Academie

den 14de Juli 1838 og følgende Dage.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.

F o r t a l e.

Nærværende Afhandling er i det første Udcast ældre end den for to Aar siden udkomne om den Nygræske Udtale; den første Anledning til den gave nogle Ytringer i Professor Blochs Program om den Græske Accentuations Væsen. Jeg maa tilstaae, at jeg indtil for omtrent fem Aar siden ikke vidste mere om de politiske Vers, end at det var en hos Grækerne i Middelaalderen opkommen Versart, i hvilken Stavelfernes Quantitet ikke iagttoges; af de Beger, som ere skrevne i slige Vers, kjendte jeg Ixekes's Chiliader ved enkelte Citater, faa andre kun af Navn. Ved at læse Prof. Blochs Afhandling stedte jeg paa nogle Paastande om disse Verses Alder, som overraskede mig og vakte Lyft til næiere at undersøge, hvorvidt de vare grundede. I Struves grundige Skrift om de politiske Vers fandt jeg Oplysning om disse Verses prosodiske og metriske Bestaaffenhed, men ikke det, som jeg fornemmelig søgte, paalidelig Underretning om, naar og hvorledes disse Vers vare opstaaede i Grækenland; Andre, som have berørt denne Gjenstand, have talt saa ubestemt og forvirret om den, at de suarere have fordunklet end oplyst den. Ved at gaae til Kilderne selv fandt jeg hos flere Græske Skribenter ikke faa Data, som gjorde det klart, at disse Vers havde en seen Oprindelse; men endnu mere indlysende blev denne Ting mig ved Betragtningen af det Græske Folks og Sprogs Historie, hvortil de samme Studier gave Anledning. Hvad der som isoleret Phænomen kun havde havt under-

ordnet Interesse, fik nu først Lys og Betydning i sin Sammenhæng med Folkets, Sprogets og Litteraturens Historie, som Led af et større Heelt, og jeg begyndte at ordne og bearbejde mine Materialier. Men under Arbeidet lededes Tanken ideligen hen til et andet nærbeflægtet Spørgsmaal, der i den senere Tid havde været Gjenstand for en levende Strid, uden at være kommet sin Afgjørelse nærmere. Jeg mener Spørgsmaalet om den Græske Udtale, der i og for sig, ligesom det om de politiske Vers, hører til de mindre vigtige Punkter af Oldtidsvidenskaben, men, ligesom dette, kan faae nogen Betydning ved sin Sammenhæng med andre almindeligere Phænomener, og hvis egentlige Grundvold og Begyndelsespunkt ligeledes Folkets og Sprogets Historie forekom mig at være. Da dette sidste Spørgsmaal havde Diebliffets Interesse fremfor det andet, og desuden Spørgsmaalet om de politiske Verses Oprindelse tildeels var betinget deraf, besluttede jeg indtil videre at henlægge det andet Arbeide og derimod at bearbejde de Materialier, som jeg under Læsningen af de senere Græske Forfattere havde samlet til Spørgsmaalet om Udtalen, samt dertil at knytte de almindeligere historiske Undersøgelser om Folket og Sproget, hvilke efter den oprindelige Plan skulde have udgjort Indledningen til Afhandlingen om de politiske Vers. Saaledes fremkom mit Skrift om den Nygræske eller saakaldte Reuchlinske Udtale af det Helleniske Sprog, hvis Form tildeels har sin Oprindelse af, at jeg i Begyndelsen tænkte paa at levere det som Recension af de Blochske Skrifter om denne Gjenstand til Maanedsskriftet for Litteratur, af hvis Secretair jeg tidligere gjentagne Gange var bleven opfordret til et saadant Arbeide *); men Stoffets Rigdom nødte mig til at opgibe denne Plan. Denne Afhandling udkommer nu i Tydsk Oversættelse ved Pastor (forhen Rector) Friedrichsen, og vil saaledes underkastes et større Publicums Bedømmelse. Med Hensyn til

*) Dette føler jeg mig forpligtet til her at bevidne paa Grund af Professor Blochs Bemyndning imod Professor Petersen, at denne havde afflaaet ham det Ønske, at hans Skrifter om det Græske Sprogs Udtale maatte blive omhandlede i Maanedsskriftet. Jeg selv fik af Professor Petersen et Exemplar af de i Aarene 1829—31 udgivne Programmer, fort efterat de vare udkomne, med Anmodning om at anmelde dem, men havde dengang ikke lyst og Leilighed til at studere mig ind i denne Materie, og jeg veed, at ogsaa Mag. Elberling og afsdsde stud. philol. Rasmussen have faaet lignende Anmodning, og at den sidste i sine sidste Levkaar spjøselsatte sig meget med denne Gjenstand.

enkelt Ytringer om dette Skrift, som hidtil ere komne til min Kundskab, vil jeg benytte denne Leilighed til at bemærke, at jeg, som jeg oftere har erklæret i Afhandlingen selv, og som hele Fremgangsmaaden i den viser, slet ikke har villet bevise, at den Grasmiske Udtale er den rigtige og gamle, men blot har havt til Hensigt at gjere indlysende, at den Neuchlinske Udtale ikke har det forud for den Grasmiske, at den historisk kan føres tilbage til Oldtiden, da de Grunde, hvorpaa man har støttet sig for at godtgjøre dens Ælde, ere ugyldige. At den Grasmiske Udtale for den største Deel er grundet paa Hypothese, er vistnok sandt; men ikke mindre sandt er det vel, at den Neuchlinske ikke har nogen sikkrere Grundvold. Hvad den Sandsynlighedsgrund angaaer, hvilken man henter fra, at den Nygræske Udtale i Hovedsagen har været den samme i 1000 Aar, da vilde den have nogen Vægt, naar det kunde antages, at de Grækere, som levede i det Tidrum, som gif umiddelbar foran de sidste 1000 Aar, have været de gamle Helleners ægte Efterkommere; men den taber den største Deel af sin Betydning, naar det ikke kan nægtes, at Historien bevidner, at Folk og Sprog just i hiint Tidrum have undergaaet en meget stor Forandring, og naar man tillige seer hen til det Factum, at der er foregaaet en betydelig Forandring i Udtalen selv inden den Tid, da den nuværende Udtale kan bevises at have været herskende i Grækenland. Jeg er gaaet negativ frem, just fordi jeg anstaae det for nødvendigt, at det først almindeligen erkjendtes, at man ikke vidste hvad man troede at vide; først naar det falske Skin af historisk Visshed, hvormed Neuchlinianerne havde vidst at omgive sig, var forsvundet, kunde Spørgsmaalet om den gamle Udtale optages paa ny som uafgjort, og Meninger og Hypotheser træde frem og gjøre sig gjeldende ved Grunde, men kun som Hypotheser, ikke som uomstødelig Sandhed.

Jeg har ligesom gjort Rede for, hvorledes det er kommet sig, at jeg i flere Aar har fordybet mig i Materier, som laae saa langt fra mine øvrige Studier og af Mange maaskee ville anses for ikke at være den megen Tid værd, som deres Behandling har kostet. Jeg fortryder ikke den Tid, jeg har anvendt paa disse Undersøgelser; jeg er derved bleven næiere bekjendt med den senere Græske og fornemmelig den Byzantinske Middelalderes Litteratur, der, i hvor mager og maadelig den end er i Forhold til den ældre, dog ikke fortjener den Ringagt

og Forsømmelse, som almindeligen vises den. Adskillige Punkter i den senere Græske Litteraturs Historie ere endnu aldeles dunkle, mange trænge til betydelig Berigtigelse; nogle Bidrag dertil har jeg givet i disse mine Afhandlinger, og jeg agter, saafremt Omstændighederne tillade det, at fortsætte disse litterærhistoriske Bidrag.

Ved at angive Oprindelsen til disse Afhandlinger har jeg tillige havt til Hensigt at antyde den nye Forbindelse, som finder Sted baade i Stof og Man imellem begge Undersøgelser, hvoraf den første i flere Punkter suppleres ved den anden, denne er bygget paa de historiske Data, som udgjøre den første Afdeling af Skriftet om den Nygræske Udtale. Skulde end Hovedgjenstandene for disse mine Undersøgelser ikke have synderlig Interesse for Mange, saa troer jeg dog, at de Oplysninger om det Græske Folkeliv og Sprog, som ere indflettede i disse Undersøgelser, ikke ville være ukjærkomne Bidrag til en klarere Erkjendelse af Forholdet imellem det gamle og nye Grækenland. En vis Forestillingsmaade, som kun er altfor almindelig, søger noget Stort i at identificere de nuværende Grækere med de gamle, opfatter Continuiteten i Folkets Liv som en Vedbliven i samme Form, og da den indrømmer, at den classiske Litteratur døde med det Liv, hvorpaa den var grundet, kommer den, just idet den vil hæve Nygrækerne, til at gjøre Alt hos de senere Grækere til en død Drøvtyggen af de gamle Levninger uden noget af det nye, senere Folkeliv udgaaende Element af Bevægelse og Stræben. Men for at kunne det, maa den være aldeles uvidende om de Facta, som betegne Overage og Bevægelse. Betragtningen af disse Facta gjør det sande Forhold anskueligt. Livet, lige indtil Sprogets Udtale, fjerner sig efterhaanden fra det, som var afpræget i den gamle Litteratur. Denne, just fordi den allerede var stereotyperet, fortsættes traditionelt; men her er en død eller døende Fortsættelse. Det nye Folkeliv, der tydelig træder frem i Historien, yttres sig i Litteraturen først indskrænket, svagt, uden Mod og Fordring, men Sagens Natur og Nødvendigheden fører dog det, som udgaaer derfra, til Seier.

I.

Om Oprindelsen af accentuerede Vers hos Grækerne, om det politiske Vers og dets Forhold til andre Versarter i Middelalderen.

Saa uklare end de Forestillinger ere, som man tidligere har forbundet og tildeels endnu ofte forbinder med Udtrykket: politiske Vers, naar det gjelder om at bestemme disse Verses egentlige Væsen, ere dog Alle enige i, derved at forstaae Vers, som ere byggede efter et andet prosodisk Princip, end det, som var det sædvanlige hos de gamle Grækere i Litteraturens blomstrende Tid, og de Fleste forstaae derved saadanne Vers, som ere byggede efter Accentuationen, ikke efter Quantiteten. Her møder altsaa allerførst det Spørgsmaal, hvor langt tilbage i Tiden man med nogen Sikkerhed kan forfølge de accentuerede Vers hos Grækerne, og først efterat have drøftet dette almindeligere Spørgsmaal, kunne vi nærmere bestemme Oprindelsen af og Forholdet imellem de forskjellige Versarter, hvilke man hyppigen har indbefattet under det fælles Navn af politiske. At det accentuerende Princip hos Grækerne har havt en ganske naturlig og nødvendig Oprindelse, er vistnok upaatvivleligt; men idet man erkjendte dette, er man dog, i at efterspore denne Oprindelse, hyppigen kommen paa Afveie, fordi man mere støttede sig paa Analogier og aprioriske Grunde, end fulgte Historiens ledende Spor. Det er fernemmelig Apel og adskillige andre musikalske Metrikere, som i den senere Tid have yttret sig om dette Punkt, og saa forskjellige modificerede end deres Meninger ere i det Enkelte, idet de snart udlede Oprindelsen af disse Vers fra Poesiens Forbindelse med Musik og Dands, snart derimod fra dens senere Afsondring fra Musikken, ere de dog enige i at tillægge dem en betydelig Alder. Vi kunne her ikke opholde os ved enkeltviis at drøfte de forskjellige Modificationer, under hvilke denne Hypothese om accentuerede Græske Verses høie Alder er fremtraadt; kun ved Hovedpunkterne ville vi dvæle for at prøve de derfor anførte Beviser og sammenholde dem med Historiens Vidnesbyrd. Da den forhistoriske Tid aabner en vid og beqvem Rumleplads for hvilken-

somhøist Visning, er det ikke at undres over, at Nogle ogsaa med Hensyn til dette Spørgsmaal ere gaaet tilbage til den fjerneste Tid. Den almindelige Mening er, at det Helleniske Sprog fra først af har været kvantiterende, og at den i Sproget liggende quantitative Charakter fra først af har gjort sig gjeldende i Sangen. Af ganske modsat Ansæelse er dog Apel, og ham følger Sebastian Muzl i sin Afhandling: Ueber die accentuirende Rhythmik in neueren Sprachen (Landsbüt 1835. 4) blindt her og i andre Punkter som en aldeles paalidelig Auctoritet. Apel paastaar (især i Begyndelsen af anden Deel af Metriken) ikke blot i Almindelighed, at accentuerede Vers hos Nationerne ere ældre end kvantiterede, men erklærer ogsaa navnlig med Hensyn til Grækerne, at deres ældste Vers have været accentuerede, og at der først er skeet Forandring deri ved Sprogets indre profesdiske Uddannelse, uden at dog accentuerede Vers nogensinde ganske ere bleve fortrængte. Om det sidste komme vi senere til at tale mere. Hvad Hovedpaastanden angaaer, om den allerældste Græske Poesies accentuerende Charakter, da er den næsten ene bygget paa den meget mislige Analogie med den Romerske, i hvilken just særegne ydre Omstændigheder, af hvilke den allerede begyndte Litteratur afficeredes, foranledigede en Forandring, hvis sande Væsen og Omfang vi dog af Mangel paa tilstrækkelige Efterretninger om Formen i de ældste Romerske Sange ikke kjende, og som vistnok udstrækkes for vidt, naar man, som almindeligen skeer, antager, at de ældste Romerske Vers ene vare byggede efter Accentuationen (sfr. Gotthold i Seebodes og Jahns neue Jahrb. f. Philol. u. Aesthet. Supplementb. 5. 2 S. 296 ff.). Ved at bygge paa denne Analogie synes man aldeles at have glemt Tidernes og Forholdenes Forskjellighed. I den Romerske Poesie var Forandringen, af hvad Omfang den saa har været, en Følge af Tilgængelsen af en fuldkommen uddannet og saa at sige færdig fremmed Litteratur, hvis Form optoges tilligemed Indholdet; her var det enkelte Kunstnere, der lempede Sproget efter det nye Principis Fordringer, og den hele Forandring var mere frembragt ved Kunst end naturlig. I Grækenland derimod maatte en fuldkommen Overgang fra Accentuering til Kvantitering i Poesien antages at være foregaaet uden ydre Paavirkning i en endnu udannet Tid, Forandringen maatte være udgaaet fra Folket, ikke fra enkelte Kunstnere, og Sproget maatte have forandret sit oprindelige Væsen, inden det kunde forandre sin metriske Charakter. Hvor lidet rimeligt eller naturligt dette er, sees vel let. — Ligesaa lidt som indre Grunde kunne angives for den Paastand, at Poesien hos Grækerne oprindeligen har været accentuerende, ligesaa lidt tale udvortes Grunde derfor. Her, hvor vi have med den fjerneste Græske Tid at gjøre, kan Dalen ikke synderlig være om historiske Beviser, uden forsaavidt disse maatte kunne hentes dels fra enkelte Spor af ældgamle Sange, Brik i gamle Sagn og andre Vidnesbyrd om den allerældste Tid hos senere Forfattere, dels fra Betragtningen af den ældste os levede Poesies Bestaaffenhed. Saa lidet stikkede de førstnævnte Kilder end ere til at frembringe en sand Kundskab, saa kunne de dog altid, anvendte med behørig Kritik, tjene Noget til at understøtte en i sig selv sandsynlig Mening. Dog ikke allene har Apels Paastand i og for sig selv ikke mere Sandsynlighed end deres, som sige, at Grækernes Poesie fra først af har været kvantiterende, men hverken i Sagn eller Vidnesbyrd eller endelig Sange findes, selv om man var nok saa tilbøielig til at lade Alt, hvad der fortælles om de allerældste Tider og

udgives for Levninger fra dem, gjelde for ægte, nogen Hjemmel for Apels Mening: snarere kunde det Mødsatte siges at være Tilfældet (jfr. Plutarch. de Pythiæ oracul. c. 17). Rigtignok siger Apel II. S. 151: "at den Tradition, at Dølpherne have forherliget Apollo's Seier over Slangen ved det første Hexameter Ἠ, Ἠ, Παύν Ἠ, Ἠ, Παύν [Ἠ Παύν, ἦ Παύν, ἱὴ Παύν] bestyrker, hvad der lader sig indsee uden Tradition, at Hexametret oprindeligen, ligesom alle Vers, har været accentueret;" men selv om denne Tradition var at stole paa, som den aldeles ikke er, om Verset havde eksisteret i den ældste Tid, havde eksisteret i den anførte Form, var et Hexameter og Hexametret overhovedet ganske sikkert var den ældste Versform: — selv om alt dette var Tilfældet (s. Athenæus XV. p. 701. C. sqq. og de andre Notitser, som findes om dette Vers hos Santen til Terentianus Maurus p. 142 sqq.), kunde dette Vers, efter mit Skjønnende, ikke mere bevise, at den ældste Poesie har været accentuerende, end at den har været kvantiterende: i det høieste kunde deraf sluttes, at man i den ældste Tid blot talte Stavelsene. Mere Vægt vilde det Deviis have, som hentes fra de ældste Epikers Værker, naar det kunde godtgjøres, at der endnu i disse findes accentuerede Vers, eller i det mindste med Sikkerhed kunde paavises, at Ordaccenten gjør korte Stavelser lange. Virkelig have ikke saa ældre og nyere Lærde (dog ikke Apel, men vel Hermann) villet høre flere metriske Uregelmæssigheder hos Homer ved den Paastand, at Ordaccenten i den ældste Poesie, som endnu ikke havde løstrevet sig fra den almindelige (?) Udtale, har havt Indflydelse paa at bestemme Stavelsernes Quantitet. Men hvor hvagt begrundet denne Paastand er, sees, naar man betragter de Steder hos Homer, hvor metriske Uregelmæssigheder forekomme. Gjennemgaaer man de af Epikner (de versu Græcorum heroico c. 1 et 2), Hermann og andre Metrikere og Grammatikere (s. Ex. Matthiæ, Buttman, Thiersch) samlede Homeriske Steder, hvor en kort Stavelse bruges som lang, da vil man see, at de allerfleste som Længder brugte Kortheder findes enten i Enden af Ord i Cæsuren, hvor Stemmen dvæler noget, eller i Urisis, fornemmelig i Begyndelsen af et Vers eller en Sætning, men dog ogsaa inde i Ordene. I begge Tilfælde er den korte Stavelse, som staaer i Pausa eller paa hvilken Ictus falder, ligesaa ofte og maastee oftere uaccentueret end accentueret. Desuden gives der endeel andre Steder, hvor den korte Stavelse staaer i Spondeens Thesis, og disse skulde da vel afgive tydelige Beviser for Paastanden om Accentens Indflydelse; men ogsaa her findes nok saa mange Kortheder uden, som med Accent, ved hvilken Omstændighed Paastanden taber sin Støtte, idet just de uaccentuerede som Længder brugte Kortheder vise, at det ikke er Accenten, men andre Aarsager, som have bevirket denne metriske Frihed. Siger man, at der uden Tvivl oprindeligen have været langt flere metriske Afsvigelser hos Homer, hvilke Grammatikerne efterhaanden have borttaget, da skal dette ikke benægtes, men det indsees ikke, hvad det kan bidrage til at bevise Accentuationens Indflydelse i de ældste Digte, naar ikke alle eller dog de fleste tilbageblevne Uregelmæssigheder tale for denne Indflydelse. Saavidt man end udstrækker Paastanden om metrisk Unsiagtighed i de oprindelige Homeriske Digte, saa er det dog unægteligt, at i disse Digte det quantitative prosodiske Princip er det herskende, og ligesaa lidt som man fer at redde Homers Værd behøver at tage sin Tilflugt til Digamma's eller den Veliske Consonantfordoblings Indflydelse, ligesaa lidt kan man af de Afsvigelser

fra den strenge Metrik, som findes eller kunne antages at have været i de Homeriske Digte, slutte, at Accenten har havt forlængende Indflydelse, og endnu mindre, at den allerældste Græske Poesie har været accentuerende. De ældste bekendte Sanges Form synes meget mere at berettige til at slutte, at den Græske Poesie fra først af har været quantiterende. Langt mere tilfredsstillende er det, at forklare de metriske Afvigelser hos Homer af det musikalske Foredrags Natur, en Mening, som allerede de Gamle have yttret (s. Athenæus XIV. p. 620 C. og især det bekendte Sted p. 632 C. sq.), eller af Kunstens Barndom eller maastee af begge Aarsager tilsammentagne*).

Af det Anførte vil det være klart, hvor lidet begrundet Apels Mening om den allerældste Græske Poesies Form er. Vi gaae nu over til mere bekendte Tider, og finde vi i dem sikke Spor af accentuerede Vers, saa ville vi gjerne lade disse gjælde for Arvegods fra Fortiden. Virkelig udstrækker Apel sin Paaastand ogsaa til Grækenlands blomstrende Tid, og idet han ligeledes ene bygger paa den her endnu mislignere Analogie med Romerne, finder han det meget sandsynligt, at ogsaa hos Grækerne de accentuerede Vers have vedligeholdt sig ved Eiden af de quantiterede i Mysterier, i Drakler og overhovedet i den selenne Stil: "Maastee," siger han B. II. S. 4, "er mangt et Vers hos Grækerne, som synes at støde an imod den quantiterende Rhythmus's Regel, en Aristophanisk Parodie paa saadanne Mysterieantiquiteter." Hvad Meningen heraf er, tilstaaer jeg, at jeg ikke veed: ikke engang den Uleilighed har han gjort sig, at paapege saadanne Vers, der skulle gjælde for Aristophaniske Parodier paa Mysterieantiquiteter, og meget naivt siger han et andet Sted (B. I. S. 329), hvor han paaastaaer, at man hos Romerne længe har beholdt det Saturniske Vers til høitidelig Brug: "Det er sandsynligt, at man ogsaa blandt de Græske Vers vilde finde accentuerede, naar man forstod at lede dem op (wenn man sie aufzufinden wüßte)." Hvad der blev sunget ved Mysterierne, vide vi ligesaa lidt som vi kjende til Mysteriernes indre Væsen; selv de Orpheus tilagte Hymner (som Regnen skulde falde paa at henvise til disse ellers almindeligen for uagte erkjendte Digte) vidne imod Apels Mening: de ere quantiterede. Alle Drakler, vi kjende, og alle Levninger af selenne Digte vidne ligeledes imod ham. — Endnu bemærker han II. S. 4: "Men ikke blot i Mysterierne og i høitidelig Brug vedligeholdt sig det accentuerede Vers; det blev ogsaa gangbart blandt Folket i Skjemtesange og lignende Digte. Hos Romerne viser Historien dette uimodsigeligen i Spottesangene og andre deslige Vers, hvilke nogle Skribenter have opbevaret. Om Grækerne er det i det mindste sandsynligt, om end det historiske Beviis ikke skulde kunne føres med fuldkommen Strengheid." Men denne Paaastand trænger dog virkelig til en historisk Støtte, naar den skal findes sandsynlig: og hvilke ere da de historiske Data, paa hvilke Apel beraaber sig? For det første, atter Analogien med Romerne, der, som vi ovenfor have berørt, aldeles Intet beviser, selv om det var afgjort, som man rigtignok temmelig almindeligen, men vel noget for overilet antager, at den Romerske Følkepoesie i Litteraturens blomstrende Tid har været aldeles accentuerende. For det andet beraaber

*) S. Wilster om Hexametret §. 3 og sammes Afh. om Quantitet og Accent, i Ohlenschlägers Pro-metheus, Thortsen Metrik B. 1 §. 2. og i Maanedsskrift for Litteratur B. XI. S. 232 ff.

han sig paa de politiske Vers og siger blandt Andet S. 788 Anm.: "Hvorfor skulde de politiske Vers ikke være Beviis for, at man med fuldkommen Kundskab i Prosodien desuagtet skrev Græske accentuerede Vers? Man finder til enhver Tid, da politiske Vers bleve forfærdigede, ogsaa kvantiterede = metriske, og Historien viser, at det politiske Vers ikke først opstod, da man havde glemt det metriske, men at det har vedligeholdt sig ved Siden af det kvantiterede, i hvorel mindre agtet, indtil det ved den accentuerende Sangs Begunstigelse paa ny kom i Anseelse. Først ved denne Gjenoplivelse af det accentuerede Vers kom de kvantiterende Rhythmer i Gerglemmelse. Saaledes vilde altsaa de politiske Vers være Beviis nok for Sagen." Ja for hvilken Sag? De politiske Vers skreves i Middeltalderen selv af Lærde ved Siden af kvantiterede, der dog, som vi nedenfor skulle see, ingenlunde røbede fuldkommen Kundskab i Prosodien (den gamle Prosodie), og, hvad der er vigtigere, de politiske Vers vare gængse i den Romaisk-Byzantinske Folkepoesie, ligesom de endnu ere det i den Nygræske, og Aarsagerne til at de vare herskende der, skulle vi siden nærmere angive; men at de have deres Oprindelse fra Grækenlands blomstrende Tid, skulde jo først bevises. Hvorledes kunne da de selv tjene som Beviis for, at de accentuerede Vers vare gængse i den gamle Helleniske Folkepoesie? Og har Paastanden om en accentuerende gammelgræsk Folkepoesie i og for sig nogen Sandsynlighed? Mangfoldige Data vise, at den kvantiterende Poesie i Grækenland ikke blot var de Dannedes Eieendom, men behagede ogsaa Massen af Folket og lod i Folkets Munde: jeg behøver her blot, foruden at nævne de Homeriske Digte, at minde om den Popularitet, som Euripides's Sange fortæller at have havt (Plutarch. Nicias 29), og overhovedet om den dramatiske Poesies Indflydelse paa Folket. Ja Apel selv erklærer, at Quantitetsprincippet var populært i Grækenland, imedens han benægter, at det var det hos Romerne. Men strider da ikke allerede denne den kvantiterende Poesies Popularitet imod hiin Paastand om Folkepoesiens accentuerende Form? Skulde Digterne, naar de skrev for Folket, ikke have bekvæmet sig efter det's Smag og Brug? Hvad de Græske Folkesange angaaer, da have vi dog endnu ikke faa større og mindre Brudstykker af flere, foruden Efterretninger om andre, vi have ogsaa endeel Viser, som lode i Folkets Mund, under Navn af Skolier og Anacreontiske Sange*), og fra disse maatte da, naar man ikke vilde slutte reent hen i Veiret, Beviset vel nærmest hentes. Nu er det vist, at deslige Sange, som ere levnede fra Grækenlands blomstrende Tid, og de Digte, som af de Gamle selv ere anførte som Anacreontiske, ere aldeles kvantiterede: men virkelig kan der i de saakaldte Anacreontea findes Spor af et andet prosodisk Princip, og det undrer mig, at Apel, som ellers ikke pleier at tage det saa noie med Kritiken i sine historiske Reviser, ikke har beraabt sig paa disse Digte. Der findes nemlig i den Anacreontinske Samling ikke faa Digte, hvori der ere metriske Uregelmæssigheder — som dog heller ikke kunne høres ved at tage Accenten til Hjælp —; der findes hele Digte, som hverken ere byggede efter Quantitet eller Accent; der findes endelig eet

*) Om Folkesangene i Almindelighed s. Zell Fetienschriften B. I. S. 55 ff. og Köster dissert. de cantilenis popularibus veterum Græcorum, Berol. 1851; om Skolierne, foruden de bekjendte Skrifter af Cludius og Ilgen, Ulrici Gesch. d. Hellen. Dichtkunst 2ter Th. Berl. 1835 S. 376 ff.

Digt, som vistnok er accentueret. Dog afgive alle disse Digte, hvoraf det sidste her fornemmelig kunde komme i Betragtning, aldeles intet Beviis for, at accentuerede Vers have været brugte eller endog gængse i Folkepoesien eller i Skjæntedigte i Grækenlands, jeg vil ikke sige blomstrende, men bedre Lieder. Det er noksom bekendt, at den Samling, vi have under Anacreons Navn, er en Anthologie, samlet i en meget seen Tid, som foruden enkelte Digte, der med Sikkerhed eller Rimelighed kunne tillægges Anacreon, indbefatter en Masse Variationer af Anacreons Sange samt Digte i formeentlig Anacreontisk Maner, skjøndt tildeels i Formen meget forskjellige fra de ægte. Disse Efterligninger ere fra meget forskjellige Lieder lige ned til den senere Middelalder, og ved nogle af dem ere endog de senere Forfatteres Navne (Basilios, Julianos Ægyptios) angivne; selv et Digt, der uden Tvivl er af Theodoros Prodromos (12te Aarh.), er optaget i mange, især i de nyeste Udgaver af Samlingen, og det eneste Digt, som maa antages for accentueret (18 = 8' Mehlh.), er en udtværet Variation, der ogsaa i Sproget viser flere Spor af Middelalderen *). Af denne Samling lader sig altsaa aldeles Intet slutte om accentuerede Verses Tilværelse i Grækenlands bedre Lieder. Ei heller finder man noget Vidnesbyrd om, at de ældre Grækere have kjendt eller brugt slige Vers. Rigtig nok have nogle af dem, som stræbte at vindicere den accentuerende Poesie en anseelig Alder, troet at finde Betyrrelse herfor hos Græske Forfattere, men vistnok med Uret. Saaledes anfører Musl, der ganske deler Apels Anskuelse og ellers blot støtter sig paa dennes Ord, som Beviis for, at der ogsaa under den kvantiterende Metriks højeste Flor i Grækenland findes Spor af det i Folkets Mund levende accentuerede Vers, S. 3 f. et Par Ord af et Sted i Begyndelsen af Eustathios's Commentar til Iliaden: *Οἱ δημοτικοὶ στίχοι — ἄρτι δὲ πολιτικοὶ ὀνομαζόμενοι*, uden at bryde sig om Sammenhængen, hvori de staae. I Anledning af en Synizesis i det første Vers af Iliaden udvikler nemlig Eustathios p. 11 Rom., hvad Synizesis er, og bemærker, at Vocalerne, naar de staae ene, udtales hurtigere, end i Forbindelse med Consonanter, hvorfor ogsaa tvende sammenstødende Vocaler i Scanfionen kunne smelte sammen til een Stavelse: hverpaa følge disse Ord: *Καὶ δηλοῦσι τοῦτο φανερώς καὶ οἱ δημοτικοὶ στίχοι, οἱ τὸ παλαιὸν μὲν τροχαϊκῶς ποδιζόμενοι, καθὰ καὶ Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις δηλοῖ, ἄρτι δὲ πολιτικοὶ ὀνομαζόμενοι μέτρον μὲν γὰρ αὐτοῖς πεντεκαίδεκα συλλαβῶν οἱ δὲ πολλοὶ καὶ εἰς ἑπτακαίδεκα ἢ καὶ πλείονας αὐτοὺς ποτε παρεκτείνοσι συλλαβῶν, αἱ τινες, αἱ πλείονες δηλαδὴ τῶν πεντεκαίδεκα, εἰ μὲν μετὰ συμφώνων λαλοῦνται, γελῶνται ὡς ἄρρηθμοὶ καὶ σκώπτονται ὡς πολύποδες· εἰ δὲ μόνοις ἐκφωνοῦνται καθαροῖς φωνήσιν, λανθάνον τὸ πολύπονον ἔχουσι τῇ ταχείᾳ συνεκφωνήσῃ τῶν φωνηέντων καὶ σώζεται ὁ τροχαϊκὸς ἔνθμος.* Selv om nu Eustathios ligefrem havde sagt, at de senere saakaldte politiske Vers i en bestemt gammel Tid f. Er. Æschylos's ere blevne kaldte demotiske, eller at overhovedet dette Navn for en vis Art af Vers har været i Brug i en bestemt gammel Tid, saa

*) Om dette og andre senere Digte i Anacreontisk Maner vil jeg nedenfor have Leilighed til at tilføie nogle Bemærkninger: imidlertid maa jeg henvisse til Mehlhorns Udgave af Anacreontica, hvor udførligere Oplysninger findes.

vilde en saadan Efterretning hos en saa seen og derhos usiagtig Forfatter, som Eustathios er, ikke fortjene ubetinget Tiltro, da ingen af de ældre Metrikere og overhovedet ingen anden Skribent melder Noget herom. Dog Eustathios udtrykker sig slet ikke saa bestemt, men siger blot, at de demotiske Vers, som i ældre Tider bleve scanderede som Trochæer og kort for hans Tid (*ἄρτι*) havde faaet Navn af politiske, vise Rigtigheden af hvad han har bemærket om Synizesis. Antager man nu ogsaa, at han ved demotiske Vers forstaaer accentuerede, er man endnu lige nær med Hensyn til Tiden, da de opstode og da de eksisterede under dette Navn, efterdi hans Ord slet ikke betegne Oldtiden mere end Middelalderen, og Stedet hos Eustathios beviser da selv i dette Tilfælde Intet for den høie Alder af disse Vers. Men hertil kommer, hvad der er det vigtigste, at han, som hele Stedet og allerede Sammenligningen med *Ψ*-Schylos viser, aldeles ikke har taget Hensyn til noget prosodisk Princip, men blot til Metrum: i denne Henseende sammenstillter han sin Tids politiske 15 Stavelses Versemaal med de trochæiske katalektiske Tetrametre i *Ψ*-Schylos's Perser, i hvilke vel Ingen vil finde accentuerede Vers. At 15 Stavelses Versemaal baade i Trochæer og Jamber har været brugt af de Gamle, er unægteligt (jfr. nedenfor); men at de Gamle have kaldt dette Versemaal demotisk, ligger hverken i Eustathios's Ord eller berettes af Andre, end sig, at de ved dette Navn fortrinsviis skulde have forstaaet accentuerede Vers *). — Et andet Sted, hvori man har troet at finde et sikkert Vidnesbyrd om, at accentuerede Vers have eksisteret i Oldtiden, er Dionys. Halicarn. *περὶ συνθέσε. ὄνομ.* c. 26 p. 420 sqq. Schaefer. (T. V. p. 214 sqq. Reiske). Paa dette Vidnesbyrd har især Wetstein og efter ham Professor Bloch beraabt sig. Den sidste

*) Til Sammenligning med og Dplysning af Stedet hos Eustathios kan tjene følgende Ord af Marimos Planudes i hans Dialog om Grammatiken, Capitlet *περὶ μέτρων* i Bachmanns *Anecdota Gr.* Vol. II. p. 99: *Τοῖς εἰς τὸ πολιτικὸν ἄρτι μεταναστῦσιν ὄνομα στίχοις καὶ τραγικοὶ πάντες καὶ ὁ Κωμικὸς ἐστὶν οὐ χρησάμενοι φαίνονται· οὐκ ἀμέτρως μέντοι, ἀλλ' οἱ μὲν τροχαιοὶ ποιήσαντες, ὁ Κωμικὸς δὲ καὶ ἰάμβοις· ἐκάτεροι μέντοι τετραμέτρον καταληκτικὸν αὐτοῖς ὄρον ἐστήσαντο. Ἠκίστα μὲν οὖν ἀδῆλον, ὡς οὐκ ἔστιν ὅτε τοῦ κρότου καὶ ρυθμοῦ τῶν τόνων γέγονεν ἐκείνοις φροντίς· μόνοις δὲ τὸ γε εἰς μέτρον ἦκον τῆς ἀκριβείας, τούτου πολὺν λόγον τιθέμενοι· ὅπου περ ἂν τῶν συλλαβῶν ὁ τόνος πεσὼν ἐτύγχανεν, οὐδ' ὅτιοῦν ἐπεστρέφοντο· ἀλλ' οὕτω τούτοις ποιοῦσιν ἔν τισι συνεχέσθῃ τῶν στίχων καὶ ρυθμὸν τινα τοῦ τόνου εὐτροχοῦ προχωρῆσαι καὶ λαμυρὰν κρότου συνδέειν· ὡς Εὐριπίδην μὲν ἔγνωσ λέγοντα (Orest. 723 Porson.).*

Συγκατασκάπτεισ ἂν ἡμᾶς· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων.

Αἰσχύλον δέ (Pers. 151 sq. Well.)

Ἦ βαθυζώνων ἀνασσα Περσίδων ὑπερτάτη

Μῆτερ ἢ Ξέρξου γεραῖά, χαῖρε, Δαρείου γύναι.

Σοφοκλῆν δέ (Oedip. Tyr. 1511 Herm.)

Ἦ πάτρας Θήβης ἔνοικαι, λεύσσειε, Ὀιδίπους ὄδε,

καὶ μετὰ στίχον (1515)

Ὅστις οὐ δῆλφ πολιτῶν καὶ τύχαις ἐπιβλέπων.

Καὶ Ἀριστοφάνην (Plut. 288, 291)

Ὡς ἦδομαι καὶ τέρπομαι καὶ βούλομαι χορευῆσαι

Μιμούμενος, καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρεσσαλεύων.

yttrer sig i sin Afhandling om den Græske Accentuations Væsen, Kjøbenh. 1832 S. 23 herom paa følgende Maade: "Selv Grækerne begyndte, efterat deres meest clasfiste Lidsalder var forbi, at indføre det samme Princip for deres Versbygning [det accentuerende], hvilket ogsaa nu er almindeligt hos dem; og ikke allene fra Begyndelsen af det 8de Aarh. har man de saakaldte versus politici eller *λογοειδεις* af Johannes Damascenus (?) —, men endog Dionysius Halic. kjendte denne Versificeringsmaade, som altsaa allerede eksisterede paa hans Tid, men forkaster den som slet og fladdervorn, fordi den manglede den Bearbejdelse og Kunstmæssighed, som udfordres til et rigtigt Metrum; endstjøndt de Exempler, han anfører, ikkun angaae det, han selv har anført om det altsfor Profaiske, som monometriske Digte faae ved ulige Stroffer og Perioder." At imidlertid Stedet hos Dionysios er blevet aldeles misforstaaet af de nævnedes Lærde, troer jeg bedst at gjøre indlysende ved at give en Oversættelse af det og angive Sammenhængen, hvori det staaer. Efterat Dionysios i 25de Capitel har udviklet, hvorledes en ubunden Tale skrives saaledes, at den ligner et skjønt Digt eller lyrisk Sang, angiver han i 26de Capitel, ved hvilke Midler et episk, jambisk eller lyrisk Digt kommer til at ligne den profaiske Tale meget, nemlig ved Ordernes Balg og Stilling, Ledenes Sammenstilling og Periodernes Bygning og Maal; hvorpaa han fortsætter p. 420 Sch.: "Jungen maa troe, at jeg er uvidende om, at den saakaldte Profaisme (Lighed med Prosaen, ἡ καλουμένη λογοειδεια) synes at være en Feil ved et Digt, heller ikke maa man tillægge mig saa stor Dumhed, at jeg skulde regne en Feil blandt Dyderne ved Digte [eller profaiske Taler]; men at jeg troer ogsaa i disse at adskille de gode fra dem, som ikke have noget Værd, vil man erfare, naar man har hørt mig. Da jeg seer, at en Art af Prosa (τοῦ λόγου) er udannet (*ιδιωτης*), nemlig den fladdervorne og vaasende, en anden derimod dannet (*πολιτικός* *ο*: forensis, civilis, saadan som Statsmænd bruge), hvori der findes meget Udarbejdet og Kunstmæssigt: saa antager jeg, at det Digt, som jeg finder at ligne den vaasende og fladdervorne Prosa, fortjener at udlees, det derimod, som ligner den udarbejdede og kunstmæssige, troer jeg fortjener at beundres og studeres. Dersom nu enhver af de to Arter af Prosa havde faaet en forskjellig Benævnelse, vilde det være passende ogsaa at benævne ethvert af de to Slags Digte, som ligne dem, med forskjellige Navne. Men da nu baade den gode og den daarlige Prosa kaldes Prosa, vil man ikke feile ved at ansee de Digte, som ligne den skønne Prosa, for skønne, og de, som ligne den daarlige, for slette [uden at lade sig forstyrre af det Censartede i Benævnelsen for Prosaen (*ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ὁμοειδίας*)]; thi den Omstændighed, at samme Benævnelse bruges om forskjellige Ting, vil ikke hindre Noget fra at see hver af disse to Ting's Natur." — Man vil heraf see, at Dionysios slet ikke siger, hvad man lader ham sige, men blot gjør opmærksom paa, at Ligheden med Prosa (*λογοειδεια*) vel i Regelen ansees for at være en Feil ved Poesie, men at ligesom *λόγος* baade bruges om den gode og den slette Prosa, saaledes gives der ogsaa en god og en slet *λογοειδεια*; i de Digte, som ligne god Prosa, findes den første, i de, som ligne slet Prosa, den anden. Dog den Lighed, han omtaler i hele dette Capitel, er aldeles ikke nogen Lighed i prosodisk eller metrisk, men i rhetorisk Henseende; overensstemmende med sit Formaal angiver han de ovennævnedes rhetoriske Midler, ved hvilke en saadan

Lighed opnaaes, og analyserer ogsaa de Exempler baade af episke, jambiske og Iyriske Digte, han derefter anfører, ene med Hensyn til Sætningernes rhetoriske Forhold. Endog disse Exempler paa Poesie, der ligner Prosa, ere tilstrækkelige til at overbevise om, at Dionysios ved *Λογοειδέα* aldeles ikke har tænkt paa nogen accentuerende Poesie eller paa politiske Vers; de ere tagne af Homer, Euripides og Simonides, og umiddelbar efterat have anført disse Exempler, tilføier han: "Disse ere de Vers og Iyriske Sange, som ligne skjønne profaiske Tale, og det af de ovenfor af mig angivne Aarsager" *).

Jeg troer tilstrækkeligen at have viist, hvor intetsigende de historiske Beviser ere, hvilke man har anført for den accentuerende Poesies høie Alder, ligesom det vel ogsaa vil være klart, at der overhovedet ingen Grund er til at antage, at man i den Græske Oldtid ved Siden af kvantiterede Vers har kjendt og brugt accentuerede. Denne Paastand vilde neppe være bleven fremført, i al Fald ikke have vundet Tilhængere, naar Folkets og Sprogets Historie og Litteraturens Frembringelser i den Græske Middelalder havde været de Lærde mere bekendte, end de almindeligviis ere. Her, som i flere andre Punkter, har denne Uklarhed i Kundskaben om den Græske Middelalder hyppigen havt til Følge, at man uden Betænkelse har antaget denne Alder for en uferstyrret Fortsættelse af Oldtiden, og troet, at de i den fremtrædende Former maatte have deres Kilde og Analogi i Oldtiden. Betragtningen af den Græske Litteratur viser, at accentuerede Vers først ere opstaaede i Middelalderen, og Sprogets Historie vil oplyse os om den naturlige og sande Aarsag til dette Phænomen.

Grunden til Sprogens metriske Charakter ligger i deres eget Væsen, og meget sandt er uden Tvivl den Bemærkning af Madvig i Maanedsskriftet f. Litt. 6te B. S. 419 f., at der finder et Forhold Sted imellem Accentuering og Quantitering paa den ene og Sprogens grammatiske Bygning paa den anden Side, saaledes, at de Sprog, der ere rige paa nye uddannede Flexions-

*) Allerede Keiz har paapeget denne Misforstaaelse af Stedet hos Dionysios; i et Brev til Schäfer, som findes aftrykt i Walz's *Rhetores Gr. T. III. p. 613 sq.*, siger han: Joh. Rodolphus Wetstenius in dissert. de accentibus Græcor. §. 46 putat, politicos versus etiam antiquis illis cognitos fuisse: verum non videtur locum Dionysii, quo ad id probandum utitur, satis intellexisse. — I Forbigaaende vil jeg endnu bemærke, at Prof. Bloch i samme Afs. S. 28 ogsaa misforstaaer et andet Sted hos Dionysios, naar han siger, "at vi, ved at læse Verset som Prosa med behøvig Accentuation, men ved dog derhos saavidt muligt tillige altid at paaagte hver Stavelses Quantitet, ville opnaae hvad Dionys., π. συνθέσ. ὄνομ. p. 155 R. (p. 266 Sch.) bemærker: καὶ τὰς αἰσ φωνῆς, αἰ καλούμεναι προσφῶναι, διάφοροι κλέπτουσι τῇ ποικιλίᾳ τὸν λόγον d. e. Stemmens (fra Quantiteten) forskjellige Tonefald ville uformærket forebygge Kjedsommeligheden (af Versetaktens Monotonie)." Talen er nemlig der om det profaiske Foredrag og de forskjellige Midler, man har, for at give det Afverking; efterat have nævnt Sætningernes og Periodernes forskjellige Bestaaffenhed, samt afvekslende Rhythmer og Figurer, anfører han ogsaa διάφοροι τὰς αἰσ φωνῆς, men ligesaa lidt som han overhovedet der tænker paa Vers, ligesaa lidt betyde de anførte Ord Stemmens fra Quantiteten forskjellige Tonefald, og ligesaa lidt er der Tale om Kjedsommeligheden af Versetaktens Monotonie.

former, fortrinligen ere quantiterende, de derimod, der for en stor Deel have formindsket eller opgivet hiin Formdannelse, accentuerende. Denne Bemærkning finde vi bekræftet ved paa den ene Side at betragte Sanskrit, det Helleniske og det uddannede Latinske Sprog, paa den anden Side de scandinaviske-germaniske, Romaniske og det Nygræske eller Romaiske. Men naar jeg nævner det Nygræske eller Romaiske, mener jeg dermed ikke et Sprog, som først er opstaaet i den senere Middelalder, eller endog efter Konstantinopels Indtagelse, men et Sprog, der var det egentlige levende Talesprog hos Dannede saavel som Uddannede i den største Deel af Middelalderen, imedens det Helleniske Sprog allerede tidlig ophørte at være Folkesproget og blot vedblev at leve i Skrift, først ene, senere ved Siden af det Romaiske Talesprog. De Data, vi have for dette Romaiske Sprogs Liv i den første Halvdeel af Middelalderen, har jeg angivet i min Afhandling om den Nygræske Udtale af det Hellen. Sprog S. 31 ff. Naar man først har begyndt at anvende det i Skrift, kan ikke siges med Bestemthed; de første, af hvilke der er bevaret os hele Digte i dette Sprog, ere Lærde fra det 12te Aarhundrede. Dog ikke fra den Tid, da det først fremtraadte i Skrift, maae vi datere dets Liv i Poesien, men fra den Tid, da det begyndte at anvendes i Folkesange, og Folkesange i Vulgærsproget ere vel omtrent ligesaa gamle som dette Sprog selv, skjøndt de først meget seent emtales af de Byzantinske Forfattere*). Og her have vi da den naturlige og nødvendige Oprindelse af det accentuerede Vers. For det første var nemlig Folkesproget i sit Væsen meget forskjelligt fra det gamle Helleniske, fornemmelig derved, at det tabte den Rigdom paa nøie uddannede grammatiske Former og Bøininger, som udmærker det Helleniske; og da nu denne Formrigdom just er den Egenkab, som gjorde det Helleniske Sprog saa beqvemt for quantitative Rhythmer, maatte Tabet af denne Egenkab ogsaa have væsentlig Indflydelse paa Sprogets metriske Charakter. Hertil kom en anden Omstændighed, som maatte virke endnu mere til at gjøre Accentuationen gjeldende i den vulgære Poesie. Jeg mener den Forandring, som allerede i den første Deel af Middelalderen foregik i Udtalen, idet Forskjellen imellem lange og korte Vocaler efterhaanden ophørte at være kjendelig for Øret. Jeg har i min Afh. om den Nygr. Udtale S. 47 f. anført de klare historiske Data, vi have for denne Forandring i Udtalen, og jeg behøver da ikke her udførligere at afhandle dette Punkt; kun maa jeg endnu tilføie, at Orthographernes Regler vise, at man ogsaa havde tabt Forskjellen i Udtalen imellem enkelte og fordoblede Consonanter, et Tab, som er af Indflydelse med Hensyn til Positio; thi hvordan man end forklarer den Positionslængde, som opstod ved Consonantfordobling, maa den dog vel antages for en paa Udtalen grundet Længde. De samme Omstændigheder altsaa, som vel fornemmelig have virket til at gjøre Accentuationen ene gjeldende i den Italienske og andre Romaniske Sprogs Poesie, at nemlig lingua vulgaris tabte det ældre Romersprogs karakteristiske Endelser og de finere Eendommeligheder i Udtalen, bevirkede ogsaa, da de indtraadte i Grækenland, at der den vulgære (Ne-

*) Den første, som, saavidt mig er bekjendt, omtaler og anfører Brudstykker af slige Folkesange i Vulgærsproget, er Anna Komnena lib. II. p. 31 ed. Paris. Et andet af du Cange i Fortalen til Gloss. Gr. p. VI. anført Sted af Anna findes ikke i Pariserudgaven.

maisse) Poesie antog og maatte antage den accentuerende Charakter, som den har vedligeholdt indtil denne Dag. Af Romaiske Digte findes ikke et eneste, hvori der er taget endog blot underordnet Hensyn til Quantiteten; de ere alle uden Undtagelse ene byggede efter Accentuationen*). Den Quantitetsforskiel altsaa, som hos de Gamle var kjendelig for Øret, ophørte at være det tidlig i Middelalderen og vedligeholdt sig blot som historisk Tradition iblandt de Lærde (uden selv af disse at anvendes i Tale), samt, for visse Vocaler, som orthographisk Forskiel, der iagttoges i Skrift af de Dannede**), men slet ikke kunde komme i Betragtning i den Romaiske Poesie, som fra først af var bestemt til at modtages igjennem Øret, og i hvilken altsaa kun de Rhythmer kunde gjøre sig gjeldende, som gjorde Indtryk paa Øret. Ogsaa siden, da der skreves mange Digte, som blot vare bestemte til at læses, maatte det samme profodiske Princip ligesfuldt vedblive at være gjeldende i

*) For at forebygge en mulig Misforstaaelse maa jeg bemærke, at naar Talen her er om Tabet af Quantitetsforskiellen, altid kun derved maa forstaaes den Forskiel imellem lange og korte Stavelses, som de Gamle havde i Udtalen og tildeels ogsaa gjorde kjendelige i Skrift. Om Romaiterne lige fra Middelalderen af have udtalt alle uaccentuerede Stavelses som korte (hvilket flere paaftaae om Nygrækerne), maa jeg lade være uafgjort: kun det paaftaaer jeg, at de ikke have udtalt de samme Stavelses altid som lange eller korte, der hos de gamle Grækere altid gjaldt for lange eller korte.

**) Orthographien udgjorde et eget Studium i de Byzantinske Skoler, og mange Bøger skreves for at indprente unge og Gamle, hvorledes simple Ord skulde staves. Alligevel findes i de fleste til os komne Haandskrifter de ligelydende Bogstaver meget hyppigen forvekslede med hinanden, og Consonantfordoblingen ofte forsømt. Enkelte, og det vel ikke altid de u lærdeste Afstribere sølte deres Svaghed i dette Punkt og fandt sig foranledigede til at bede om Tilgivelse for de orthographiske Feil: saaledes staae i Slutningen af et Haandskrift fra Aaret 1127, som indeholder vitæ sanctorum og hører til de correctere skrevne Codices, følgende Vers af Afstriberen (Montfaucon Palæogr. p. 38 sq. og p. 304):

Οἶδα μὲν οἶδα σφαλμάτων πολλῶν γέμον
 Ὅ χερσὶν αὐτὸς πυξίον ἐγεγράφειν
 Ἄλλ' ἐστὲ μοι μέγιστοι, καὶ γὰρ οὐκ ἔχω
 Τὴν τεχνικὴν σύμμαχον ὀρθογραφίαν.

§ Codex Bartolinianus af et Etymologicum fra 1296 omtalt af Kulenkamp foran Etymol. Gudian. p. XXV. Sturz. findes i Slutningen: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν δευτέραιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ μοναχοῦ Νικοδήμου — Εὐχεσθαι (ist. εὐχεσθε) αὐτὸν οἱ ἀναγινώσκοντες διὰ τὸν κύριον καὶ μὴ μέμφεσθαι (μέμφεσθε) τῆς ἀμαθίας αὐτοῦ. Ligeledes i et Haandskrift af Typicum: Καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ψάλλοντες ἐν αὐτῇ [βίβλῳ] εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ διδόντες συγγνώμην τοῖς πολλοῖς μου σφάλμασιν ὅτι ἐν τισὶ μὲν ἐσφάλην ἐκ ῥαθυμίας, ἐν τισὶ δὲ ἐξ ἀπροσεξίας, τὰ πλεῖα δὲ ἐξ ἀμαθίας Montfaucon bibl. Coisl. p. 113. De fleste Afstribere vare rigtignok ikke saa samvittighedsfulde, men blot glade over at være blevne færdige: mange Codices ende med de Ord:

Ὅσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα,
 Οὕτω γραφεὺς γέγηθε βιβλίου τέλει.

f. f. Gr. Montfaucon. Palæogr. p. 52, 57, 79, eiusd. bibl. Coisl. p. 83, Villoison. Anecd. II p. 251.

Romaiske Digte, just fordi det var det eneste naturlige for Sproget, og dersom en Kunstner vilde have prøvet paa mechanisk af efterligne de gamle Former, vilde et saadant Forsøg vel ikke have havt noget heldigere Udfald, end de Forsøg have havt, man har gjort paa at danne Danske eller Lydske Vers efter Qvantiteten, deels paa Grund af de Vanfæligheder, som Sprogets Material lagde i Veien, deels paa Grund af Qvantitetens Ukjendelighed i Udtalen af Ordene, hvorved det rhytmiske Tonefald vilde være gaaet tabt for Læseren *).

Dog Virkningen af Tabet af Qvantitetsforskjellen strakte sig videre end til den vulgære Poesie; ogsaa for de Lærde maatte det med hvert Aarhundrede blive vanfæligere at følge et prosodisk System, som var i Strid med deres Tidsalders Udtale. Følgerne heraf vise sig i Middelalderens Helleniske Skolepoesie, ligesom de vise sig i Middelalderens Latiniske Skolepoesie. Men deels var det Helleniske Sprog mindre beqvemt for Accentuationsprincippet, deels vare de Græske Lærde altfor bekendte med Aldtidens Digterlitteratur og havde altfor stor Ærbødighed for det Gamle, til at de vovede strax og overalt at indføre en Form, der stred aldeles imod det gamle Princip, og hvilken de foragtede som pøbelagtig. Dog tog man ikke i Betænkning paa forskjellige andre Maader at afvige fra det gamle prosodiske System, og disse Forandringer ere især fremtrædende i Senarierne eller de *κατ'ἔξοχὴν* saakaldte Jamber, (som er den i Middelalderen almindeligst brugte Versart. Hvad nu disse Middelalderens Jamber (Senarier) angaaer, da hersker der stor Uklarhed i Forestillingerne om dem. Mange troe nemlig, at der foruden maadelige kvantiterede Jamber ogsaa existere politiske, d. e., accentuerede Jamber; Andre kalde alle den senere Tids Jamber politiske, men forstaae derved ofte Vers, i hvilke Stavelserne blot tælles, saaledes at to Stavelser, ligegyldigen om de efter Qvantiteten ere — — eller v — eller — v eller vv, udgjøre en Jambe. Ikke blot flere af de ældre Udgivere af saadanne jambiske Digte sige dette udtrykkelig, men selv i den nyeste Tid, endog efterat denne Gjenstand er bleven nøiagtigere undersøgt og belyst af Struve, gjentages det ikke sjelden: endnu Boissonade er i sine senere Skrifter af samme Mening, ja af og til synes han endog at antage nogle af saadanne Jamber for accentuerede **). Denne Forvirring med Hensyn til de Byzantinske

*) I den Strid, som finder Sted imellem den gamle Qvantitet og den nyere Udtale, strækker sig saa vidt, at end ikke dannde Grækere nuomstunder formaae at fremhæve den første i Utlæsnngen af antike Græske Vers, men læse slige Vers efter Accenterne, saaledes at f. Ex. dette Vers: *Καὶ ἀνθρώποις βροτοῖσιν ἐν ζείδωρον ἄρουραν* vel i sin første Deel tyder rhytmisk, men derimod ikke i Enden, hvor *ζείδωρον ἄρουραν* læses som to Dactylar: s. Gæse i Wielands N. Teutscher Mercur 1803, 2ter B. S. 280 f.

**) Wernsdorf i Udg. af Philes præf. §. VIII.: "An quid (Philes) soluta oratione scripserit, nescio: nam quæ mihi innotuerunt, poemata sunt, sed qualia ab eius ætate exspectaveris, politico metro confecta pleraque: quod quamvis iambicum appellatur, non tamen iambis pedibus currit, sed syllabarum numero dimensum est: de quo conferas Is. Vossium de viribus rhythmici p. 21 sq. et Dorvillium miscell. observatt. II. p. 432 sqq." — Boissonade i Anecd. Gr. I. p. 43 not. 3: "Versus sunt politici, in quibus syllabæ numerantur," og paa mangfoldige andre Steder i disse Anecdota, samt til Georgios Kapithes i Notices et extr. des Ms. T. XII. P. II. p. 4 not.

Digtes prosodiske Bestaffenhed og de ubestemte Yttringer hos Udgiverne af disse senere Digte have havt til Følge, at i Litteraturhistorierne Jamber (o: jambiske Trimetre) ere blevne kaldte politiske Vers og omvendt (f. f. Er. Schölls Artikel om Manuel Philes III S. 90 ff.), saa at man aldeles ikke kan stole paa flige Angivelser. Hvad nu den ene af disse Meninger angaaer, at der gives accentuerede eller egentlige politiske Senarier (f. Er. Manuel Philes's), da er dette falsk; alle den senere Lids Jamber, de være nok saa flette, ere dog ikke afmaalte efter Accentuationen, og det er kun tilfældigt, at af og til Accenterne træffe sammen med de Stavelser, som skulle gjelde for lange. Den anden Paastand, at de senere Jambogramer ikke veie, men tælle Stavelserne, er kun sand, naar den indskrænkes til et forholdsmæssigt ringe Antal. At der virkelig ere visse Love, hvilke de bedre Jambogramer fulgte, har Struve først antydet i Tillæget til Schneiders Græske Lex. u. D. *ἔρωτος*; og hvilke disse Love ere, har han udførligere angivet i et Program: *De legibus prosodicis et metricis, quas seriores Græcorum Jambographi secuti sunt, Regimonti Pruss. 1820. 8.* (senere aftrykt i Friedemanns og Seebodes *Miscell. Crit. Vol. II P. IV p. 637 sqq.*), og kortere i Recensionen af Boissonades Udgave af Niketas Eugenianos i Seebodes *N. kritische Bibliothek 1823 No. 7 S. 637 f.* Resultatet af hans Undersøgelse er følgende: De fleste senere Jambogramer, i al Fald alle bedre, følge den gamle Prosodie i de Tilfælde, hvori Quantiteten er fjendelig for Vægt, saaledes, at de Stavelser ere af Naturen lange, hvori der er en lang Vocal (η , ω) eller en Diphthong, lange ved Positione, i hvilke der paa en kort Vocal (ϵ , o) følge to eller flere Consonanter. Herfra gjør en muta eum liquida kun for saavidt en Undtagelse, som den ikke nødvendigen gjør Stavelsen lang; ligeledes ere midt i Ordene lange Vocaler eller Diphthonger ancipites, naar de staae foran en Vocal. Derimod afvige de deri, at de bruge α , i og v , naar der ikke følge to Consonanter paa dem, i alle Ord ganske vilkaarlig som *διχχοροι* eller ancipites, uden Hensyn til, om de efter den gamle Prosodie i saadanne Ord have været udelukkende enten lange eller korte; ja selv om disse Vocaler have en Circumflex, gjør det ingen Forskjel (saaledes kan *πᾶσαι* gjerne være en Jambe), og Friheden med Hensyn til disse ancipites udstrækkes endog saa vidt, at de samme Ord bruges ved Siden af hverandre med forskjellig Quantitet f. Er. Anonym. de S. Theodos. vs. 177

Καὶ παττάλω πάτταλον ἐκκρούει φθάσας,

og Theodor. Prodrom. amicit. exsulans 36 sq.

Ἐρωστία καὶ κάλλος ἄμφω φιλίας

Ἄμφω φιλίας ἔργα πῶς, ἴηταις; μάθε:

begge anførte af Struve i *Miscell. crit. p. 642 sq.* Disse jambiske Vers bestaae altid af tolv Stavelser, og som en Følge heraf ere alle Fodder af 3 Stavelser udelukkede; dog bruges ikke alle Fodder af 2 Stavelser, men blot Jamben og Spondeen og Pyrrhichien, den første paa alle Steder, den anden paa de ulige, den sidste kun i sjette Fod. Herfra gjøre kun de tekniske Ord og nomina propria, samt undertiden Værdighedsnavne en Undtagelse; da flige Ord ikke kunde undgaaes, maatte

ofte een af de korte Staveller bruges som lang f. Ex. *Διδύσκος, Θεόλογος, μονόκερος*: ja i de egentlige nomina propria, især naar de ere noget lange, udstrækkes denne Frihed saa vidt, at flere Skribenter behandle hver Stavelse i dem vilkaarlig. Naar saadanne Navne skulde bruges, kunde Spondeer heller ikke vel undgaaes paa de lige Steder, ja ikke engang Trochæer og Pyrrhichier i Versets forskjellige Dele f. Ex. *Τριπόλεμος, Νάvon | χοδο | νόσωρ*. — Disse Love har Struve fundet ved at gjenne-gaae Niketas Eugenianos, Theodoros Prodromos's Digt: *ἀπόδημος φιλία*, Philes efter Wernsdorfs Udgave og de i Fabricii bibl. Græca Vol. V—VII adspredte Digte og Brudstykker af Digte; de saa Steder, som hos de nævnedes Forfattere og i de bedre Smaadigte hos Fabricius i en eller anden Henseende syntes at stride imod disse Love, har han rettet eller erklæret for corrupte. Dog undslader han ikke at bemærke, at der er en Klasse af Versemagere, der dog ikke er talrig, især Forfattere af Epigrammer og andre Smaadigte, hvilke ikke binde sig til de anførte prosodiske Regler, men nøies med at faae tolv Staveller ind i Verset. For at prøve, hvorvidt denne Theorie holdt Stik, har jeg gjenne-gaaet endeel jambiske Digte, som ere samlede i Boissfanades Anecdota, og jeg har fundet, at den i Hovedsagen er rigtig, men kun i enkelte Punkter maa modificeres noget. Jeg vil her anføre Resultatet af mine Undersøgelser. At virkelig de senere Grækere i Hovedsagen fulgte de anførte prosodiske Regler i Samberne, derfor har man et udtrykkeligt Vidnesbyrd i Maximus Planudes's Dialog om Grammatiken i Bachmanns Anecd. Vol. II p. 98, hvor han, efterat han kortelig har talt om Forskjellen imellem Poesie og Prosa, i følgende Ord klager over Poesiens Forsald: *Καὶ τοῦτο μὲν ἐνομίζετο, ἔξ οὗ μέτρον χθρὲς δὲ καὶ πρὸ τρίτης — οὐκ οἶδ' ὅθεν εἰς τὸδε κατέπεσον ἄνθρωποι — καὶ μέτρον μὲν ἐκεῖνο (Hexametret), ἠρωϊκοῖς ἔργοις ἀρμόζον καὶ διηγήσει, καὶ ὃ ὁ χρόνος τοσοῦτος ἐτίμησεν, ὅσον οὐδ' ἂν ἀριθμησαί τις, ἢ παρειδὼν ἢ κατασχέειν οὐχ οἰοί τ' ἐγένοντο· οὐ γὰρ ἔχω λέγειν ὀπότερον, εἴω δὲ τοῦτ' ἐν κοινῷ σκοπεῖν, Εὐριπίδης φησὶν. Ἰαμβὸν ἀντὶ τῶν ἐπῶν εἴλοντο, καὶ τοῖς τῶν διχρόνων μὴδὲν διαστέλλοντες ἐχρήσαντο χρόνοις· πάντα δὲ συστολῆς ἐνταῦθα καὶ ἐκτάσεως μετέχειν νομοθετήσαντες. Ἐντεῦθεν δὴ καὶ πόλεων πασῶν καὶ ἀνθρώπων ὀνόματα μὴδὲν μετρήσαντες τοῖς ἑμέτροις ἐνήρμοσαν, καὶ ταῦτα πάντα τολμήσαντες σεμνοὶ δοκεῖν βούλονται, ὡς ἑμμετρα γράφουσι· ἄμετρα ὡς ἀληθῶς καὶ μὴδὲν προσήμοντα μέτρῳ συνείροντες.* Den gode Mand har imidlertid heri, som i Andet, fulgt Strømmen. Ogsaa Tzetzes berører denne *ἀδιαφορία τῶν διχρόνων* i Scholierne til Hesiodos's *Ἔργα* 236 v. a. St. Et andet udtrykkeligt Vidnesbyrd har man af samme Tzetzes i hans Digt *περὶ μέτρων*, med Hensyn til de Fødder, som brugtes i dette jambiske Versemaal, hvilket han kalder *κοινὸν καὶ κατατετριμμένον* og *κοινὸν καὶ κατημαξευμένον* *).

*) Tzetzes π. μέτρ. i Cramer's Anecd. Gr. III p. 508 sq.

*Καὶ τὸ κοινὸν μὲν δέχεται τοῦσδε τοὺς τρεῖς τοὺς πόδας
 Σπονδαῖον καὶ τὸν Ἰαμβὸν, μετὰ τοῦ πυρρῆχίου.
 Καὶ μόνος μὲν ὁ Ἰαμβὸς εἰς πάσας πίπτει χώρας,
 Πρώτην, δευτέραν, τρίτην τε, τετάρτην, πέμπτην, ἕκτην·
 Ὁ δὲ σπονδαῖος εἰς τὰς τρεῖς· εἰς πρώτην, τρίτην, πέμπτην·
 Μόνος δ' αὐτὸς ὁ πυρρῆχιος εἰς ἕκτην πίπτει μόνην.*

Den omtalte Vilkaarlighed i Brugen af *ancipites* møder man allerede hos *Georgios Pisides*, en hos Middelfalderens Lærde meget anseet Digter *), som levede i den første Halvdeel af det syvende Aarhundrede; dog bruger han endnu, skjøndt ikke hyppigen, Fødder af 3 Stavelsler, enkelte Gange endog Anapæsten paa andet og fjerde Sted. Efter det niende Aarhundrede vil der ikke lettelig findes noget jambisk Digt, hvori de Gamles prosodiske og metriske Love strengt ere iagttagne. Selv Tzetzes tillader sig næsten i alle sine jambiske Digte de samme Afsvigelser fra den gamle Prosodie, som de andre senere Digtere, men hans latterlige Hovmod viser sig ogsaa i dette Punkt; han lader nemlig, som om denne Vilkaarlighed støder ham, og har ogsaa givet en Prøve paa kunstmæssige Jamber. Imidlertid ere disse saakaldte kunstmæssige Jamber langt mere ucorrecte end de simple og almindelige **). I det ene Punkt ligne alle den senere Tids Jamber de politiske Vers, at den næstsidste Stavelse i Verset har Accenten. Dette har Boissonade rigtigheden bemærket, og Struve (i *Rec. af B.'s Niketas S. 638*) kan ikke nægte, at dette finder Sted i de fleste Vers hos *Niketas*, men han erklærer det for tilfældigt. Dog er det saa langt fra at være tilfældigt, at man iblandt hundrede af den senere Tids *Senarier* neppe finder eet Vers, som ikke har Accenten paa denne Plads, og det er besynderligt, at Struve ikke har villet erkjende det, da han dog har havt Leilighed til at bemærke det i alle de andre Forfattere, han har gennemgaaet ***). Desuden gaaer Struve vel for vidt,

*) De Byzantinske Rhetorer og Grammatikere opstille som Mønstre i Jambographien følgende Digtere i denne Orden: allerførst *Pisides*, dernæst af de Nyere *Kallikles* og *Prochoprodromos*, og iblandt de Gamle (*ἐν τοῖς παλαιοῖς*) *Gregorios Nazianzenos* og *Sophokles* (*Joseph. Rhacendytes i Walz's Rhetores Græci Vol. III p. 362, Gregor. Corinth. i Bekkers Anecd. III p. 1082*). Den Byzantinske Smag og *Pisides's* Anseelse kan ogsaa sees af, at *Andronikos Dufas's* Broder spørger *Michael Psellos*: *τίς στιχίζει κρείττον, ὁ Εὐρυπίδης ἢ ὁ Πισίδης*; hvorpaa *Psellos* svarer ham i et langt Brev, i hvilket han fremhæver *Pisides's* Fortrin (*Leo Allat. de Georgiis p. 310 = Fabr. bibl. gr. X p. 606 ed. I, Vol. XII p. 7 Harl.*). Et Sidesynkte dertil er, at *Ioannes Sikeliotēs* i sine Scholier til *Hermogenēs* (*Walzii Rhet. Gr. VI p. 75*) paastaaer og søger at bevise, at *Gregorios Nazianzenos* langt overgaaer *Demosthenes* og de andre gamle Talere.

***) I Scholierne til *Chiliad. III, 58* (*Crameri Anecd. III p. 355*) siger han i Anledning af nogle jambiske Vers, hvormed han ender Historien om *Heraklios*: "Ὅτε ταῦτα ἔγραφο, ἔτι κατεχρόμην τοῖς διχρόνοις ὡς οἱ βουβάλοι; ift. Schol. til 9de Brev *ibid. p. 361*: Ἀπόροις τὸ ἄβραχὺ, μακρὸν κακῶς ἐγραψάμην αὐτό; ἔτι γὰρ αὐτὸς εἰπόμεν τοῖς βουβάλοις. Den omtalte Prøve paa Jamboi *τεχνικοί* findes i hans Skrift *περὶ διαφορᾶς ποιητῶν* (*ibid. p. 340*), og af den synes at fremgaae, at han har troet, at den hele Kunst bestod i at indblande Fødder af 3 Stavelsler, og dette har han gjort med saa liden Skjønksomhed, at man hyppigen finder dem paa de lige Steder; men tillige har han i dette Stykke ikke allene brugt *ancipites* vilkaarligen, men ogsaa brugt de Fødder af 2 Stavelsler, som de correctere senere Jambographier undgaae.

****) Ift. *Joseph. Rhacendytes* (i *Stutn. af 13de Aarh.*) *σύνοψις ἑηγορικῆς, c. 15 περὶ στιχῶν ἰαμβικῶν* i *Walz's Rhetores Gr. Vol. III p. 360*: Ἄλλα καὶ ὁ τόνος πολλὴν εὐρυθμίαν ποιεῖ, διὸ δεῖ σπουδάζειν καὶ τὴν σύνθεσιν τῶν δευτέρων, προπαραξυτόνων καὶ τοιοῦτων λίξεων καὶ ὑπαλλάσσειν αὐτὰς ἐμμελῶς, καὶ ἐκτὴ χώρα τηρεῖν τὴν παροξύτονον ὡς εὐχρον, εἰ δυνατόν πάντοτε, εἴτε

naar han anseer alle de Vers, i hvilke der udenfor *nomina propria* forekomme andre Fødder af to Stavelser end Zamber, eller Spenbeer paa de ulige Steder, for corrumperede: flere af saadanne Feil imod Regelen maae vel snarere tilskrives Forfatterne end Afkriverne. Det er nok, at man seer, at de fleste Forfattere i det Hele have fulgt bestemte Love; at der selv hos flere af de bedre af og til indløbe Uregelmæssigheder, maa vel ikke tages saa nøie: imellem de bedste og de fletteste ere mange Grader. Iblandt dem, jeg har gjennemgaaet, ere flere fra det 14de Aarhundrede, og man kan deraf see, at endog i de sidste Byzantinske Lieder Reglerne ere blevne overholdte. Correcte efter de senere profodiske Love ere: de alphabetiske Vers af en Protosecretarius i Boissonades Anecd. I p. 161 sqq.; Leo Bardales's Digte ibid. p. 399 sqq.; Ignatios's Beskrivelse af Syndefaldet (*στίχοι εἰς τὸν Ἀδάμ*) ibid. p. 436 sqq.; Psellos's Gaader (paa eet Vers nær) Vol. III p. 431 sqq.; Maximus Planudes ibid. p. 462 sqq.; Theodoros Prodromos's Satire over Oldingen med det lange Skjæg Vol. IV p. 430 sqq., i hvilken, naar man regner Ord som φιλοσοφία, φιλόσοφος, θεολόγος for techniske eller Værdighedsnavne, kun findes eet Vers (78) med en Trochæe i Ate Fod; den samme eller Ptochoprodrinos ibid. p. 440 sq.; Michael Choziates om Athen Vol. V p. 373 sqq. (vs. 19 mangler een Stavelse). Som Exempel paa flige Zamber ville vi her anføre nogle Linier af Begyndelsen af Bardales's Digt om den yderste Dag Vol. I p. 399:

*Στενὰς πύλη δειννοῖσι σαφῶς εἰσόδους,
 Ἐκ τῶν προθύρων ἐκφοβοῦσα καθάπαξ.
 Ἄνω ποταμὸς ἐκ ποδῶν κριτοῦ βρύων,
 Καὶ δαπανηρὰν ἀλιτροῖς ἔλκων δίκην,
 Κατὰ κεφαλῆς τοῦ προσιόντος φλέγει.
 Ἄνὰς παραστάτις δὲ πάλιν ἀγγέλων
 Πλευρὰς ἀτεχνῶς διορύττονσιν ἄγαν·
 Ὅ μὲν γὰρ ἀκμὴν ἀνατείνεται σπάθης·
 Ὅ δ' αὖ γραφικῆς ὄξυτάτῳ καλάμῳ
 Κώδικα πικρὸν ἐγχαράττει πταισμάτων.*

De andre Smaadigte i Boissonades Samling ere langt fra at være saa correcte; dog ere der kun meget saa Digte af den Beskaffenhed, at man kan sige, at deres Forfattere blot have talt Stavelserne uden alt Hensyn til Quantiteten. Iblandt de fletteste ere Basilios's Gaader Vol. III p. 437 sqq., af hvilke den 22de lyder saaledes:

efter et andet Haandskrift: *καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ χώρῃ τὴν παροξύτουον ὡς εὐήχον ἀεὶ τιθέναι.* Dette Sted er ogsaa mærkeligt, for saavidt man deraf seer den Indflydelse, Accentuationen i den senere Tid havde paa Dplæningen af Vers. Iøvrigt seer vel Enhver let, at Meningen af de første Ord af dette Sted ikke er, at man skal skrive Zamber efter Accenterne, men at man skal afværte harmonisk med forskjellig accentuerede Ord.

Ἰδρῶν ὁ γυμνός· ὁ δ' αὖ ἐνδεδυμένος
Ἔτρεμεν δεινῶς· ὁ τρέχων δ' ἀνδρὶς ἔσθη.

Ikke meget bedre er et jambisk Digt foran en Codex Colbertinus, som af Montfaucon udgives for at være fra det 8de Aarhundrede, Palæogr. Gr. p. 228:

Σαρῶς ὁ Μωσῆς νόμον ὑπαγορεύσας
Ἐδήλου τὸ πρὶν ἐν γράμματι τὴν χάριν,
Νυνὶ δὲ Χριστὸς τὴν χάριν ἐγκαράσας
Ἀεὶλεν εὐθὺς τὸ γράμμα ὡς σκιῶδες·
Καὶ τρόπος ἄλλος ἀντεσῆχθη δογμάτων,
Καινὴν καὶ ξένην ὑπηγορίαν ἔχων.

Dog ikke blot i Middelalderens Senarier herse de ovenomtalte Afvigelser fra den gamle Prosodie; vi møde dem ogsaa i de andre Versarter, der, om end ikke hyppigen, dog af og til brugtes af Middelalderens Digtere. Af de Digte, som ere skrevne i det Anacreontiske Versemaal, ere de interessanteste de, som findes i Samlingen af Anacreontea. I blandt de flere senere Digte, som ere optagne i denne Samling, komme her fornemmelig trende i Betragtning. Af disse er den 62de Ode (58' Mehlh. 59 Moeb.) først bleven udgiven af Henv. Stephanus i hans lyrici poetæ under Anacreons Navn, som tagen af et anonymt Skrift, og derfra er den gaaet over til de fleste Udgaver af Anakreon, hvis Udgivere for den største Deel ikke vidste, hvorfra dette Digt skrev sig. Digtet hører til Theodoros Prodromos's Dialog Ἀμάρτος ἢ γέροντος ἔρωτες, hvilken er udgiven af Gaulmin tilligemed den samme Forfatters Roman om Rhodanthes's og Desicles's Kjærlighed, og siden i en senere Skikkelse af la Porte du Theil i Notices et extr. des Mss. T. VIII P. II, hvor Digtet er aftrykt p. 125 sq. I det Palatinste Haandskrift af Anakreon staaer det ikke. Digtet er sandsynligviis af Theodoros Prodromos selv, og er skrevet i et eget saakaldt Anacreontisk Versemaal, som efter de Græske Metrikeres Vidnesbyrd de Myere (οἱ νεώτεροι) brugte, bestaaende af 6 mindre Vers, som kaldtes οἴκοι og 2 større, κοινούλλια *). Versene ere quantiterede, men Prosodien den samme, som hersker i de senere Jamber; *a*, *i* og *v* ere altsaa efter eget Godtbefindende lange eller korte; ogsaa findes den constante Accent paa den næstsidste Stavelse. — De tvende andre Odeer, nemlig 24 (λγ' Mehlh.) og Fragm. III (λδ' Mehlh., udeladt af Brunck, Möbius og Andre) ere hverken skrevne efter Quantitet eller Accent **), men der ere blot talte 8 Stavelser, og det eneste, som er iagttaget, er, at Accenten staaer paa Versets næstsidste Stavelse. I det første

*) Mere om dette Versemaal s. Draco de metris p. 167 sq., Scholierne til Sphæstion p. 172 Gaisf. = p. 184 Lips., Isaac. Monach. de metr. i Bachmanns Anecd. II p. 192, Elias Monach. de metr. p. 80 Furia; jfr. du Cange Gloss. v. κοινούλλιον og Hermanni elem. doctr. metr. p. 427 sqq

**) Endnu Dünker i Zimmermanns Zeitschrift f. d. Alterthumsw. 1836 August No. 94 S. 759 siger, at λδ' (?) og λγ' ere skrevne i saakaldte politiske Vers.

Digts femte og i det sidste ottende Vers mangler een Stavelse, og i det sidste Vers er desuden ogsaa Feil i Endaccenten: begge de sidste Feil hæves, naar man i dette Vers læser: *Τὴν Κύριον πρέουσιν ὄλην*. Iøvrigt findes begge disse Oder i det Palatiniske Haandskrift. — I Hexametrets Behandling endelig gjentage sig de samme Phænomener. Thiersch über die neugriechische Poesie S. 13 paastaar, at Niketas Eugenianos og Andre have skrevet politiske Hexametre, og Friedemann i en Afhandling om det Nygræske Sprogs prosodiske og metriske Eiendommeligheder i Irens Eunomia B. II S. 236 siger, at Accenten har betydelig Overvægt i Dzeses's Hexametre. Begge disse Paastande ere vistnok urigtige. Niketas Eugenianos's Roman er skreven i Jamber, men han har brugt Hexametret i de Sange, han har indflettet i sin Fortælling, og saadanne Sange findes III. 263—288, 297—322 og VI. 200—230. Disse Hexametre ere kvantiterede, men, som allerede Struve har antydet, danne de efter de samme prosodiske Regler, som hans og de andre senere Digteres Jamber, og i denne Henseende ere de correcte; s. Ex. III. 269 sqq.:

*Ἡ Κύριος ἐστύγρασε τὸν ἐνία τῆδ' ἐποτρύνει
Τόξ' ὁμοίωσιν ἔχοντα, καὶ ἀντίον ὥπλισεν αὐτῆς.
Ἡ Ροδόπη πρὸς ἔλαφον ὀρεινόμον ἔγχος ἐνώμα,
Ἐς Ροδόπην ὁ Κύριδος ἀγάστονα τόξα τιταίνει
Φίλεε Βαρβιτίωνα, ἐγχος πότνια Μυρτώ.*

286 *Φείδεο καὶ σὺ Κύριδος ἔγνωσ ῥά ἐ ὀμβρομόθυμον.*

309 *Φίλεεν ἦδ' ἄμπαντο πνοή δὲ κάλαμον ἐσῆλθε.*

Enfalte Vers, som stride imod Reglerne, ere aabenbart corrupte og tildeels allerede emenderede af Boissonade og Struve. — Af noget forstjellig metrisk Bestaaffenhed ere Dzeses's Antehomerica, Homerica og Posthomerica; heller ikke i disse maales Hexametret enten ene eller betydeligen efter Accenten; Versene ere kvantiterede, og de senere Friheder med Hensyn til ancipites findes oftere anvendte, især i Navne (s. Ex. Anteh. 36 *Ἀφροδίτη*, paa andre Steder *Ἀφροδίτη*), dog ikke saa hyppigen som hos Niketas Eugenianos; derimod ere de i andre Henseender i høi Grad afvigende fra den gamle Prosodie og meget ucorrecte: sfr. C. G. Müller de versibus spondiacis bageved hans Uffh. de Cyclo Græcor. epico p. 148. — Endelig omtales af Santen, Thiersch og Andre ogsaa Hexametre, maalte blot efter Stavelsernes Antal, uden Hensyn til Quantitet eller Accent; ja disse antages allerede at have været i Brug i det 7de Aarh. (efter Thiersch endog i det 6te Aarh.). Man beraaber sig paa et Digt foran et Psalterium Murbacense, som anføres af Montfaucon Palæogr. Gr. p. 220, og vistnok er dette Digt af den angivne Bestaaffenhed: dog maa det bemærkes, deels at det er skrevet af en Latinsk Haand og maaskee forfattet af en Latiner, deels at Montfaucon ikke selv har seet Haandskriftet, men blot faaet Facsimile af Bogstaverne og enfalte Stykker af Calmet; ogsaa siger han kun, at det er skrevet omtrent i det 7de Aarh., og hvor mislige og utilforladelige overhovedet Tidsbestemmelser med Hensyn til Haandskrifternes Alder ere hos Montfaucon, ere noksom bekendt. Men heller ikke senere findes, saavidt jeg veed, noget andet Digt, som er skrevet i flige Hexametre efter blot Stavelsetal.

Vi have her betragtet de Arter af Versification, som vel maae antages fra først af i Skolepoesien at have dannet Overgangspunkterne imellem de Gamles metriske System og det siden populære Accentuationsprincip, skjøndt de fleste af de ovenangførte Exempler ere tagne af Versmagere, som levede, efterat ogsaa i Helleniske Digte allerede accentuerede Vers vare komne i Brug. I hver foragtede nemlig disse accentuerede Vers end vare af de Lærde, fik de dog efterhaanden ogsaa Indgang i Skolepoesien, deels fordi kvantiterede Vers selv med de omtalte Modificationer dog ikke vare overeensstemmende med den daværende Udtale, deels vel ogsaa, fordi det var lettere og mægtligere at skrive accentuerede end kvantiterede Vers. Naar accentuerede Vers begyndte at bruges i Hellenisk skrevne Digte i Middelalderen, kan ikke siges med Bestemthed; rimeligt er det, at de først ere bleven anvendte i saadanne kirkelige Digte, der ikke ene vare bestemte for et lærd Publicum. Man har i accentuerede Vers en Forklaring af Davids Psalmer, forfattet af en Kosmas, der af Nogle antages for at være Kosmas fra Jerusalem, som var samtidig med Johannes Damascenus; ligeledes har man religiøse Digte af Simeon Metaphrastes, der af Udskillige antages at have levet i Begyndelsen af det 10de Aarhundrede; men af disse Tidbestemmelser er (som nærmere skal oplyses i Afdelingen om Litteraturen) den første uden Tvivl falsk og den anden meget usikker, saa at man ikke tør bygge paa dem, naar man vil angive, paa hvad Tid man først træffer saadanne Vers i Middelalderens Helleniske Poesie. Og naar Prof. Bloch i sin Afhandling om den Græske Accentuations Væsen S. 23 siger, at man fra Begyndelsen af det 8de Aarh. har de saakaldte versus politici af Johannes Damascenus, da er dette en Feil, opstaaet af den forhen omtalte Sammenblanding af de i Middelalderen brugte Versarter; Joh. Damascenus's Vers ere kvantiterede efter de senere prosodiske Regler. Et af de ældste accentuerede Digte, som ere komne til os, er dog vistnok den 18de Ode i den Anakreontiske Samling (d' Mehlh.), hvilken ogsaa findes i det Palatiniske Haandskrift. Saa meget er sikkert, at Brugen af disse Vers i Helleniske Digte ikke har været synderlig udbredt før det 11te Aarhundrede; især fra Slutningen af det 11te Aarh. af ere de hyppige: og det er da disse Middelalderens accentuerede Vers, som kaldes de politiske. Men naar Taler er om politiske Vers, saa maa man vel lægge Mærke til, at Middelalderens accentuerende Poesie indskrænkede sig til eet bestemt Versemaal, det katalektiske Tetrameter; det er den i Middelalderens Romanske Poesie herskende Versform, og det er ligeledes den eneste Versart, hvori alle de accentuerede Helleniske Digte ere skrevne. Man har, som en Følge heraf, hverken politiske Senarier eller politiske Hexametre eller politiske Anakreontiske Vers, skjøndt ikke saa Lærde staae i den Formening, at saadanne have. Vel vedbleve de andre Versarter, fornemmelig Senarierne, at bruges ved Siden af de politiske Vers i den Helleniske Poesie, hyppigen endog af dem, som i adskillige af deres Digte benyttede det politiske Vers, men alle i de andre Versemaal skrevne Digte ere kvantiterede med de senere Modificationer *), og aldrig kaldes af selve Byzantinerne andre Vers

*) Jfr. Marinos Planudes i Bachm. Anecd. II p. 100: Τίνοι μὲν οὖν δικαίᾳ προφάσει λόγου ὑπερητάταις ἀνδράσι πρὸς τὸδε τὰ τῆς ὁρμῆς γέγονε, ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνοι λέγειν ἂν

politiske end ene hine accentuerede Tetrametre *): ja selv i nyere Tid, da den Nygræste Poesie har optaget flere andre Versarter, bruges dog Navnet: politiske Vers udelukkende om de samme Tetrametre (s. f. Gr. Historien om Maina i Maurers: das Griechische Volk 3ter B.), sjøndt hele den Nygræste Poesie er accentuerende. Jovrigt tale de Byzantinske Lærde med megen Ringeagt og Afsty om disse Vers, selv efterat de længe havde været i Brug; ja de, som selv have skrevet flige Vers, ere de værste til at tale haanligt om dem, fornemmelig Læses og Maximos Planudes. De Steder i Læses's Skrifter, som referere sig til disse Vers (Jamberne bagved Chiliaderne 1—14, 187 sqq., Chiliad. XII. 239 sqq.) ere altfor bekjendte til at jeg her behøver at anføre Ordene. Derimod vil jeg meddele, hvad Maximos Planudes i Slutningen af sin grammatiske Dialog (Bachm. Anecd. II p. 98) siger om dem, ikke blot fordi dette Sted er mindre bekjendt, men ogsaa fordi jeg adskillige Gange i det Følgende kommer til at beraabe mig paa det. Jeg har allerede ovenfor (S. 18) anført hans Klage over den senere Tids Jamber; umiddelbar derpaa siger han: *Καὶ ἦν ἂν οὐπω τοῦτι τοσοῦτο δεινόν ἤδη δὲ καὶ ἐφ' ἕτερον πολὺ τοῦ προτέρου χειρὸν ἐτρόποντο, ὃ τοὺς εἴ τις πιστεύεται μέτρον εἰδώς, εἰς ἀνάγκην καθίστησιν εὐχεσθαι μὴδὲν γενεῆσθαι τὴν ἀρχὴν μέτρον, μὴδ' ἐν ἀνθρώποις ἀκμάσαι, εἴ γε μὴδ' ἐν τούτοις χαμαὶ πεσεῖν ἔμελλε τὰ τῆς παροιμίας, ὡς νικῆσαι ἐπ' αὐτῶν τὰ χειρότερα. Ἀλλὰ γὰρ αἰσχρὴ καὶ γλώττη ταυτὶ προφέρειν πολιτικούς τινες αὐτοῖς καλουμένους στίχους ποιοῦσι, μέτρον μὲν ἅπαν ἐν τοῖσδε λῆρον ἡγούμενοι, τόνους δὲ δύο περὶ πον τὰ μέσα καὶ τὸ τέλος τηροῦντες, καλῶς ἔχειν σφισὶ τὸν στίχον φασί. Τόνους, ὧ Γῆ καὶ Ἥλιε, πρὸ τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν τὰ μακρὰ καὶ βραχέα τῶν δ' αὐτῆς τὸ μέτρον τιθέντες, ὥσπερ εἰ τόνους ἐγράφομεν καὶ μὴ γράμμασι. Καὶ ἤδη γε τὸ κακὸν ἐξενίκησεν. Ἐκείνων μὲν οὖν ἂν τις ἐπιτωθάζων τῷ ἐγγειήματι, ἐξ Ἰωνικῶν γυναικαρίων εἶπεν αὐτοὺς τὸ τοιοῦτό γε ὑφελέσθαι τῷδε γὰρ τῷ ἰνθμῷ κάκεινα θρηγεῖ τοὺς τῶν ἐκφερομένων νεκρούς· ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω τοῦτι τὸ βλάσφημον τῶν τῆς αὐτῆς μοι μετεχόντων τέχνης κατασκευάσαι, ὥστε καὶ ἐπιτιμῆσαιμι τῷ τολμήσαντί τι παραφθέρεσθαι κατὰ τάδε.* Ogsaa de Epitheta, som de omtalte og andre Forfattere give disse Vers, antyde den Ringeagt, hvormed de betragtede dem som gemene, barbariske, mod Verskunsten stridende **). Men tillige seer

ἔχοιεν, ὡς ἐμαυτὸν πείθω. πλὴν ἴστωσαν ἀδικώτατα πάντων εἰργασμένοι· εἴ γε ἠρώων μὲν ἔπος καὶ τρίμετρον ἅμβρον οὐπω μὴ σὺν μέτρῳ προσενέγκειν αὐτοῖς ἐπολήθη, τὰ δὲ ἰαμβεῖά τε καὶ τροχαῖα τετράμετρα οὐδὲν δεινὸν ἔδοξαν, εἰ τοῦ μέτρον φιλώσαιεν.

*) Saateses, foruden de ovenanførte Steder af Eustathios og Max. Planudes, s. Gr. Anonym. περὶ γραμματ. vs. 5 i Boisson. Anecd. II p. 340, Nicetas Serrarum hos Eittmann i Fortalen til Bonars p. XVI: Φέρε μικρὸν τι παίζωμεν πολιτικοῖς ἐν στίχοις, Michael Psellos i Beg. af sin Paraphrase af Hesifangen, og Munken Arsenios i sin Paraphrase af en Persisk Philosophs Geomontie, begge hos du Cange Gloss. Gr. p. 1196, og meget hyppigen i Overtskrifterne af Bøgerne. Derimod kaldes Senarierne udtrykkelig Jamber s. Gr. i Læses's Chiliader XII. 233, i Overtskrifter hos Boisson. Anecd. I p. 173, ibid. 399 og hyppigen ellers.

**) Μέτρα Μούσης ἀγυρτίδος, βίβραρα, ἄτετρα, ἡμαξευμένοι στίχοι hos Læses; μέτρον ἄμετρον Johannes Maureros hos du Cange Gloss. Append. p. 136.

man især af Æschyl's Udttringer, at disse Vers paa hans Tid vare, hvad ogsaa Litteraturhistorien bekræfter, selv i Skolepoesien komne saaledes i Mode, at de endog af de Lærde bleve foretrukne for de kunstmæssige, og skjøndt han i Gjerningen viser samme Forskjærlighed for disse Vers, der ogsaa mindre end de kunstmæssige lagde Vaand paa hans Snakkesyge, vil han dog gjerne, at man skal troe, at han imed sin Willie har lempet sig efter Tidens Smag og Mode *).

Hvad Navnet angaaer, da troer Jacob Goar i Anmærkningerne til Robinos p. 43, og efter ham Teucher i Fortalen til Psellos's *σύνοψις τῶν νόμων* og Schöll III S. 80 not., at disse Vers ere blevne kaldte politiske, fordi de vare opstaaede i πόλις d. e. Konstantinopel. Denne Mening har ikke stor Rimelighed: langt sandsynligere er derimod, hvad ogsaa de Fleste antage, at Ordet betyder borgerlig, almindelig, til det daglige Liv hørende, populær, i Modsatning til det Kunstmæssige, Poetiske, og at altsaa sige accentuerede Vers kaldtes πολιτικοί, quasi civiles et populares, som de, der mere lignede den prosaiske Tale. Om denne Betydning af Ordet har iblandt Andre du Cange gloss. med. et inf. Latinitatis v. *politicus* handlet udsfærligere. At dette Navn, for saavidt det betegner de accentuerede Tetrametre, ikke er gammelt, bevidne Eustathios og Planudes (s. S. 10 og 11); det tilhører vel oprindeligen snarere Skolen end Folket, og er rimeligviis blevet tillagt denne Art af Vers paa den Tid, da ogsaa de Lærde begyndte at bruge den vulgære Versform. For Skolen laae dette Udtryk meget nær, da det der allerede længe havde været i Brug i en analog Betydning. Ordet selv er nemlig gængse i Metrikerens og Grammatikerens Skrifter om en Art af heroiske (Homeriske) Vers, "som ere uden Pathos eller poetisk Trope." Samtlige Metrikerer stemme saa godt som ordret overeens i denne Forklaring; alle anføre de som Exempel herpaa eet og det samme Homeriske Vers Iliad. XI. 680:

Ἴππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα,

og det samme Exempel gjentage de, naar de tale om στίχος λογοειδής, hvilket de sige at være det heroiske Vers, som er mere prosaisk i Sammensætningen. Macrobius, som ligeledes omtaler den samme Art af Homeriske Vers, siger om dem, at de ere similes vulsis et rasis og ikke forskjellige fra den almindelige Talebrug **). Af Definitionen hos Metrikerne kan man ikke slutte, at disse

*) For hin Tids Mennecker have disse Vers vistnok været mere velklingende end de efter Dvantiteten dannede, eller vel endog været de eneste, der klang som Vers, og den Fornemhed, hvormed de omtales, er ikke andet end Affectation og Pedanteri. For os derimod, som ere vant til at læse Græske Vers efter Dvantiteten, klinge accentuerede Græske Vers underlig og ilde. Hexametre med 3 Spondeer have det til et politisk Vers hørende Antal Stavelser, og ved Tilfælde kan i enkelte antike Hexametre ogsaa Accentuation og Cæsur stemme overeens med Lovene for de politiske Vers s. Gr. Καὶ μιν Φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα og Οὐ μὲν πως νῦν ἐστὶν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης (Iliad. XXII. 126): men alligevel vilde de, læste som politiske Vers, støde vort Ore, ja vel gjøre en komisk Virkning.

***) Πολιτικὸν [μέτρον] ἐστὶ τὸ ἀνευ πάθους ἢ τρόπου ποιητικοῦ γινόμενον, οἷον Ἴππους κ. τ. λ. Λογοειδής δὲ ἐστὶν [στίχος] ὁ πεζότερος τῆ συνθέσει, οἷον Ἴππους κ. τ. λ. Draco de metr.

tillige have tænkt paa det Materielle ved Ordene (jfr. Schol. Iliad. II. 252); imidlertid er det mærkeligt, at just i det som Exempel brugte Homeriske Vers Ordaccenterne tilfældigen stemme næsten ganske overeens med de rhythmiske Accenter, og denne Omstændighed har da kunnet være en Bevæggrund mere for de senere Byzantinere til at laane dette Navn fra de metriske Systemer, for dermed at betegne accentuerede Vers. Dette ligesom fornemmere og anstændigere Navn traadte da istedet for Navnet demotiske Vers, der af Eustathios angives som det ældre Navn. Om dette sidste Navn have vi allerede talt ovenfor i Anledning af de Slutninger, Nogle have villet uddrage af Etedet hos Eustathios (s. S. 10 f.). Som Benævnelse paa accentuerede Vers hidrører det sikkerlig ikke fra Oldtiden, der ikke kjendte slige Vers; ja ikke engang som antik Benævnelse paa det Versemaal, der brugtes almindelig i Folkepoesien, findes det omtalt nogensteds. Overhovedet vide vi ikke, om dette eller noget bestemt Versemaal har været det almindelige for den gamle Græske Folkepoesie, sjøndt det ikke skal nægtes, at det Versemaal, hvori de politiske Vers stredes, det katalektiske Tetrameter, er baade gammelt og meget stiftet for Folkepoesien. Daade det trochæiske og jambiske katalektiske Tetrameter findes oftere i den gamle Græske Litteraturs Mindesmærker, det første i Tragedien, det sidste i Comoedien; om det jambiske Tetrameter berette Grammatikerne, at det kaldes det Hipponakteiske, fordi Hipponax meget hyppigen brugte det, og de anføre som Exempel paa dette Metrum det Vers af Ham:

*Εἴ μοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρσινα **).

Ligeledes finde vi det i det af Plutarch opbevarede Spotvers over Demosthenes, som Philip af Macedonien efter Seieren ved Charonea sang ved et Drickelag **). Sjeldnere træffes det trochæiske

p. 140, 142; Herodian. i Furia's Appendix ad Drac. p. 38; det i udgaverne af Plutarch's moralia optagne Skrift *περὶ μέτρων I* (hvor *λογοειδής* forklares: *ὁ ἐνταῦθα ἀποικίλος*) og det derfra forfjellige metriske Skrift af Elias Charar hos Furia l. c. p. 78, 79; Eustath. ad Odys. p. 1676 Rom.; Isaac. Monach. i Bachmann's Anecd. II p. 135, 138; ligeledes Schol. Hephæst. p. 179 Gaisf. = 191 Lips. (hvor efter Definitionen af *πολιτικόν* og Exemplet udtryktelig tilføies: *ὅπερ ταυτὸν ἐστὶ τῷ λογοειδεῖ*) og p. 134 = 193; endelig Macrobius Saturn. V. 14: *Sunt apud Homerum versus vulsis ac rasis similes et nihil differentes ab usu loquendi: hos quoque tamquam heroice incomptos adamavit Virgilius:*

Ἴππους δὲ ξανθὰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα

Θηλείας πάσας

Omnia vincit amor; et nos cedamus amori.

Nudus in ignota, Palinure, iacchis arena.

*) Hephæstion p. 30 Gaisf. = 52 Lips. og hans Scholiast ibid. p. 168 = 181; Schol. Aristoph. Plut. 255: *Τὸ μὲν τετράμετρον Ἴππωνάκτειον καλεῖται διὰ τὸ κατακόρως αὐτὸν τούτῳ χρῆσασθαι οἷόν ἐστι καὶ τὸ· Εἴ μοι γένοιτο κ. τ. λ.* cfr. Etymol. Magn. p. 26, Mar. Victorin. p. 2374 Putsch.

***) Plutarch. Demosth. 20: *Παραυτίκα μὲν οὖν ὁ Φίλιππος ἐπὶ τῇ νίκῃ διὰ τὴν χαρὰν ἐξυβρίσας, καὶ κωμάσας ἐπὶ τοῖς νεκροῦς μεθύων, ἤδε τὴν ἀρχὴν τοῦ Δημοσθένους ψηφίσματος, πρὸς πόδα διαίρων καὶ ὑποκρούων*

Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς τὰδ' εἶπεν.

Tetrameter anvendt i den muntre Poesie; dog forekommer ogsaa det i enkelte satiriske Vers af Athenienserne og Andre over Romerske Magthavere (s. Plutarch. Sulla 2, Pomp. 27, Cato min. 73). I de Levninger, vi have af den Romerske Folkepoesie, er det trochæiske katalektiske Tetrameter det almindelige Versemaal; det jambiske derimod var meget yndet af de Romerske Comikere og Forfatterne af Atellaner (Mar. Victorin. p. 2574 Putsch.).

II.

Profodie og Metrik.

At de egentlige saakaldte politiske Vers bestode af femten Staveller med Cæsurrer efter 8de og fast Accent paa 14de Stavelse, at de maalttes ikke efter Quantiteten, men efter Stavellernes Antal og Accentuationen, samt at deres Rhythmus vel rigtigst maatte betragtes som jambisk og at de altsaa vare jambiske katalektiske Tetrametre: — det er omtrent det Væsentligste af hvad man i lang Tid vidste at sige om disse Vers; for Resten lod man det forblive ved at kalde dem barbariske, og gjorde sig ikke videre Umage for at finde de Love, hvorefter de vare byggede. Ved en Opfordring i et Tidsskrift fandt Director Struve i Königsberg sig foranlediget til at underkaste denne Gjenstand en nøiagtigere Undersøgelse, og bekendtgjorde derpaa Resultaterne af denne Undersøgelse i Form af en Recension af Kieslings Udgave af Læses's Chiliader, i Seebodes neue kritische Bibliothek 1827 No. 3 og 4. Et særskilt Ustræk af denne Afhandling er siden udkommet under Titel: Ueber den politischen Vers der Mittelgriechen, Hildesheim 1828, og et kort Udtog af de vigtigste Dele deraf findes i Wiltfers Afhandling om Hexametret S. 17 Not. Da Struve har bragt flere af de væsentligste Punkter til Klarhed, vilde det være at gjøre gjort Arbeide, om jeg her med samme Udførlighed vilde gjennemgaae hver enkelt Deel. Jeg vil derfor først i et noget udførligere Udtog meddele Hovedpunkterne af Struves Theorie, saa meget som muligt med Forfatterens egne Ord, og siden dertil knytte mine Bemærkninger og Tillæg:

1) "Det politiske Vers er en tetrameter iambicus catalecticus med nødvendig Cæsurrer efter den anden Dipodie, bestaaer altsaa af 15 Staveller, 8 i første og 7 i anden Halvdeel; kun i den første og femte Fod kan der taales Trochæer istedetfor Jamber, saaledes at altsaa den første og tredie Dipodie og kun den tør være en Choriambi. Schemaet er da:

$$\begin{array}{cccc|cccc} v & - & v & - & v & - & v & - & v & - & v & - & v \\ - & v & v & - & - & - & - & - & - & v & v & - & - \end{array}$$

2) Ingen Stavelse bliver i og for sig, ved Vocalernes eller Consonanternes Bestaffenhed, stemplet som lang eller kort, d. e. der tages aldeles ikke Hensyn til selve Stavelsernes Quantitet, men ene til Accentuationen. I Do- eller Flerstavelsesord er da enhver Stavelse, som har Accenten, lang, og den, som staaer nærmest ved den accentuerede, for eller bag, kort, men lang igjen enhver Stavelse, som er næst ved den korte, saaledes at i ethvert Ord altid afvejlende en kort Stavelse følger paa en lang *), og denne Afvejlings Art bestemmes ved hvert Ords Accent, f. Ex. *πῆρτεμυρῖομέδιμνον, μάθηματικώτερον*. (Ikun naar det første eller andet Hemistich begynder med et Proparoxyton af 3 Stavelser, saa danner dette Ord ikke en Creticus, men en Dactylus).

3) Eenstavelsesord have i og for sig aldrig nogen bestemt Quantitet, men bestemmes af det paafølgende Flerstavelsesord. Det kommer aldeles ikke i Betragtning, af hvad Bestaffenhed Eenstavelsesordet er, om det er et Substantiv eller en Partikel, om det er vigtigt for Meningen, sammentrukket, fremkommet ved Apostrophering, eller det er ubetydeligt, ja tonløst eller enklitisk. Saaledes ere f. Ex. *ἐν, ὁ, μέν, τέ, πύρ, ἦϊ, παῖδ'* alle ancipites og gjelde for lange, naar det følgende Flerstavelsesord begynder med en kort Stavelse, for korte derimod, naar det begynder med en lang Stavelse: i *τῆς γυναικός* er *τῆς* kort, i *τῆς ἐσπέρας* derimod langt. (Kun i Enden af hvert Hemistich bestemmes Eenstavelsesordet af det foregaaende Flerstavelsesord). Følge to eller flere Eenstavelsesord paa hinanden, da rette de sig alle tilsammen efter det nærmest paafølgende Flerstavelsesord: i *ὁ τε πατήρ* er *ὁ* kort, *τε* langt, i *ὁ τε φίλος* er *ὁ* langt, *τε* kort. Saadanne Sammenfættninger som *ὥσπερ, ὅσπερ, ὅστις, ὅδε, τοιγάρ, οὐδέ, εἴτε, εἴπερ, ὅτι* (Partikelen), *ᾧδε, μηδέ, ᾧσί* og lignende, betragtes ikke som Dostavelsesord, men som to Eenstavelsesord, og hver Stavelse kan altsaa blive lang eller kort.

Anm. Naar en Enklitika tilbagekaster sin Accent paa det foregaaende Ord, da har dette ingen Indfyldelse paa Quantiteten af dette Ords Endestavelse.

4) Af ubestemt Quantitet ere ligeledes alle Enklitiker af to Stavelser, de med Enklitikerne ligelydende Interrogativa (*πόθεν, πότε, τίς* o. s. v.), Dostavelses-Præpositioner, og endelig Partikelen *οὐχι*. Disse Ord ere altsaa enten Jamber eller Trochæer efter deres Stilling i Verset: saaledes er i *τίς λέγει* det første Ord en Trochæus, derimod i *τίς προσήλθον* en Jambe.

5) Ved Cæsuren ere begge Hemistichier at ansee som tvende ganske adskilte Dele; i det første Hemistichium har enten den sidste eller trediesidste Stavelse, og i det andet Hemistichium den næstsidste Stavelse nødvendigen altid Accenten."

*) Strube bruger, ligesom flere, Udtryk, som ere laante fra den ældre Metrik, og kalder lang og kort, hvad man ellers i accentuerende Sprogs Metrik pleier at kalde betonet og ubetonet, og i det følgende kalder han Quantitet, hvad man vel rigtigere burde kalde Prosodie. Dog her og oftere, især hvor Talsen er om lange Helleniske Ord, ere de moderne Benævnelser heller ikke ganske adæquate, og i al Fald kan her ikke lettelig opstaae nogen Forvirring i Meningen ved Brugen af hine ældre Udtryk. Dette maa ogsaa tjene til Undskyldning for mig, om jeg undertiden skulde have brugt lignende Udtryk.

Saavidt Struve, der har fundet disse Love ved at gennemgaae Læges's Chliader, Fragmenterne af Manasses's Roman om Aristander og Kallithea, samme Forfatters Chronicon, samt endelig Philes's Digt til Keiseren (det tredie i Bernsdorfs Udgave), tilsammen omtrent 19500 Vers, og han har ved en stor Mængde Exempler, tagne af disse Digte, søgt at bevise sine Paa-standes Rigtighed. De Steder, som i en eller anden Henseende strede imod den opstillede Theorie, har han erklæret for forvanskede og for den største Deel søgt at emendere især ved Omfætning af Ordene. Iøvrigt har han gjentagne Gange i sin Afhandling, fornemmelig i Anledning af de af ham gjorte Emendationer, ytret det Ønske, at Andre vilde prøve hans Theorie og med det samme Grundene til disse Emendationer nøiere, da han indrømmer, at mange Steder kunne forandres anderledes, end det er skeet af ham: dog er han overbevist om, at de maae forandres. At flere af disse Forandringer ere gjorte med god Grund, deels efter Haandskrifter deels efter Conjectur, kan vistnok ikke nægtes; men paa den anden Side kunne just de imod enkelte af de opstillede Love stridende Steder, naar de ere af betydeligere Mængde og ellers ikke indeholde Noget, som giver urigtig Mening, vække Tvivl om hine Loves Nødvendighed og Sikkerhed. Dog har' hidtil Ingen paa ny optaget denne Gjenstand til nøiere Drøftelse; Alle, som efter Struve have talt om de politiske Verses Metrik, have beraabt sig paa hans Auctoritet. Jeg vil ikke sige, at de have handlet uret i at følge denne Auctoritet uden videre; thi virkelig indeholder Struves Afhandling saa mange Beviissteder for de af ham opstillede Regler, at hans Theorie i de fleste og vigtigste Punkter maa ansees for at være tilstrækkeligen begrundet. Saa ganske overflødig er imidlertid en fornyet Undersøgelse ikke; thi deels ere, som jeg allerede har antydet, ikke alle Struves Paaastande hævede over enhver Tvivl, deels er den Cyclus af Forfattere, hvoraf han har udtaget sin Theorie, temmelig indskrænket: Philes's Digt udgjør kun 100 Vers, og det er da egentlig blot tvende Skribenter, som have givet Beviserne for de af ham opstillede Regler. Det kunde da let have hændt sig, at han havde anseet for en almindelig gjeldende Lov, hvad der var eiendommeligt for Læges og Manasses, og at han havde forbigaaet adskillige Egenheder ved de politiske Vers, som just ikke vare saa fremtrædende i de tvende nævnte Forfatters Digte, men som dog ikke turde mangle i en fuldstændig Undersøgelse om denne Versart. For altsaa at prøve, hvorvidt den anførte Theorie var rigtig i alle Dele og almeengjeldende, har jeg gennemgaaet endeel Digte af forskjellige Forfattere, som findes i Boissonades *Anecdota Græca*, endvidere Georgios Lapithes's Loveregler, udgivne af Boissonade i *Notices et extraits des manuscrits T. XII*, Ptochoprodromos's af Korais i 1ste Bind af *Ataxta* udgivne tvende Romaiske Skrifter, og fornemmelig for Sammenligningens Skyld ogsaa flere nyere Romaiske Digte, især Følkesange. I det Hele taget har denne Undersøgelse ført til et Resultat, som ikke var afvigende fra Struves; kun i enkelte Dele troer jeg, at hans Regler maae modificeres, og tillige er jeg bleven opmærksom paa Et og Andet, som Struve ikke har omtalt. Da de følgende Undersøgelser slutte sig til Struves og tildeels danne ligesom en Revision eller Recension af hans Være, saa ønsker jeg meget, at de, som nøiere ville prøve mine Bemærkningers Rigtighed, ikke ville blive staaende ved det ovenfor gjorte Udtog af Struves Afhandling, men gennemgaae hans Skrift selv,

for at lære at kjende hans Verser i det Enkelte. Ved en saadan Sammenligning vil det tillige sees, hvorfor jeg i det Følgende vælger den for mig mæssigste og for Læserne ofte maaskee trættende Fremgangsmaade, at opregne en Mængde Beviissteder for de enkelte Punkter, i hvilke jeg er uenig med Struve, eller for dem, som ikke forhen ere belyste. I en saa lidet bekjendt og for de Fleste saa fjernt liggende Gjenstand er en Masse af Exempler nødvendig.

De af Struve opstillede Regler om Gen- og Fleerstavelserds Prosodie har jeg fundet aldeles bekræftede ved de Stykker, jeg har gennemgaaet. Da Struve antager, at Trochæen ikke tør staa uden i første og femte Fod, saa undrer det mig, at han foruden Tostavelses-Præpositioner og Enklitiker ikkun erkjender Partikelen *οὐχι* for anceps; ved at udstrække dette til flere Partikler havde han kunnet undgaae mange Rettelser for at fjerne formeentlige metriske Feil. Blandt saadanne Partikler, der kunde betragtes som ancipites, kan fornemmelig nævnes: *πάλιν* Lexicon schedograph. 45, 617 (Boiss. Anecd. Vol. IV), Georg. Lapith. 1060, og hos Dæbes paa 8 Steder, hvilke alle Struve har forandret; desuden *μέχρι* Struve III S. 286, IV S. 429, paa hvilke begge Steder denne Partikel staaer med Genitiv og altsaa godt kunde have været henregnet til Præpositioner; *οὐτω* Struve IV S. 374, 404, 409 (bis), 435; maaskee ogsaa *δίχα* Anonym. π. γραμματικῆς 1069, *ἐνθα* ibid. 1081 (Boiss. Anecd. Vol. II), *ὄταν* (naar dette Ord ikke skal henføres til de Sammensætninger, som ere omtalte i Slutningen af 3die Regel) Psellus π. γραμματ. 214 (Boiss. Anecd. Vol. III), Ptochoprodrom. I. 61, 71, og naar man holder fast ved Struves Paastand, vistnok mange flere (s. Ex. *ἄνω, εἰν, σφόδρα, δῆδεν, ἄρα*). Jeg lægger ikke stor Vægt paa denne Ting, da jeg, som jeg i det Følgende nærmere skal udvikle, antager, at just Regelen om den udelukkende Brug af Jamber udenfor første og femte Fod er den usikkerste i Struves Theorie. Hos de correcteste af de af mig gennemgaaede Forfattere har jeg ikke engang fundet *οὐχι* brugt som anceps.

At det politiske Vers er et jambisk katalektisk Tetrameter, er vistnok rigtigt, da i alle Tilfælde den jambiske Rhythmus er fremherskende i alle de Digte fra Middelalderen, som almindeligen erkjendes for politiske. Kun meget faa Lærde *) have erklæret sig for den trochæiske Læsning af disse Vers, og med Uret. Ogsaa Nygrækerne scandere disse Vers jambisk. Imidlertid er det mærkeligt, at Eustathios i det ovenanførte Sted (s. S. 10) synes at tale om trochæiske politiske Vers, og endnu mere tydelige ere Maximus Planudes's S. 24 Net. anførte Ord, da han udtrykkelig nævner som de eneste politiske Vers *τὰ iambeia τε καὶ trochaia tetrametra*. At disse Forfattere skulde have kaldt de samme Vers, vi nu erkjende for jambiske, trochæiske paa Grund af de i dem hyppigen forekommende Trochæer især i 1ste og 5te Fod, eller at de skulde have betragtet dem som trochæiske med en Anakrusis, er ikke rimeligt, det sidste saa meget mindre, som Eustathios sammenligner de Æschyleiske Tetrametre, hvilke ere trochæiske uden Optakt, og Planudes til Sammen-

*) Leo Allatius de Simeonum scriptis p. 166 og en Recensent af v. d. Hagens monumenta medii ævi inedita i Seebodes N. krit. Bibl. 1825, 1ste B. S. 101 f.

ligning anfører baade Tragikernes trochæiske og Comikernes jambiske Tetrametre. Snarere maa man vel antage, at der paa disse Forfatteres Tid ogsaa virkelig have existeret flere politiske Digte i det trochæiske Versemaal, hvilke nu ere tabte, og at Eustathios nærmest har taget Hensyn til disse, der syntes ham bedst at kunne sammenlignes med de Æschyleiske Vers. Et trochæisk politisk Digt have vi dog endnu iblandt de Anakreontiske Sange, nemlig det før nævnedes 18de i de fleste Udgaver, det 4de hos Mehlhorn, der først, saavidt jeg veed, rigtigheden har seet, at dette Digt, hvilket man ved mange Kunster havde søgt at indtvinge i et anakreontisk Metrum (skjøndt flere erkjendte det for et ganske ungt Arbejde), er aldeles politisk. Iøvrigt ere adskillige Vers i dette Digt ufuldstændige eller forvanskede.

Grundvoelden for de politiske Verses Metrik er den constante Accent i Midten og Enden af Verset; paa Jagttagelsen af disse tvende Accenter berøer efter Max. Planudes, der rigtignok overdriver Tingen, ene disse Verses Technik: s. S. 24. De faa Vers altsaa, som forekomme uden Accent paa sidste eller trediesidste Stavelse af første, og paa næstsidste Stavelse af det andet Hemistich, maae ansees for feilagtige, hvad enten nu Feilen skal strives paa Forfatterens eller Afscrivernes Regning. De fleste af saadanne Vers have de nyere Udgivere bemærket og som oftest rettet; især gjelder dette om dem med falsk Accent i Enden af andet Hemistich, af hvilke jeg kun har fundet tre, som ikke ere bemærkede af Boissonade, der ellers i sine Noter leilighedsviis endog gjør opmærksom paa flige Feil i mange af ældre Værde udgivne Digte *). Disse 3 Vers ere alle af det samme Skrift, nemlig *Lexicon schedographicum*:

564 *Νίκαια, πόλις. Νικαεύς. Νικεὺς, ὁ εὐμορφος.*

729 *Σιφλός τε, ὁ ἐπίμορφος. Σίντης, ὁ βλαπτινός.*

898 *Ῥεξ, καὶ ἡ ἀύλαξ πέφυκεν. Ῥλετο, ἀπόλετο.*

I de to første Vers mangler desuden een Stavelse; ved Tilføielsen af *τέ* eller *δέ* (s. nedenfor) hæves begge Feilene; det tredje kan ligeledes helbredes ved Tilføielse af en saadan Partikel i Enden, naar i de 2 sidste Ord *το* og *ἀπ* sammentrækkes til een Stavelse, hvorefter siden. Haandskriftet har *ῶλετο καὶ ἀπόλετο*, hvilket, naar Accenten ellers var rigtig, gjerne kunde beholdes, da *καὶ ἀπ* vilde danne een Stavelse. — Hyppigere har Boissonade overseet den falske Accent, som forekommer i Enden af det første Hemistich hos Georg. Sapithes, nemlig:

287 *Τῶν ἀκολάστον δὲ πλεόν τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς τρόποις.*

381 *Τὰ δ' εἰς τοὺς ἄλλους ἐκδίκως ἀμαρτήματα θέλει.*

447 *Τῆς φειδωλίας γὰρ τοῦτο καὶ ἀνελευθερίας.*

758 *Ἀπαλλαγῆσθ ἡδαιώς ψυχικῶν νοσημάτων*

1074 *Τῇ ἀδίκῳ γὰρ θέλησει προστίθεται τὸ ψεῦδος.*

1381 *Οἱ νόλακες δὲ τοῦς ζῶντας δαρδάπτουσιν ὡς κύνες.*

*) F. Gr. Anecd. Vol. V p. 573, hvor han viser, at der i Manassés's Digt om Dypian 48 maa læses *προβέλλον* efter *codd. ist. προβαλών*.

De fleste af disse Feil kunne, hvis man stjætter om det, rettes ved Omsætning af Ordene. Derimod skyldes de falske Accenter vs. 537, 959, 1119 Udgiveren selv, ikke Forfatteren eller Afscrivaren, og vs. 1429, i hvilket der mangler een Stavelse, er ligeledes Feilen i Accentens Plads først fremkommen ved Udgiverens Emendation. Hos Psellos π. γραμμ. 340 læses følgende Vers: Ἐπίσιον, τὸ αἰδοῖον. Θαλάμας δὲ, τὰ κοίλα, hvor den falske Accent paa den næstsidste Stavelse af første Hemistich kunde forjages ved Omsætningen: τὸ αἰδοῖον, ἐπίσιον, som allerede Boissonade har foreslaaet: en Omsætning, hvorimod dog Struve vilde protestere, da derved fremkom en Trochæus i anden Fod. Men det fortjener at bemærkes, at ikke blot alle 3 Haandskrifter, hvorefter Boissonade har udgivet Psellos's Skrift, her stemme overeens i Accentfeilen, men de samme Ord gjentages paa samme Maade vs. 455 og findes desuden ganske saaledes i to andre Parisiske Codices, der indeholde enkelte Vers af Digtet (Boisson. Anecd. Vol. III p. 218 not. 7 et 10), samt endelig i et Dresdner Haandskrift, hvorefter Littmann foran Zenaras's Lexicon har udgivet et Fragment af dette Skrift. Vilde man altsaa her give sig til at emendere, da er jeg bange for, at man vilde rette Forfatteren, idet man troede at rette Afscrivarens Feil. — De Forfattere, som skrive i det Romaiske Sprog, gjøre sig rigtignok Tingene lettere, idet de undertiden selv i senere Græske Vers for Versemaalets Skyld flytte Accenten i Helleniske Ord imod Grammatikernes Regler, men i enkelte Tilfælde maaskee i Medhold af Talesproget: saaledes f. Ex. Ptochoprodroemos I. 49:

Ἐν σοὶ γὰρ ἐγκατοίκησεν ἡ τοῦ θεοῦ προνοία

ist. πρόνοια; og i Analogie hermed har Korais i vs. 47:

Εἰ γὰρ καὶ λέξων ἠρχόμεν μυθοπλαστῶν τοὺς λόγους

i Dexten optaget ἠρχομην, med den Bemærkning (Ἀτακτα I p. 42): Οὕτως ἐγραψα κινηθεὶς ἀπὸ πολλὰ ἄλλα παραδείγματα τοῦ ποιητοῦ μας, ὅστις μετατοπίζει τοὺς τόνους διὰ τὸν ῥυθμὸν τοῦ στίχου. Andre mærkelige Steder i denne Henseende hos samme Digter ere I. 63:

Αὐτὸς μικρὸς οὐδὲν ἰδεν τοῦ λουτροῦ τὸ κατώφλιον,

hvor iden er behandlet som Enklitika (sfr. Schinas grammaire élém. du Grec mod. p. 8, Postart Neugr. Gramm. S. 14); ligeledes II. 193:

Ἐπεραθνίζον ὀλιγὸν, καὶ πέμπον εὐωδίαν

og især: 276 Καὶ κατ' ὀλίγον ὀλιγὸν συντριβὼ τὰ ὀστᾶ μου.

454 Πάτερ, πετζίτιν οὐδὲν ἔχω, νάνήρω νάγοράσω,

hvor atter ἔχω er enklineret;

455 Καὶ μελανίτιν ὀλιγὸν, καὶ τῶρα γὰρ πον φθάνω.

457 Ἄς εὔρω, ἄς ἴδω τί δίδουν, καὶ τῶρα γὰρ πον φθάνω.

480 Καὶ ψυχικὸν ψωμίτιν τραγεις, καὶ δίδουν σε καὶ ῥάσων,

i hvilke to sidste Vers δίδουν og τραγεις ere enklinerede.

Endnu et Spørgsmaal kommer under Overveielse med Hensyn til Accenten paa Versets næstsidste Stavelse. Struve har nemlig III S. 271 yttret den Paastand, "at naar et Enstavelsesord ender Versets anden Halvdeel, da behøver der ikke at staae nogen Accent paa den næstsidste Stavelse, men at der foran det Verset sluttende Enstavelsesord kan staae et Preparoxytonon, saa at Versets sande Accent kommer til at staae paa Ate, ikke paa 6te Stavelse af det andet Halvvers. Da det kun er foran Enklitiker og δέ, at saadanne Preparoxytona findes, saa følger deraf, at Enklitika's Accent vil staae paa den næstsidste Stavelse; dog er Stavelsen lang, ikke ved denne Accent, men ved sig selv som den anden fra den accentuerede; ender derimod δέ Verset, saa beholder denne Partikel sin Accent og den næstsidste har ingen Accent, men er lang ved sin Stilling f. Ex. καὶ παραδείγματος δέ (Tzet. Chil. VII. 918); et Properispomenon kan aldrig gaae foran Enstavelsesordet: intet Vers kan f. Ex. ende sig med ὁμά τε, fordi Enklitikens Accent ikke forlænger den korte Stavelse." — Alt dette er consequent med Struves Theorie, men dog er denne Paastand neppe rigtig. At Accenten selv paa næstsidste Stavelse i Verset er constant, fremgaaer ikke blot af Mar. Planudes's ovenfor S. 24 anførte Ord, men sees ogsaa tydelig af, at med Undtagelse af Tilfældet med δέ ellers altid Accenttegnet staaer paa denne Plads enten som Ordets virkelige eller som Enklitika's tilbagefaste Accent. Jeg har kun seet δέ brugt saaledes hos Tzetzes; i ingen af de Forfattere, jeg har gjenneaaet, findes det efter Preparoxytona i Enden af Verset: men det maa bemærkes, at de senere Forfattere overhovedet bruge Partiklerne καί, δέ, τέ, γάρ ganske vilkaarlig, og især udfæie de i Brugten af δέ og γάρ, saaledes at disse Partikler hyppigen staae i Enden af Sætninger eller Commata og ganske tabe deres egentlige Betydning, men bruges i Vers i Almindelighed for at udfylde en manglende Stavelse, dog i Enden af Halvversene blot hos dem, som skrive disse Vers flet. Jeg har kun fundet dem saaledes hos Forfatteren af Lexicon schedographicum og δέ eengang hos Psellos. Man har da vistnok ogsaa betragtet disse Partikler som encliticæ *);

*) For at give et Begreb om denne senere Brug af disse Partikler, vil jeg hidsette nogle Vers: Lex. schedogr. 438

Λιμός ἢ πείνα λέγεται. Λιγαίνω, τὸ ὑμῶ δέ.

639 Πλὴν πλείστος καὶ πλεόνως δέ, ἀντὶ περισσοτέρως.

35 Ὡς ὕδωρ ζῶν ἀλλόμενον' ἄλλω, καὶ τὸ πηδῶ γάρ.

185 Ἐτης καὶ ὁ πολίτης γάρ, Ἄγγελος Κομνηνός τε.

Psell. π, γρ. 417

Ἐύρος ἐστὶν ὁ κίνδυνος, Ἐρεικτῶ, τὰ σχιστὰ δέ.

Om det udfyldende γάρ hos den senere Middelalbers Grækere især hos Digterne s. Koraís "Αρακτα Vol. I p. 70 og 97. At δέ i Codices meget ofte af Afskriverne er behandlet som enclitica, bemærker Boissonade Anecd. III p. 192 not. 2. Boiss. har derfor maaskee med Ret selv paa de Steder, hvor den foregaaende Stavelse havde en Accent, enklineret disse Partikler i de af ham udgivne Digte (s. hans Anmærkn. til Anecd. IV p. 389 og 388), ligesom δέ allerede findes saaledes i Baseler udgaven af Tzetzes; Kieseling har ikke været consequent heri.

i det mindste maa *de* behandles som saadan i de faa Steder hos *Izēses* (s. *Struve* I. c.), hvor Accenten ellers kommer til at mangle paa *Versets* næstsidste Stavelse. I det omtalte Tilfælde med *Proparorhytona* er det isvrigt ligegyldigt, om man siger, at *Enklitikernes* (*de* med iberegnet) *Accent* gjør *Versets* næstsidste Stavelse lang, eller, at denne Længde er en Følge af *Stavelsens* Plads i *Gleerstavelsesordet*, naar kun selve *Accenttegnet*s Nødvendighed erkjendes. Hvor derimod den trediesidste Stavelse fra Enden havde *Ordaccenten*, altsaa hvor der gik et *Properispomenon* foran *Enklitika*, der vilde en *Undtagelse* indtræffe fra den ellers maatte rigtige Regel, at *Enklitikernes* tilbagefaste *Accent* ikke har *Indflydelse* paa den foregaaende *Stavelses* *Quantitet*; thi der maatte *Stavelsen*, som ifølge sin *Stilling* efter den *accentuerede* stulde være kort, just ved *Enklitika's* *Accent* blive lang. Efter *Struves* *Theorie* kan et saadant Tilfælde ikke indtræffe, da derved vilde fremkomme en *Spondeus* i 7de *Foot*, der, efter hans *Mening*, ikke kan findes i denne *Versart*. Men at *Spondeer* paa denne *Plads* virkelig findes i ikke ubetydelig *Mængde*, skal jeg paavise i det Følgende, og naar man ikke vil forandre alle slige *Steder* som *corrupte* (hvilket man vistnok ikke tør, uden at gjøre sig skyldig i stor *Wilkaarlighed*), vil man heller ikke kunne nægte *Muligheden* af, at et *Vers* kan endes paa *σῶμά τε*, eller, hvad der er det samme, paa en *Enklitika* med foregaaende *Properispomenon*. For *Liden* kan jeg kun anføre tvende rigtignok noget tvivlsomme *Exempler*, hvoraf det første findes hos *Psello's* π. γραμμ. 436: 'Ο πέπων δέ γε, σικνός. 'Ο δὲ βουτός, πῶμά τι, hvor den *Alttiste* *Form* πῶμα vel kun er en *Emendation* af *Boissonade*, men en meget sandsynlig, da 2 af hans *Haandskrifter* have πῶμά τι og det tredie πομά τι, og de ligelydende *Vocaler* saa tidt forverles af *Affskriverne*. Det andet er *Manass. Chron.* 704 *Bekker* (699): 'Ελεγον δὲ τὰ γράμματα μανῆ δεκὲν γάρ γε τε, hvor man vel snarere med *Codd. Regii* maa læse γάρ γε τε end med *Struve* (III S. 275) emendere καὶ γάρ γε eller γάρ γε τε. I al *Fald* viser paa begge *Steder* *Haandskrifternes* *Læsemaade*, at selv *Affskriverne* have erkjendt *Nødvendigheden* af *Accenten* paa *Versets* næstsidste *Stavelse*.

Ogsaa hvad *Struve* siger om *Cæsuren*, og at ved den *Verset* deles i tvende adskilte *Halvvers*, er sikkert. Deraf er det begribeligt, at naar et *Enstavelsesord* ender det første *Hemistich*, dets *Prosodie* da maa bestemmes af det foregaaende *Gleerstavelsesord*, ikke af det efterfølgende, hvilket gjerne kan begynde med en *accentueret* *Stavelse*, uden at *Enstavelsesordet* derfor er kort (s. *3die* *Regel*). En *Undtagelse* fra *Regelen* om den nødvendige *Cæsur* i et særegt Tilfælde hos en enkelt *Forfatter* omtaler *Struve* III S. 301. *Izēses* bruger nemlig i sine *Chiliader* kunstige *Sammensætninger* af flere *Talord*, og af disse med andre *Ord*, og paa 4 *Steder* (*Chiliad.* I. 813, X. 553, XII. 130, 556) tillader han sig i saadanne lange *Talord* at overtræde *Regelen*, idet den 4de *Foot* i disse *Vers* falder midt i et saadant langt *Ord*. Det første af disse *Vers* lyder saaledes:

Ἦν σοῦσον, ἀλουγές, πεντεκαίδεκαπηχυαλον.

De 6 andre *Vers* hos *Izēses*, hvor et *Brud* paa *Cæsuren* finder *Sted*, har *Struve* emenderet, og vistnok ere de urigtige; hos de andre af ham gjennemgaaede *Forfattere* er den aldrig forsømt, heller

ikke har jeg i de Forfattere, jeg har gjennemgaaet, truffet paa flere Steder, som stride imod Regelen, end Georg. Lapith. 190, hvor Boissonade har seet og rettet Feilen. I den nyere Lids Romaiske Poesie er Verset undertiden opløst og behandlet som 2 Dimetre f. Ex. i Iffens Eunomia I S. 117 og II S. 136:

Ἐλεύθερος γεννήθηκα,
Ἐλεύθερος θὰ ἴψω,
Ἐλεύθερος καὶ νὰ χαρῶ,
Ἔως νὰ ξεπυγῆσω.

Jfr. Eunomia II S. 123 og 139; ligeledes S. 241 Not. Dog maa det bemærkes, at en saadan Versform i Almindelighed kun findes i Digte, som skrive sig fra nyere dannede Forfattere (Λόγιοι). Rimet i Enden af hvert andet Dimeter synes at gjøre Oplosningen mindre tilraadelig. De Vers af et noget ældre Romaisk rimet Digt, Kyrillos Chios's *Σαφάρταρι*, som oftere citeres i du Cange's glossarium (f. Ex. p. 1163, 1181 o. a. St.) efter en Pariser Udgave 1643, ere rigtignok ogsaa af samme Art, men Delingen har vel snarere sin Oprindelse fra den med det politiske Versemaal ubefjendte Udgiver, end fra Forfatteren.

Det svageste Punkt i Struves Theorie er Regelen om, at der ikke taales Trochæer uden i første og femte Fod. I at hævde denne Regel i al dens Strengthed er Struve gaaet saa vidt, at han har erklæret en Mængde Steder i de Digte, han har gjennemgaaet, for forvanskede og har især ved Omsætning af Ordene søgt at bortskaffe Trochæerne o. s. v. fra de Steder, hvor han ansaae dem for ulovlige. En saadan Omsætning lader sig i de politiske Vers som oftest foretage meget let (om end ikke altid uden Skade for Dictionen); et andet Spørgsmaal er, om man er berettiget dertil imod Haandskrifterne, tilmed naar Verset ikke ellers indeholder noget Mistænkeligt. Hvis Struve ikke havde opstillet sin Paastand som en nødvendig Lov, der aldrig overtraadtes af Forfatterne, men havde fremsat det som en almindelig Bemærkning, at i Regelen Jamben enten ene er herskende eller dog blot afvevler med Trochæen i 1ste og 5te Fod, da vilde der slet Intet have været at erindre herimod; thi virkelig er Fleertallet af de politiske Vers hos de allerfleste, om ikke hos alle Forfattere enten reent jambiske eller blandede paa omtalte Maade. Disse kunde da kaldes regelmæssige eller correcte politiske Vers. Men hvad der bruges hyppigst, behøver derfor ikke ene at turde bruges og endnu mindre ene at bruges: der kunde være flere Friheder og Afvevlinger i denne Versart, tilladelige eller utilladelige, som dog Forfatterne havde benyttet og maaskee undertiden endog ikke kunnet undgaae at betjene sig af, naar de skreve Hellenisk, et Sprog, der i sit Væsen var saa lidet stiftet til accentuerede Rhythmer. Fandtes slike Uregelmæssigheder kun hist og her hos enkelte Forfattere, saa kunde man vel kalde dem ulovlige, og var der Grund til at antage alle de Digtere, som have skrevet politiske Vers, for meget omhyggelige eller kyndige i Versenes Technik, saa kunde man maaskee give Afskrifterne Skylden for disse Feil. Men naar hverken den ene eller den anden af disse Betingelser finder Sted, er det allerede dristigt at kalde det, som ikke stemmer overens med correcte

Verses Schema, ulovligt; men meget dristigere, ja vilkaarlig synes den Fremgangsmaade at være, at gjøre en saa streng Brug af Regelen, at man erklærer de Vers, som stride derimod, for corrumperede af Alftriverne og omformer dem efter Regelen. I en Undersøgelse som nærværende maa man dog vel snarere opstille Resultaterne af sine Jagttagelser historisk og lade de deraf uddragne Regler rette sig efter Forfatterne, end rette Forfatterne efter et Normalschema. I blandt de Stykker, Struve har gjennemgaaet, ere Udtogene af Manassés's Roman (som dog kun udgjøre 610 Vers) næsten correcte, men allerede i Manassés's Krønike er Antallet af uregelmæssige Vers ikke ringe, og hos Læges findes en stor Mængde Vers med Trochæer paa Steder, hvor de efter Regelen ikke kunde staae. Struve mener, at hans Rettelser eller dog Grundene dertil vist ville bestyrkes ved nærmere Undersøgelse af hidtil ikke benyttede gode Haandskrifter: men det fortjener at bemærkes, at det meget fortrinlige og correctfrevne Pariser Haandskrift af Læges's Chiliader, som Dübner har undersøgt, efter denne Lærdes Forsikring (N. Rhein. Museum f. Philol. W. IV, S. I Beg.) ikke bestyrker en eneste af de af Struve for Accentens Skyld foretagne Omstillinger af Ordene *). Og endda ere de to nævnedes Forfattere ikke saa ucorrecte i denne Henseende, som de fleste andre, der skrive i det Helleniske Sprog. I de af ældre Lærde udgivne politiske Digte kunne de Uregelmæssigheder, hvoraf de vrimle, maaskee tildeels skrives paa Udgivernes Regning: til disse tager jeg derfor her ikke videre Hensyn. De Stykker, hvis metriske Bestaaffenhed jeg nærmere har undersøgt, ere alle udgivne af omhyggelige nyere Lærde, navnlig af Boissonade, adskillige af dem endog efter flere Haandskrifter. De fleste af disse Stykker findes i Boissonades Anecdota, og ligesom de overhovedet ere af meget forskjelligt Værd, saaledes finder der og Forskiel Sted imellem dem, hvad den metriske Correcthed angaaer i Henseende til den af Struve forfægtede udelukkende Brug af Jamberne med Undtagelse af 1ste Fod i hvert Hemistich. De correcteste ere nogle Smaastrykker; nemlig aldeles rene ere 3 Smaadigte af en Hofmand til Ære for den Keiserlige Familie (Boiss. Anecd. IV p. 446—49), ligesledes Manuel Helobolos's Digte af lignende Tendens (ibid. V p. 159 sqq.), og kun faa Afvigelses findes i 2 andre Smaadigte af en from Anonym (*στίχοι κατανυκτικοί* ibid. IV p. 442—45) og af Maximos Planudes (ibid. III p. 461). I de større Digte derimod ere de formentlig ulovlige Fødder langt fra at være sjældne. Allerede hos Anonymus de grammatica (ibid. II p. 340—93 efter 2 Haandskrifter) findes flere af disse, skjøndt dette Digt maaskee er det rene største, som eksisterer. Hos Michael Psellos derimod (*π. γραμματικῆς* ibid. Vol. III p. 200—28), som er udgivet efter 3 Haandskrifter, og hos den anonyme Forfatter af *Lexicon schedographicum* (Vol. IV p. 366—412) er Antallet af de uregelmæssige Fødder saa stort, at det vilde være et frugtesløst Arbejde at tænke paa at skaffe dem bort; ikke faa Vers vilde aldeles trods enhver Omfætning. Den samme Erfaring kan gjøres ved Georgios Lapithes's moralske Skrift (*Notices des*

*) Bekker har heller ikke i sin Udgave af Manassés's Krønike fundet sig foranlediget til at optage nogen af de Rettelser, Struve har gjort for Accentens Skyld, naar de ikke fandt Medhold i Haandskrifternes Læsmaade.

Mss. T. XII), ligesom den og vil kunne gjøres ved ethvert andet større Digt, man saaledes vil gennemgaae. Beviserne for min Paastand, hentede fra de omtalte, af mig undersøgte Digte, vil jeg strax nedenfor angive; men forinden maa jeg gjøre en almindeligere Bemærkning. Struve har, som vi ovenfor (s. 2den Regel) have seet, antaget, at i Begyndelsen af et Hemistich den sidste Stavelse af et Trestavelses Proparoxytonon formedelst den strax paa den følgende lange Stavelse maatte ansees for kort, skjøndt den efter Hovedregelen for Flerstavelsesords Prosodie egentlig skulde være lang. Paa samme Maade troer jeg, at ogsaa midt i Verset en Stavelse, der efter de anførte prosodiske Regler egentlig skulde være lang, naar Ordaccenten ikke falder paa den, eller i Ord, som regnes til ancipites, kan antages for kort, hvis der umiddelbar foran eller efter den staaer en accentueret Stavelse, s. Ex.

i anden Fod, Psell. 243:

Ἐνεργῶν ἐν τῇ μετοχῇ τοῦτο γὰρ προσθετέον.

i tredie Fod, Lex. Schedogr. 206:

Ἐνιαύσιον πέφυκε τὸ χρονιαῖον ὄντως.

i fjette Fod, Psell. 14:

Ὡς δὲ τὸ Δημοσθένεος γενικὴ τῆς ἰάδος.

i syvende Fod, Psell. 323:

Κορύμβοις ἐνδιάζεσθαι, τὸ σιιάζεσθαι φύλλοις.

Forskjellen vilde være, at der efter denne Antagelse vilde fremkomme Trochæer eller Jamber paa mange Steder, hvor der efter den prosodiske Hovedregel vilde komme til at staae Spondeer, og at man især vilde slippe for mange Spondeer i 7de Fod; at Spondeer derved alligevel ikke blive ganske ubelukkede fra disse Vers, vil det Følgende lære. Men uagtet jeg troer, at denne min Paastand er grundet, og uagtet jeg vil anføre Exemplerne i Overensstemmelse med den, skal jeg dog stedse efter enhver Række af Exempler tillige angive dem, som efter Struves prosodiske Hovedregel maatte benævnes anderledes. Idet jeg nu skrider til nærmere at detaillere de mange Ufvigelser fra Struves Regel om Fødderne i disse Vers, som de af mig gennemgaaede Forfattere tilbyde, vil jeg blot endnu gjøre opmærksom paa, at jeg ikke nævner (i al Fald ikke uden videre Bemærkning) saadanne Steder, hvor Haandskrifterne variere betydeligt, eller de Steder, hvor der forekomme saadanne Partikler, som jeg ovenfor har angivet at kunne ligesaa vel som οὐχι regnes for ancipites, naar man vil forfægte Regelens Consequents til det Yderste, eller endelig de Steder, hvor der kan være Spørgsmaal om Ordaccentens Rigtighed, eller hvor Texten ellers kan synes at være corrumperet. For ethvert Tilfælde vil jeg, for at undgaae ufernsøden Vidtløftighed, anføre enkelte hele Vers af hver Forfatter som Exempler, og derpaa blot citere Versetallet af de øvrige Steder. De Tilfælde altsaa, for hvilke jeg har fundet Exempler, ere følgende:

I. Ἰ anden Fod

A) Trochæer:

Anonym. π. γραμμ. 89 Ὅρθῆ πτώσις ὀνόματος πρώτοις εἴτε δευτέροις.
832 Τὸ δὲ δεύτερον λάβε μοι τὸ τῆς Ἐξόδου ῥῆμα.

Psellus π. γραμμ. 51 Ἔχει πτώσιν ὡς ὄνομα, πρὸς τούτοις δὲ καὶ γένη.
398 Κυρηβάσει, μαχήσεται. Κύρητα, ἡ Δημήτηρ.

desuden: 2, 80, 142, 155, 243, 262, 271, 299, 329, 380, 416, 425, 458.

Lexicon schedogr. 96 Γεωμέτρης, καὶ ὁ μετρῶν τὴν γαίαν μετὰ τέχνης.
561 Νωλεμείως, ἐπίρρημα, ἀντὶ ἀδιαλείπτως.

desuden: 26, 32, 93, 127, 133, 135, 148, 187, 206, 235, 239, 242, 265, 266, 295,
374, 381, 383, 427, 428, 437, 448, 459, 466, 495, 496, 498, 507, 545,
581, 630, 635, 636, 656, 658, 700, 728, 791, 802, 803, 820, 863.

Georgius Lapithes 39 Καὶ ζῆ βίον ἀσώματον ἐν ἄλλῃ καταστάσει.

134 Ταύτης μόνης ἐπιμελοῦ, τῶν ψυχῆς ἔργων χάριν.

desuden: 9, 262, 277, 335, 360, 376, 379, 450, 469, 471, 496, 699, 775, 776, 798,
818, 870, 878, 1071, 1088, 1089, 1119, 1177, 1227, 1253, 1290, 1344,
1385, 1417, 1438, 1474.

Af disse maatte efter Struves profodisje Regler følgende betragtes som Spondeer:

Psellus π. γραμμ. 80, 243, 271, 329, 380; **Lex. schedogr.** 26, 32, 93, 133, 239,
242, 374, 383, 448, 495, 496, 498, 507, 545, 658, 700; **Georg.**
Lapith. 360, 1089.

B) Spondeer:

Lexicon schedogr. 207 Ἐννὸ μάχῃ εἴρηται. Ἐνήης καὶ ὁ πρώτος.

209 Ἐνεὸς πάλιν λέγεται ὁ ἑκταμβος ὑπάρχων.

Rigtignok har jeg ovenfor nævnet πάλιν blandt de Ord, som man maaskee kunde regne til ancipites; men een af Stavelseerne maa dog være betonet. Ifølge sin Stilling til det følgende Ord maa da πάλιν være en Trochæus: ved at læse det som Gambe vinder man desuden Intet; thi da fremkommer der en Spondee i 3die Fod. — Desuden findes Spondeer hos samme Forfatter 305, 436, 617, om hvilket sidste Vers gjælder det samme, som jeg bemærkede em vs. 209.

Georg. Lapithes 273 Παραινῶ φεύγειν ἐνπρεπῶς, προφάσειν εὐλόγοις.

356 Καὶ λογῶν εἶδη, καὶ πλαστὰς φρυγὰς καὶ αὖ διώξεις.

C) Pyrrhicier:

Georg. Lapithes 295 Ἐν ἔργοις καλοῖς σπούδαζε νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν.

501 Καὶ δύο λεπτὰ προτιμᾷ πολὺ ταλάντων δώρων.

desuden: 1150, 1301, 1461.

II. Ὡ tredie Fod

A) Trochæer:

Psellus π. γραμμ. 121 Τὰ δὲ ψιλὰ, οἷα ψιλὰ, τρέπεται τῇ δασείᾳ.

459 Τηλαύγημα, λέπρας ἀρχή. Τευτάζειν, τὸ πλανᾶσθαι.

desuden 159, 397.

Georg. Lapithes 135 Ὅργάνῳ γὰρ χρῆται αὐτῷ ψυχὴ πρὸς πᾶσαν πράξιν.

876 Μηδὲ κινὸς χείρων ὀφθῆς περὶ τὸν σὸν δεσπότην.

desuden 501, der efter Struves Negler vilde være en Spondeus.

B) Spondeer:

Georg. Lapithes 699 Κρατεῖν ἡδονῶν ἔθιζε καὶ θυμοῦ τε καὶ γλώττης.

1301 Τοσοῦτον αὐτοῖς σύνεσο, ὅσον πληροῦν τὴν χρείαν.

desuden: 295, 1150, 1253, 1438, 1461; og, naar man ikke vil lade den ovenfor C. 37 omtalte Indskrænkning gjælde, Lexicon schedogr. 206, 295, 381, 581, 802; ligeledes consequent med Struves Negler ibid. 820:

Καὶ φιλέταιρος ὁ φιλοῦν ξύμπαντας τοὺς ἀνθρώπους.

III. Ὡ sjette Fod

A) Trochæer:

Anonym. π. γραμμ. 301 Τὸ σπῶ τῶν λόγων γενικῇ, ἔπνων, οἴνων καὶ πλούτου.

desuden: 788, 869, 926.

Psellus π. γραμμ. 26 Ἡρώϊζε, ἰάμβιζε, ἐλεγείᾳ μοι γράφε.

396 Κνώδαλα τὰ θαλάσσια ὀνομάζονται ζῶα.

desuden: 14, 21, 33, 73, 78, 91, 101, 107, 113, 115, 125, 131, 137, 141, 142, 156, 160, 167, 173, 178, 217, 228, 234, 237, 240, 252, 260, 269, 280, 287, 296, 301, 303, 306, 312, 313, 323, 332, 339, 349, 351, 359, 361, 370, 372, 380, 386, 388, 391, 393, 399, 400, 407, 411, 412, 414, 415, 417, 418, 421, 433, 434, 444, 454, 457, 462, 470.

Basil. Megaloni. ænigm. δ. 3 Τὸ δ'ὄνομά μου συμπληροῖ συλλαβῶν δυᾶς δίς μοι.

(Boiss. Anecd. III p. 438).

Planudes a. 2 Ληστὴς γὰρ, ἄλλους ἀναιρῶν, αὐτοῦ φεῖδεται πάντως.

Lexicon schedogr. 25 Ἄντρον ἐστὶ τὸ σήλαιον. Ἀραρότως, πρεπόντως.

378 Κόσμος. Κοσμᾶς. Καὶ κόπρος τε. Κόχλος. Κόκκοι. Κομίζω.

desuden: 23, 39, 44, 48, 53, 90, 97, 101, 113, 114, 115, 137, 153, 156, 162, 169, 186, 203, 207, 222, 231, 236, 237, 262, 286, 290, 333, 370, 386, 387, 390, 424, 437, 439, 446, 453, 477, 483, 490, 493, 495, 498, 503, 507, 515, 533, 537, 544, 549, 556, 575, 593, 598, 600, 602, 611, 624, 630, 633, 634, 638, 643, 644, 651, 656, 657, 659, 663, 664, 667, 670, 677, 698, 725, 740, 761, 764, 767, 774, 778, 784, 785, 794, 808, 827, 856, 865, 896, 900, 902.

Anonym. στίχοι καταννκτ. 8 Τὸ συμπαθεῖς οἷς πρόσεστιν, οἷς φιλόανθρωπος γνώμη.

(hvør en Omstilling: *φιλ.* οἷς vilde have Uregelmæssigheden; men om Tilladeligheden af en saadan Omstilling kan der just tvivles).

Ἰβλάντ de Helleniste Vers i Ptochoprodromos: II. 2, 389, 562, 602, 651, 652.

Georg. Lapithes 42 Καὶ σὺν αὐτῷ βιώσεται τὸν ἀπέραντον χρόνον.

50 Θεὸς γὰρ μόνος ἀναρχος, προαιώνιος φύσις.

desuden: 61, 75, 101, 126, 159, 227, 233, 247, 320, 390, 392, 441, 446, 464, 502, 509, 591, 624, 648, 691, 699, 705, 706, 712, 729, 735, 739, 759, 761, 764, 771, 783, 784, 785, 816, 826, 831, 838, 840, 849, 858, 864, 871, 874, 883, 958, 985, 994, 1020, 1053, 1070, 1072, 1126, 1131, 1136, 1140, 1141, 1142, 1150, 1172, 1181, 1190, 1199, 1207, 1208, 1223, 1230, 1244, 1250, 1259, 1278, 1280, 1283, 1288, 1293, 1296, 1303, 1306, 1316, 1332, 1333, 1334, 1336, 1349, 1351, 1354, 1372, 1377, 1398, 1400, 1401, 1403, 1408, 1434, 1435, 1499, 1500.

Ἄf de anførte Vers vilde efter Struve følgende have Spondeer i 6te Fod:

Anonym. π. γραμμ. 926; Psell. 14, 73, 78, 113, 115, 131, 178, 217, 234, 240, 260, 269, 287, 296, 312, 370, 380, 400, 412, 414, 417, 418, 433; Lex. schedogr. 90, 97, 101, 114, 186, 203, 207, 237, 286, 333, 386, 390, 424, 439, 490, 495, 498, 507, 556, 575, 593, 600, 624, 630, 651, 657, 659, 664, 670, 677, 725, 740, 761, 774, 778, 794, 827, 900; Georg. Lapith. 101, 159, 227, 233, 699, 706, 759, 761, 764, 785, 838, 840, 858, 994, 1020, 1070, 1142, 1150, 1172, 1181, 1190, 1207, 1223, 1259, 1278, 1288, 1293, 1303, 1306, 1316, 1332, 1334, 1336, 1354, 1377, 1398, 1499.

B) Spondeer:

Psellus π. γραμμ. 70 Ὁ μέλλων ὡς οὐκ ἐνεστὼς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μέλλων.
325 Ἐπαύλια τραγήματα, Ἐλεὼν τράπεζά τε.

desuden: 127, 155, 211.

Lex. schedogr. 505 Μῆμος ἐστὶν ὁ γελοιαστής. Μιχαήλ, ὄνομά τε.
(om Synizesis i dette Vers senere)

Georg. Lapith. 410 Ἐχθροῖς καταφρονοῦμενος, καὶ διπλοῦν ὄφλων γέλων.
748 Ὡς δύναμις ἐκτίννυε, καὶ θεῶν πράξεις φίλα.

desuden: 134, 723, 1028, 1211, 1341.

C) Pyrrhicier:

Anonym. π. γραμμ. 430 Ὑπερφωνῶ τὸν Στέντορα· πρὸς λόγους φωνῶ δέ σε.

Psellus π. γραμμ. 305 Βριμαίνειν, τὸ ὀργίζεσθαι. Βουκάπη, βοῶν φάτνη.
356 Ἠλέματος, ὁ μάταιος. Ἠλέκτρι, Θεβῶν πύλαι.
371 Θαμάλωπερ, ἡμίφλεκτοι. Θεόφιν, θεοῖς, ἴσος.

Georg. Lapith. 105 Ἀστράπτων καὶ κρηπτόμενον, καὶ θέλγον σοφῶν φρένας.
432 Ἀλλὰ σχολὴν τῶ λογισμῶ πορίζειν σπουδὴν ἔχε.

desuden: 40, 440, 613, 738, 798, 1135, 1225, 1312.

IV. S fyvende Fod

Spondeer:

Anonym. π. γραμμ. 430 f. III. C.

Psellus π. γραμμ. 252 Πληθυντικὸν οὐ πέφυκε πρόσωπον ποιεῖν τρίτον.
388 Κίμβιξ, ὁ φιλοχρήματος. Κνησμός, ὁ τραχὺς τόπος.

desuden: 305, 313, 349, 356, 371, 393, 436.

Basil. Ænigm. δ. 3 f. III. A.

Lexicon schedogr. 115 Ἀφ' οὗ καὶ δολιχόσκιον, τὸ μακρὰν σιὰν ἔχον.

162 Ἐλαφος, τὸ ἐλάφιον, παρὰ τὸ ἐλεῖν ὄφεις.

896 Ὠμηγ, καὶ τὸ ὑπέλαβον. Ὠμηστής ὠμὰ τρώγων.

Georg. Lapith. 40 Πᾶς αὐθις ἀπολήψεται τὸ πάλαι κτηθὲν σῶμα.

390 Μὴ τὸ οἰκεῖον θέλημα πληρῶν ἐκ παντὸς τρόπου.

desuden: 105, 432, 440, 509, 613, 738, 798, 816, 1041, 1070, 1135, 1225, 1230,
1312, 1351, 1434.

Desuden maae efter Strubes prosodiske Regler regnes til denne Classe følgende Steder:

Anonym. π. γρ. 869; Psell. π. γρ. 33, 91, 107, 160, 167, 173, 228, 237, 306, 323, 332, 351, 359, 361, 372, 391, 396, 407, 411, 415, 421, 434, 454, 470; Planudes α', 2; Lex. schedogr. 23, 39, 44, 53, 113, 137, 169, 231, 387, 446, 477, 493, 515, 537, 633, 634, 663, 667, 784, 808, 865, 902; Στίχοι κατανυκτ. 8; Georg. Lapith. 42, 50, 75, 126, 320, 392, 441, 446, 464, 502, 591, 712, 771, 783, 849, 858, 864, 871, 985, 1053, 1136, 1141, 1400, 1401.

Vi see da, at Trochæen i 2den og 6te Fod er meget hyppig, sjældnere derimod i 3die Fod; Pyrrhichier findes i ringe Antal og kun i 2den og 6te Fod, Spondeen derimod i 2den, 3die, 6te og 7de, men ikke hyppigen, dog oftere i 7de end i de andre Fødder. Iøvrigt træffer man Trochæen og Spondeen i 2den og 6te Fod almindeligere, naar 1ste og 5te Fod er en Trochæus, end naar den er en Jambe. Fjerde Fod kan paa Grund af den faste Accent kun have Jamben, og 7de Fod af samme Grund kun Jamben eller Spondeen. Den hyppige Brug af Trochæen i 2den og 6te Fod giver Grund til at antage, at den ikke er bleven anseet for utilladelig; hvorvidt de andre Uregelmæssigheder ere blevene betragtede som ulovlige, kan der vel disputeres meget om. Men vil man endog kalde alle de anførte Friheder ulovlige, da kan man vel dable denne Ucorrecthed, hvor den findes, men man maa lade den staae som Factum.

Hvad jeg i det Foregaaende har bemærket om de metriske Friheder, var nærmest foranlediget ved Strubes Undersøgelser, der kun angaae Digte, som ere skrevne i det Helleniske Sprog. Jeg har derfor hidtil heller ikke taget Hensyn til andre end Hellenistiske skrivende Forfattere, og selv de af Ptochoprodromos tagne Vers, som ovenfor ere anførte i Anledning af Trochæen i 6te Fod, høre til de Stykker af hans Digte, i hvilke det Helleniske er fremherskende (see Afdelingen om Litteratur). Vi ville derfor her endnu tilføie nogle faa dette Punkt vedkommende Oplysninger om den Romaiske Poesie. I de ældre Romaiske Digte forekommer, ligesom i de Helleniske, Trochæen i 1ste og 5te Fod meget hyppigen, hvorimod den er sjelden i de andre Fødder, og endnu sjældnere er Spondeen paa de forhen omtalte Pladse: i det mindste gjelder dette om de Forfattere eller Brudstykker af Digte, jeg hidtil har haft Leilighed til at undersøge nøiere. Dette vil heller ikke undre Nogen, naar han betænker, at de Romaiske Digtere skrev i et Sprog, for hvilket Accentuationsprincipet var naturligt og ligesom medfødt, og som tillige tillod, ved Aphæresis, Synkope, Apokope, Elision o. s. v. efter Versfemaalets Løb at forforste en Mængde Ord, og paa den anden Side ved Tilfætning at forlænge Ordene *). At imidlertid selv de Romaiske Digtere stundom indblande andre Fødder imellem Jam-

*) Det vilde føre for vidt her at detaillere alle disse Friheder nøiere; mange bidhørende Notitser findes i de 2 første Bind af Korais's *Ἀρχαία*. For dog at give et Begreb om disse Forandrings Beskaffenhed, vil jeg her blot anføre nogle Exempler: *ἔβουρα* ist. *ἔβουρα*; *μταίω* ist.

berne paa de Steder, hvor de formeentlig ikke maae staae, ville følgende Exempler vise, hvilke ere tagne af Ptochoprodromos's tvende Digte i 1ste Bind af Korais's *Ἀτακτα* og af de Brudstykker af ældre Romaiske Forfattere, som ere anførte i Korais's grammatiske og lexicographiske Bemærkninger i 1ste og de 100 første Sider af 2det Bind af *Ἀτακτα*.

I. Trochæer eller Spondeer i anden Fod:

Ptochoprod. I. 227 Ἀπ' αὐτοὺς ὁποῦ μῆγονοι κατὰ κάμπου ματζούκαν.

Desuden: I. 91 (med forstjell. Læfemaade i 2det Hfst.), 363, II. 90 (med forstjell. Læfemaade), 514.

Georgillas Klage over Konstantinopel *Ἀτακτα* I. p. 67 Τὸ ὁποῖον ποῦ ξεύρετε, καὶ οὐδὲν τὸ ἀναφέρνω.

Historien om Belshandr. *ibid.* II p. 54 Καὶ εἰς μέγα τὸ ἄπειρον ἐφόρευσε τοὺς δέκα.

II. Trochæus i tredie Fod:

Georgillas om Pesten paa Rhodos *ibid.* II p. 20 Τίτιες ταῖς δὲν θέλουν ναδοῦν ἀλλ' οὐδὲ νὰ γενθοῦσιν.

III. Spondeer i tredie Fod:

Ptochoprod. II. 149 Νὰ εὔγω νὰ ἰδῶ φίλον μου, μικρὸν νὰ τζαντζαρίσω.

Georg. om Pesten paa Rhodos *ibid.* II p. 92 Καὶ φεύγουν καὶ αὐτὴν σκιάσιν σου; νὰ γλυσοῦν ἂν μπορέσουν.

IV. Trochæer eller Spondeer i sjette Fod:

Ptochoprod. I. 246 Σὺ δὲ πρὸς τοῦτο, Βασιλεῦ, τί με λέγεις νὰ ποίσω;

Desuden: I. 63 (med forstjell. Læsem.), 104, 227, 244 (efter Struve).

Alex. Com. til Epaneas *ibid.* II p. 32 Τίέ μου, ἴδε ἂν ἔφαγες ξέρον τίποτις πρᾶγμα.

Hist. om Belshandr. *ibid.* I p. 66 Πλὴν τὴν καρδιοφλόγησιν, ἣν ὁ Φίλαρμος εἶχε.

Desuden II p. 44 vs. 2, p. 75 (voc. ἀφ' οὗ καιροῦ) vs. 1.

ἐμβαίνω; ἐκβάζω og βγάζω *ist.* ἐκβαβάζω, Φελοῦν *ist.* ὀφελοῦν eller ὠφελοῦν og det igjen *ist.* ὠφελούσι; πάγης og πᾶς *ist.* ὑπάγης; Βαγγέλιον *ist.* Εὐαγγέλιον; ἀκού, θέ, λέ *ist.* ἀκούει, θέλει, λέγει; περισός *ist.* περισσός; κατὰ *ist.* κατά (Anonym. de nuptiis Thesei hos du Cange Gloss. p. 1737); ψάλτρα *ist.* ψάλτρια; παιδί eller παῖδιν *ist.* παιδίον, κύρις *ist.* κύριος, ποῖσε *ist.* ποίησε (Hellen. ποίησον); σπῖτιν *ist.* ὀσπίτιον, δόντια *ist.* ὀδόντια, ἐμένα eller ἐμέναν ved Siden af μέναν og μέν *ist.* ἐμέ; ἐσέ, ἐσέν, ἐσένα, σένα, ἐσέναν *ist.* σέ; ἕνα *ist.* ἐν; den pleonastiske Brug af Artikelen (Korais I p. 84, 222); πόσου *ist.* πόσον, ὄλων *ist.* ὄλων: *ist.* Zsens Eunomia II S. 241. Om den vidtudstrakte Brug af Ἐπιζήσις kommer jeg nedenfor til at tale.

Georg. om Pesten *ibid.* II p. 20 *Καὶ ἐπιον, πίνω καὶ νὰ πιῶ ὀλωνῶν ταῖς πικράδες.*

Desuden *ibid.* vs. 5, p. 86 vs. 2 og samme Forfatters Klage over Konst. p. 40 vs. 2, p. 74 vs. 1.

Hvad nu endelig de nyere Romaiske Folkesange angaaer, da vilde det være urimeligt at vente eller forlange metrisk Correcthed i Digte, som ere aldeles kunstløse og bestemte til at synges. Imidlertid har baade Friedemann i *Ffens Eunomia* B. II og Sauriel i Indledningen til de af ham udgivne Folkesange (*S. LVIII* i *W. Müllers* Overs.) paaftaaet, at Accenten paa 3die og 11te Stavelse (altsaa en Trochæus eller Spondeus i 2den og 6te Fod) gjelder for utaaelig. Om Accenterne i de trykte Samlinger altid ere rigtigene satte, kan jeg ikke afgjøre; men da Friedemanns og Sauriels Paaftand just grunder sig paa de i disse Samlinger indeholdte Sange, skulde man formode, at de omtalte Tilfælde ikke forekom i disse Sange, som de have havt for Die. At de dog forekomme, vil sees af følgende Exempler, som ere tagne af Kinds neugriechiske Volkslieder, *Eunomia* B. 3 og 1ste Deel af Sauriels Nygræste Folkesange efter Müllers Udgave. Da disse Samlinger ere lette at overkomme, anfører jeg ikke Ordene selv, men blot Stederne:

I. Accenten paa 3die Stavelse (o: Trochæer eller Spondeer i 2den Fod):

Kind I. 4; II. 8; III. 14; V. 14; VII. 9; VIII. 11. 15. 19; X. 5. 9. 11. 12; XI. 12. 13; XII. 2. 29; XIV. 2. 11; XV. 10; XX. 14; XXI. 8. — Sauriel XXV. 18; XXVIII. 27; XXX. 2; XXXI. 2; XXXIV. 4.

II. Accenten paa 11te Stavelse (o: Trochæer eller Spondeer i 6te Fod):

Kind II. 3; X. 11; XI. 10. 26; XIV. 11; XXI. 17. — Sauriel XI. 1; XXVIII. 3; XXXIII. 7.

Endnu maa jeg tilføie Afstilligt om Stavelsernes Antal i denne Versart og om Synjesis. Vi have nemlig hidtil kun omtalt Fodder af to Stavelser; men der kan opstaae det Spørgsmaal, om ikke ogsaa Fodder af 3 Stavelser ere tilladte eller findes, og om det overhovedet er nødvendigt, at der ikke er færre eller flere end 15 Stavelser. Disse Spørgsmaal synes tildeels at gaae ud paa det Samme; imidlertid vil det Følgende vise, at de maae besvares forskjelligt. Af færre end 15 Stavelser tør det politiske Vers efter det til Grund for det liggende Schema, som følges i alle Digte, ikke bestaae. Det nævnes ogsaa udtrykkelig af Eustathios og Andre som et Femtenstavelses-Vers*).

*) Eustath. ad II. p. 11 Rom. Μέτρον γὰρ αὐτοῖς (τοῖς πολιτικοῖς στίχοις) πεντεκαίδεκα συλλαβαί. Lex. schedogr. 19 sqq.

Οὐ μὴν δὲ γράφομεν ἀπλῶς τὰς λέξεις διχα στίχων,

Ἄλλα καὶ ἐναρμόνιον σαφῶς ὀρθογραφήσω,

Εἰς δεκαπέντε συλλαβὰς τὸν στίχον περιπλέξω.

Gyrrardus hos du Cange Gloss. Gr. Appendix p. 156:

Ὅσφραίνομαι τὰς λέξεις σου τὰς τρεῖς πεντασυλλάβων.

De enkelte Vers altsaa, som hist og her hos Forfatterne findes med færre end 15 Stavelser, maae ansees for urigtige, og Skylden for disse Feil er vel i Almindelighed at tillægge Uffriversne. De fleste af slige Vers ere paaapegede og tildeels emenderede af Udgiverne; ogsaa Struve har anmærket og rettet flere saadanne Feil i de Forfattere, han har gjenemgaaet. Jeg har fornemmelig i tvende af de af mig undersøgte Forfattere truffet adskillige saadanne mangelfulde Vers, som enten ikke ere bemærkede eller ikke heldigen emenderede af Boissonade. Af dem, som findes i *Lexicon schedographicum*, har jeg allerede ovenfor S. 31 nævnet et Par; de øvrige ere følgende:

713 Πλὴν τοῦ σωρεύω· σώρευσις. Σωλήν, τὸ σωλήννυ:

vilde man her læse σωλήνιον, saa vilde derved Accenten komme til at staae paa urigtigt Sted; man maa da vel, naar man vil have Verset fuldstændigt, indskyde en Hjælpeartikel δέ efter Σωλήν, ligesom man Vs. 722

Σίδηρον. Σίδη, ῥοιᾶς ὁ φλοιὸς καὶ ἡ πόλις

vel ligeledes maa indskyde en saadan Hjælpeartikel efter Σίδη, med mindre man vil læse ῥοιᾶς som et Trestavelsesord. I Georgios Lapithes's moralske Digt:

543 Τὸν φαύλους δὲ μηδέποτε κατ' ὄνομα ψέξης.

560 Εἰ γὰρ ὀρθῶς καταφρονεῖ, σὸν πταῖσμα καὶ τούτου:

Boissonade har sat τὸ foran πταῖσμα, men Meningen fordrer snarere: σὸν πταῖσμα καὶ οὐ τούτου.

564 Γενῶ γὰρ φίλτρον αἰδῶς, ὃ δέ γε φόβος μῖσος:

maaftæ: ἡ αἰδῶς.

1043 Εἶδη πέφνεν ὀρθῶς τοῦ ψεύδους εἶναι δύο:

efter εἶδη mangler vel en Partikel.

1044 Τὸ μὲν γὰρ κατ' ἄγνοιαν γίνεται τῶν πραγμάτων:

istedetfor γὰρ maaftæ εἶδος;

endelig det allerede før omtalte Vs. 1429:

Μᾶλλον γὰρ δεῖ τῆς δόξης φροντίζειν τῆς τῶν φίλων:

hvor det af Boissonade efter δεῖ indskudte ος snarere ogsaa for Accentens Skyld maa sættes efter δόξης.

Heller ikke flere end 15 Stavelser tør det politiske Vers indeholde i metrisk Henseende, og ethvert Vers, som har et Overmaal af den Bestaffenhed, at derved vilde fremkomme enten flere Fodder, end der tør være i et katalaktisk Tetrameter, eller Fodder af 3 Stavelser, maa ansees for feilfuldt, hvad enten nu Feilen hidrører fra Forfatteren eller Uffriversen. Kun i det Tilfælde kan et politisk Vers bestaae af flere end 15 Stavelser, naar der forekomme tvende sammenstøbende Vocaler, der ved Synizesis eller Synephyonesis kunne læses som een Stavelse. Dette bemærker Eustathios

I. c. udtrykkelig, idet han tilføier, at Fleerheden af Digterne paa denne Maade udstrække Verset til 17 Staveller og derover. Eustathios's Ord ere anførte ovenfor S. 10. Den i mange Dele forandrede Udtale tillod Middelalderens Digtere at udstrække denne Frihed langt videre, end den findes anvendt i Oldtiden. Dog forekommer denne Synizesis kun sparsomt i Hellenist skrevne Digte, og er derfor næsten ikke bleven bemærket af Udgiverne, der i Almindelighed, naar de stødte paa længere Vers, uden videre have staaet dem over een Kam og formodet Feil i dem. Imidlertid kunne adskillige Vers af dem, Struve har søgt at helbrede ved Emendation, befries fra den formentlige Feil ved at man antager Synizesis i dem, navnlig Constant. Manass. Chron. 2763 Bekker. (2753)

Ἡδὴ δὲ χρόος τὸ κοινὸν τοῦ Θεοδοσίου δότος,

hvor Struve (III S. 283) foreslaaer at udlette τῶν, men hvor vel snarere Θεοδοσίου maa læses som et Fjirstavelsesord; og Tzetz. Chiliad. IX. 677

Καὶ τὸ οὐαί σοι, ὦ ἐπτάλοπε, ὅτι οὐ χιλιάσεις,

hvor der maaskee maa antages en dobbelt Synizesis: οὐαί (væ) og σοι ὦ eller ὦ ἐπ. Struves Forslag (IV S. 420), at udlette σοι ὦ, er uheldigt, fordi disse Ord høre nødvendigen med til det Orakelsvar, som Djeles idelig anfører paa samme Maade, og hvis enkelte Dele han forklarer. Snarere kunde, naar man ikke vil erkjende Synizesis hos denne Forfatter, de to første Ord καὶ τὸ betragtes, som blot indledende, satte uden Forbindelse med Verset i metrisk Henseende. I Navnene Μαξιμιανός og Νεποτιανός hos Konst. Manassēs har dog selv Struve (III S. 281 f.) maattet tage sin Tilflugt til Synizesis, hvorved disse Ord læses som Fjirstavelsesord. En dobbelt Sammenfletning af Vocalerne i Udtalen er jeg tilbøielig til at antage i det sidste Vers af Psellos's Skrift om Grammatiken:

Καταίνξ, περιεφαλαία δὲ μὴ ἔχουσα τὸν λόγον:

Voisssonade bemærker, at det første Hemistich er for langt og ikke let kan forbedres uden ved at udlette δέ og ved at skrive περιεφαλαία, og læse det som Femstavelsesord. Han antager da i al Fald een Synizesis, men forandrer aldeles vilkaarlig et gammelt Ords Accent og udletter δέ imed alle de af ham benyttede Haandskrifters Auctoritet, hvortil endnu kommer en Dresdner Codex hos Littmann foran Zenaras p. CXVII og den Bohniste Codex, hvorefter Lige har udgivet Moschopuli opuscula (s. disse opusc. p. 57), hvilke have Verset ganske paa samme Maade, som det ovenfor er citeret. Man maa da vel uden Forandring af Texten læse μὴ ἔχουσα og — φαλαία (maaskee udtalt phalja, som det nu udtales s. Schinas S. 2 Not. 2), hvorved Accenten rigtignok staaer skreven paa den Stavelse, hvorpaa den efter gammel Auctoritet skal staae, men ved Sammentrækningen i Udtalen kommer til at falde paa sidste Stavelse. Dette er i al Fald saare hyppigt i Romaiske Digte, hvorpaa vi nedenfor skulle anføre flere Exempler. Ogsaa i et Slutningsvers hos en anden Forfatter kunne 17 Staveller ved Synizesis reduceres til 15. I Matthæos Mastares's Ger-

tegnelse paa de verbdlige Hofværdigheder i Konstantinopel (feran Goars Udgave af Kobinos) ligger det sidste Vers saaledes:

Τὸν Νομοδότην τε ὁμοῦ, Πριμικήριον Νοταρίων.

Endelig forekomme der ogsaa hos Georgios Sapithes nogle Vers paa 16 Stavelser, hvori maaskee Synizesis finder Sted, nemlig:

189 *Βέλτιον τι στέργειν σιωπῆν ὡς ἱερὸν τι χρῆμα,*

hvor βέλτιον kan læses som to Stavelser. Boissonade har sat σιγῆν i Dexten ist. σιωπῆν; snarere maa vel det første τι ubelades, naar der endelig skal emenderes.

704 *Καὶ ὁ σπουδῆ προσέλαβεν, ἐφθειρεν ἡ χάθυμία:*

Boissonade bemærker Intet; enten maa μια ansees for een Stavelse eller ἡ udslettes.

1235 *Καὶ δὸς καὶ λάβε δεξιᾶς φιλίας καὶ κοινωνίας:*

Boissonade bemærker Intet: enten φιλίας eller κοινωνίας.

1260 *Ἀρίστη τοίνυν πέφυκε τῶν ἀγαθῶν ἡ φιλία:*

Boissonade bemærker Intet: enten maa læses φιλία eller ἡ udslettes.

1438 *Εἰ μὴ γὰρ ἀλγεῖ ὁ πεπραχὸς, καὶ διορθοῦσθαι σπεύδει:*

saaledes Haandskriftet, altsaa: ἀλγεῖ ὁ. Boissonade har bortkastet Artikelen.

Men vil man end paa Grund af Sjeldenheden ikke lade Synizesis gjælde i de anførte Steder af ovennævnedes Forfattere, saa vil man dog ikke kunne nægte dens Tilværelse i eet Skrift, i hvilket der vel hist og her forekomme Romaiske Former, men som dog er skrevet i det Helleniske Sprog. Dette Skrift er Lexicon schedographicum, i hvilket Synizesis forekommer langt oftere, end den er bemærket eller erkjendt af Boissonade, der i adskillige Vers endog imod Haandskriftet har optaget sine formeentlige Forbedringer, hvorved de reglementerede 15 Stavelser fremkom i Dexten. Jeg vil anføre alle de Steder af dette Digt, i hvilke jeg har bemærket Synizesis, og hvor Boissonade har nogen Bemærkning, skal jeg tilføie den.

98 *Γενειᾶς τε καὶ τὸ γένειον, κλίνεται γενειᾶδος:*

naar man ikke kjendte denne Forfatters Misbrug af Partiklerne, vilde man vel falde paa at udslette καί; men snarere bør man læse γενειᾶς som Dostavelsesord.

101 *Γεώργιος ἔστιν ὄνομα ὁ καρπὸς ἐρμηνεία:*

Synizesis i Navnet Γεώργιος og lignende er saare hyppig i de Romaiske Digte.

135 *Διωλύγιον, θρηνητικόν. Δίοξον, τὸ ὀξῶδες:*

enten διω eller λυγιον

140 *Ἐξ ἧς Δημήτριος ὄνομα καρπὸς ἡ ἐρμηνεία.*

166 *Ἑλλόβια, κόσμος γυναικός. Ἐλω, καὶ τὸ προκρίνω:*

Voisſonade: "Longius est prius hemistichium. An habuit βια pro una syllaba, ut recentiores sæpius?"

208 Ἐνήεια τοίνυν εἴρηται, φίλε μου, ἡ πραότης:

Voisſonade foreslaaer at læse ἐνήεια οὖν, men tilføier dog: "vel fiat ἐνήεια trisyllabum."

332 Κύβελις, ὁ πελέκνος. Κυδώνιον, ἡ ὀπώρα:

at πελέκνος er en senere Nominativform, er rigtigheden bemærket af Voisſonade, der tilføier: "κυδώνιον est trisyllabum, ut ποτήριον vs. 336, ni delendum sit ἡ." Snarere kunde man, naar man endelig vilde gjøre Forandring, skrive κυδώνιν, efter den hyppigen hos de Senere og navnlig hos denne Forfatter forekommende Skrivemaade af Ordene paa ios og ion.

336 Κύλιξ, ποτήριον, κλίεται ἀλλὰ καὶ κύλικός τε.

379 Κομῶ, τὸ θάλλω. Κομιδὴ τὴν ἐπιμέλειαν λέγει.

426 Κηλὶς ὁ εὐπος λέγεται. Κηώδης, εὐώδης οἶκος.

457 Λιβάνιος, Λιμίνιος. Λιλαίω, ἐπιθυμῶ γάρ.

Voisſonade: "Posterius hemistichium est longius. Poteritne λιλαίω dissyllabice proferrī?"

475 Λειβήθριοι, ἄνδρες τα μωροί. Λεαίνω, ὀμαλίω.

Voisſonade: "Forsan del. τε." Νεί, ιοί maa sammentrækkes til een Stavelse.

505 Μῆμος ἐστὶν ὁ γελοιαστής. Μιχαήλ, ὄνομά τε.

Voisſonade: "Cod. γελοιαστής. Fors. γελαστής: ni sit γελοιαστής trisyllabum *)."

580 Νείκεια, φιλονειμία τε. Τὸ ξὶ καλῶς σαφήσω:

Voisſonade: "Erit φιλονεικία quadrisyllabice efferendum." For Accentens Skyld maa vel snarere det første Ord læses som Dostavelsesord.

586 Καὶ ὑποζύγιον λέγεται, μάλιστα δὲ καὶ ὄνος:

Voisſonade: "Pronuntietur ὑποζύγιον ut quadrisyllabum."

618 Πλὴν πέτρος τε καὶ πελαργός. Πεδίον, τὸ πεδιαδὶν:

enten πεδίον eller πεδιαδὶν maa sammentrækkes.

648 Πρωῖα. Πρωῖα. Πρωϊνός. Πρωτόλεια, λαιμαργία:

enten λεια eller για udgjør een Stavelse.

*) Haandskriftets Væsemade skriver sig fra Udtalen af οι som i, og denne Forverling af eenslydende Vocaler og overhovedet Bogstaver forekommer ofte, f. Ex. ovenfor 208 har Haandskriftet ἐνήεια ist. ἐνήεια, vs. 6 Cod. ἐτοιμολογεῖν ist. ἐτυμολογεῖν, 11 λογιμονδέστατος ist. λογικουεῖδ., 128 Διδυμος ist. Δίδυμος, 289 τυγάνου ist. τηγάνου, 357 κισῶ ist. Κισσῶ, 523 τοῖς ist. τίς, 744 ὑπαρχεῖεν ist. ὑπάρχοιεν. 3ft. Voisſonade til Georg. Lapith. vs. 440.

650 *Πρώϊζα ἔστιν προυχθές. Προσηλακίζω, ὑβρίζω:*

da det første Hemistich mangler een Stavelse, foreslaaer Weissfonade enten at læse προυχθές eller τὸ προυχθές (Det samme gjelder om vs. 653 προταινὶ ἔστι προυχθές). Med Hensyn til det andet Hemistich bemærker Weissfonade i Addenda p. 479: "Quum sit posterius hemistichium longius, facienda videtur in syllabis ζω ὁ synizesis; quod significavisse librarium puto, qui syllabæ v spiritum non imposuit."

680 *Ποτιῶ δὲ, τὸ παρακαλῶ. Πολλὸν ὃ τι πολὺν γαρ.*

Weissfonade "Ποτιῶ pronuntietur dissyllabice."

684 *Πῶν, τὸ ποιμνιον ἔστιν. Πῶγων καὶ ὁ παγωνίας:*

enten καὶ ὁ eller νας.

707 *Ῥήτρα, ἡ ῥητορεία μοι. Γράφε δὲ διὰ διφθόγγου.*

735 *Σήθω, τὸ κοσκινίζω τε, ἀφ' οὗ σητάριος ἄρτος.*

793 *Τοπάζιον, λίθος ἐντιμος. Τομῖς, ἡ μάχαιρά τε.*

880 *Χωόμενος, ὀργιζόμενος. Χωράφιον καὶ χώρα.*

Weissfonade "Hemistichium est longius." Χωό udgjør een Stavelse. — Desuden maae herhen regnes 4 Steder, i hvilke Weissfonade uden Grund har forandret Texten, nemlig:

139 *Δημόσιος, Δημοουργός. Δήμητρα καὶ ἡ γαῖα:*

"Cod. ὁ δημιουργός." Enten σιος eller μουρ danne een Stavelse.

197 *Πλὴν αἴτις ἔστιν ἡ πτωχή. Αἴτει, ἀντὶ τοῦ ζήτει:*

"Cod. ἔστι καὶ ἡ πτ." Sammentrækkes maa καὶ ἡ

550 *Πλὴν ναὶ, ναίχι, ἐπίρρημα. Ναίω, καὶ τὸ οἰκῶ γαρ:*

"Cod. ναὶ καὶ ναίχι"; altsaa ναίχι ἐπίρρ.

647 *Πρῶτος, πρωτεύω. Καὶ Πρωτεύς, καὶ ὅσα ἀπὸ πρώτου:*

"Cod. τοῦ πρώτου." Ὅσα ἀπὸ udgjør 3 Stavelser.

Af de hidtil anførte Steder sees, at Synizesis rigtignok findes i Helleniske Digte, baade midt i Ordet og i 2 paa hinanden følgende Ord, men dog anvendes med Sparsomhed, og at den fornemmelig finder Sted med *i* eller en dermed ligelydende Vocal eller Diphthong ved Siden af en anden Vocal. Langt videre strækker Synizesis sig i de Romaiske Digte (til hvilke maaftoe Eustathios nærmest har sigtet), i hvilke den forekommer næsten i hvert Vers, oftere endog flere Gange i samme Vers, ved Siden af de andre Midler til at forhindre Sammenstød af Vocaler, uden at dog Digterne bryde sig om at undgaae Hiatus, naar Verset trænger til en Stavelse, og saaledes, at de samme Vocaler inde i Ordet snart sammendrages, snart ikke, alt efter Versemaalets Lary: undertiden bruges endog i samme Vers det samme Ord paa det ene Sted med, paa det andet uden

Synizesis. Hvor hyppig den er og med hvor megen Frihed den anvendes, ville de i det Følgende forekommende Vers noksom vise: her være det nok, at anføre et Par Steder i Sammenhæng:

Ptochoprodrom. I. 153—159

Καὶ τέως ὀκάπου ἤθημα κἄν τορνεσάμιν κάπον,
 Καὶ δίδω τὸ καὶ ἀγόρασα σουβλὴν ἀπὸ τζαγγάρην.
 Καὶ ὡς ἦσαν τὰ καλίγια μου πλήρις ἐξεσχισμένα,
 Ἐπίασα τάχα τε μικρὸν νὰ τὰ περισουτρώσω·
 Καὶ κροῦω σουβλέαν τὸ χέριν μου, καὶ διέβην ἀπεκίθε·
 Καὶ πρίσμαν ἐκ τοῦ κροῦσματος γέγονεν τῇ χειρὶ μου·
 Καὶ ὀλόκληρον ἐδιέβασα μῆραν εἰς τὸ κρεβάτιν.

Endnu hyppigere er Synizesis i de nyere Romaiske Følkesange ved Siden af andre Sammentræfninger og Elifioner, som 'ν' ist. εἶναι, 'π' ist. ἀπὸ ο. s. v.

Fauriels Nygr. Følkesange II p. 178 Müllers Udg.

Τρία πολάκια κάθουνταν ὅς τῆς Ἀρτας τὸ γιογύρι,
 Τὸ 'να τηράει τὰ Ἰάννια, τ'ἄλλο κατὰ τὸ Σούλι,
 Τὸ τρίτον, τὸ καλῆτερον, μυρολογάει καὶ λέγει·
 Ὁ Μπότσαρης ἐκίνησε ὅς τὰ Ἰάννια νὰ πάγη,
 Για νὰ βουλλώση μπουγορτι, ὅς τὸ Βουργαρέλ νὰ πάγη,
 Για νὰ μαζώξη τ'ἄσπρα τοῦ ὀποῦ εἶχε δανεισμένα κ. τ. λ.

Flere, iblandt Andre Fauriel i Indledning p. LVIII og W. Müller i Hallische Litt. Zeitung 1825 No. 7. S. 54, sige, at i de nyere Følkesange Samberne vel ere fremherstende, men at Spondeer, Trochæer, Dactylar og Anapæster frit ere indblandede. Om Spondeerne og Trochæerne have vi allerede talt; om de 2 andre Fødder af 3 Stavelsler fandtes, var dette ikke forunderligt i saadanne kunstløse Sangvers: men de findes virkelig ikke. Fauriel og Müller have nemlig uddraget deres Paastand af saadanne Steder, hvor 3 Stavelsler ved Synizesis høre til een Fod, og just disse Steder bevise Intet, hvorimod jeg ikke har fundet et eneste Sted i disse Sange, hvor virkelig 3 Stavelsler med Consonanter høre til een Fod. Dog ikke blot oprindelige Dactylar og Anapæster, men ogsaa andre trisyllabiske ja endog quadrisyllabiske Fødder blive ved Synizesis til Fødder af 2 Stavelsler; og naar man ikke agtede paa Synizesis, maatte man ogsaa antage, at der kunde staae baade en Amphibrachys f. Ex. Fauriel I, XXXIII. 2 (p. 66) Τὸ 'να | τηράει | τὸν Ὀλυμπον κ. τ. λ., og en Bacchius f. Ex. ibid. XXXII. 4 (p. 64) Χιόν'ε | τρωγαν | χιόν'ε | πιαν, og en Creticus f. Ex. ibid. p. 102 vs. 6 Τὸ 'να ἦ | ταν τοῦ Μουχτάρ πασᾶ, og en D jambus eller Choriambus f. Ex. ibid. XXVI. 6 p. 52 Κι'ὀ Αἰά | κος τὴν ἀγνάντευεν ἀπὸ ψηλὴν ῥαρούλαν og IV. 9 p. 100 Ποῦ πᾶς, Μουχτάρ τ' Ἀλῆ πασᾶ; ποῦ πάγεις πα | λαιολιά | πη; — Derimod forekomme i Udgaverne af de ældre Romaiske Digte virkelig af og til Fødder af

3 Stavelser, hvorved Verset tilfyneladende faaer flere end 15 Stavelser i metrist Henseende; hvilket efter Eustathios's udtryffelige Erklæring bliver at betragte som Feil (*αἱ πλείονες τῶν πεντεκαίδεκα, εἰ μὲν μετὰ συμφώνων λαλοῦνται, γελῶνται ὡς ἄρρῦθοι καὶ σκώπρονται ὡς πολύποδες*). Naar man imidlertid betænker, hvor mange Midler de Romaiske Digtere i Sproget selv og Udtalen havde, ved Elision, Synkope og andre Arter af Forkertninger at forebygge denne Feil, er det vel rimeligere at antage, at disse feilfulde Vers hidrøre fra Uffkrivernes eller Udgivernes Uagtsomhed. Virkelig kunne de allerfleste Steder meget let helbredes ved at antage en ellers hyppigen forekommende Elision af Vocaler og Consonanter i Ordene, især af Vocaler i Begyndelsen af Ordene *). De for lange Vers, jeg har truffet paa, ere følgende:

Ptochopr. I. 204 *Καὶ ὡς εἶναι καλοκοδέσποινες οὐάποσες κυράδες:*
 men 'ναι eller εἶν'?

370 *Τὸ σπῆτιν τὸ παλαιόσπιτον, τὸ καινονογοχλασμένον:*

Maasfee er det sidste τὸ en Udsætning, eller der bør læses τὸ καινονογοχλασμένον: ifr. nedenfor.

II. 42 *Τὸ ποῦ ἦτον εἰς τὸν ἐξάγαλμον, ψωμῖν μηδὲν τὸν δώσονν:*

men 'ξάγαλμον? eller snarere στὸν ift. εἰς τὸν, hvilken Sammentrækning er meget hyppig; see Korais' *Ἀτακτα* I. p. 114, 150, 164.

227 *Καὶ λέγονν ἡμᾶς, Σπαστρέβεσθε, πατέρες, μὴ βλαβῆτε:*

her maa vel læses μᾶς, som vs. 224, 237 og hyppigen, hvis man ikke vil optage Korais's Conjectur *σπαστρέυετε*.

265 *Καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν αὔριον εὐρίσκω ἐμπροσθέν μου:*

maasfee 'πὶ, naar man ikke vil trække *ιον* sammen til een Stavelse, hvorved dog fremkommer en Frihed med Accenten, hverpaa jeg ellers ikke har fundet Exempler i de ældre Romaiske Digte, med mindre man hertil vil regne det foregaaende Vers efter Korais's Emendation.

Steph. Sachlikis hos Korais I p. 78 *Καὶ οὐδὲν ἀνοίγονν καρενός, ἀμ' ὄλους ἀπηλογοιάζονν:*
 her kan læses 'πηλογοιάζονν; ifr. Korais I p. 51, 164, 248.

d. s. ibid. II p. 32 *Καὶ ὅσας τὴν ἐκολουθήσασιν, ἀλλήλως ἐμιλοῦσαν:*

enten 'κολουθήσασιν (ifr. Korais I p. 113 og 319), eller ἐκολουθήσασιν ifr. du Cange Gloss. p. 40.

d. s. ibid. II p. 90 *Λέγονν, ἢ ἀνθεντία παρήγγειλε νὰ στέκη σφαλισμένος:*

jeg veed ingen anden Redning, end at der skrives eller udtales λὲν ift. λέγονν, om hvilken Synkope s. Korais I p. 133 sq.

*) Ifr. Korais' *Ἀτακτα* I p. 164: *Ἡ κοινὴ γλῶσσα ἀγαπᾷ πολὺ ταῖς ἀφαιρέσεις τῶν ἀρχαίων στοιχείων, εἰς τὰς συνθέτους μάλιστα μὲ προθέσεις λέξεις κ. τ. λ.*

Georgillas hos Korais II p. 55 *Θέλει γινῆν ἀπέραντο ποτάμιν αἱματομένον:*
ἰᾶς: ποτάμι αἱματ.

d. s. ibid. p. 56 *Ἀπὴν ἢ πόλιν ἐχάθηκεν, ὁ κόσμος ἄς προσέχει:*
 maa vel *ἰᾶς ἐχάθηκεν.*

d. s. ibid. p. 74 *Ἐξ Ἀνατολῶν ἐπήδησεν καὶ κάτξεν κ' εἰς τὴν Δύσιν:*
 her maa vel *ἰᾶς ἔξ eller ἴνατολῶν.*

Erotokritos ibid. I p. 179 *Δὲν εἶμαι τόσον ἀφορμαρὰ, μάχω δαμάμι γινῶσι:*
ἰᾶς: ἴφορμαρὰ, naar man ikke vil forkorte εἶμαι.

d. s. ibid. p. 222 *Πεζοὶ μὲ ζάλα μετρητὰ, καὶ διῶμαν ἐπορπατοῦσαν:*
ἰᾶς: ἴπορπατοῦσαν.

Jeg har allerede ovenfor berørt den Forandring, som Synizesis gjør i Versets Hoved-
 accentens Plads. Om og hvorvidt en sliq Forandring finder Sted i de Hellenistiske Digte, er
 formedelt saadanne Tilfældes Sjældenhed ikke sikkert at bestemme; i de Romaiske Digte derimod fore-
 komme sliqe Friheder ofte, fordi man endog i dem, som blot vare bestemte til at læses, ikke at
 synges, her som overhovedet ved Synizesis tog mere Hensyn til, hvorledes Ordene ved Recitation
 kom til at lyde for Øret, end hvorledes de kom til at see ud for Øiet. Dog stemme de ældre Digte
 i denne Henseende ikke aldeles overeens med de nyere Folkesange. I den ældre Romaiske Poesie
 iagttages den Regel, at i Slutningen af begge Halvers Accenten ikke regnes efter den Stavelse,
 paa hvilken den staaer, men efter den Stavelse, hvorpaa den efter den metriske Recitation af Verset
 falder. Som en Følge heraf kan den i første Hemistich staae paa næstsidste Stavelse, hvis denne
 tilligemed den sidste udgjør een metrisk Stavelse; gaaer der foran et Eenstavelsesord, som ender Halv-
 verset, et Tre- eller Flerstavelses Preparatorytonon, hvis sidste og næstsidste Stavelse danne Syni-
 zesiss, da ophører dette Ords sidste Stavelse at betragtes som lang, hvad den oprindelig skulde være,
 og Ordets tre sidste Stavelser udgjøre altsaa ikke en Spondeus, men en Trochæus, saa at Halv-
 versets Hovedaccent i dette Tilfælde kommer til at staae paa den fjerde Stavelse fra Enden. Ligeledes
 kan i Ødet Hemistich Hovedaccenten staae paa Versets trediesidste Stavelse, naar de 2 sidste eller
 trede og næstsidste ved Synizesiss smelte sammen. Ethvert Romaisk Digt tilbyder Exempler i Mængde:
 her ville nogle faa være tilstrækkelige for at tydeliggjøre forskjellige Tilfældes Bestaaffenhed:

I. a) Ptochopr. II. 355 *Ἀλλὰ γλυκὴν Μιτυληναίων || καὶ Κρητικὸν ἀθύρηον.*

Georgill. hos Korais II p. 86 *Ἀνάκαρα μὲ τὰ μαλία || νόχουν βρούλλες χρυσάφη.*

b) Steph. Sachlikis ibid. p. 63 *Καὶ πῶνει σε στὰ δίκτυά της || σὰν ψάρι μὲ τ' ἀπόχι.*

II. Ptochopr. I. 209 *Συκίτζια καὶ ῥοδάκινα, ῥοδίτζια, μυγδαλίτζια.*

II. 384 *Ἐκεῖ νὰ ἴδες τὸν Χονδρὸν μετὰ τοῦ Καλολέωτος (eller efter en anden
 Læsem. Πατολέωτος).*

Georgill. hos Korais II p. 34 Ἀλύμονον, Ροδίτες μου, καλὰ παλικάρια

Καὶ ξένοι, ὅσοι ἐχάθητε Ῥωμαῖοι καὶ Φραγκάκια.

Wegge Tilfælde forekomme i følgende Vers:

Georgill. hos Korais II p. 68 Πῶ ἦν τὰρχοντολογία σας, || ποῦνεν ἡ παρῴησία σας.

Hvad nu den nyere Romaiske Folke- og Sang-Poesie angaaer, da er det interessant at see, at, ligesom den i de øvrige prosodiske og metriske Punkter i det Hele stemmer overeens med Læsepoesien, saaledes er ogsaa Versets næstsidste Stavelse altid betonet, og Accenten staaer altid paa den, med mindre ved Synizesis den trediesidste falder sammen med den næstsidste eller den næstsidste med den sidste, ganske ligesom i de ældre Romaiske Læsedigte. Ved at gennemgaae nogle Sange i de trykte Samlinger, vil man overbevises om, at dette forholder sig saa: nogle Exempler vil det følgende give. Derimod hersker der større Frihed med Hensyn til Endeaccenten i 1ste Hemistich. I Almindelighed har rigtignok ogsaa i disse Sange enten sidste eller trediesidste Stavelse fra Enden Accenten, med mindre Synizesis forener 2 Stavelser til een, i hvilket Tilfælde da Hovedaccenten staaer paa anden eller fjerde Stavelse fra Enden f. Ex. i Kinds Neugr. Volkst.

I. 8. Πῆγε, νὰ 'μάς' Ἀρβαντίαν, || ν'ἔλθῃ νὰ σὲ βαρέσῃ.

IX. 16. Θὰ πιάσω τὰ ἐτζάλια σου || κ'ἴλα σου τὰ χαρέμια.

ifr. III. 6, 18; VI. 7; IX. 1; X. 5, 6; XI. 12; XII. 2; men man finder dog i den samme Samling af Folkesange ogsaa Exempler paa, at trediesidste Stavelse har Accenten, uagtet trediesidste og næstsidste eller sidste og næstsidste ved Synizesis ere forenede til een Stavelse:

I. 10 f. Ἦλθε μὲ παλαιογραβάνια, || τὸν ἔκαμα καινούροια,

Ἦλθε μὲ παλαιοτζαρούχια, || τὸν ἔκαμα πλεγμένα.

III. 12. Πὸ δύο 'πὸ δύο 'κοβεντίαςαν, || 'πὸ δύο τὸ κοβεντιάζον.

ifr. IV. 9; XII. 8; ja selv uden Synizesis finder man undertiden Accenten paa anden Stavelse fra Enden, f. Ex.

II. 8. Νὰ τὰ 'ξεύρης, νὰ 'μαζόνρης || ποτὲ νὰ μὴ 'ποθάνρης.

V. 1. Περᾶ τὸ Νίκος περᾶ τὸ || ἀντὸ τὸ μοροπάτι.

ifr. VII. 16; X. 8; XI. 4; XX. 5, 6; XXI. 5.

Til Slutning et Par historiske Bemærkninger om Rimet. Dette er ikke opstaaet hos Romaiskerne, men kommet til dem fra de Romanske Folk, hvilket allerede Navnet viser: det kaldes nemlig Ríma (ῥήμα); deraf rimáda (ῥημάδα) rimet, et rimet Digt, og rimáro (ῥημάρω ogsaa ῥηματίζω og ῥημαρίζω) jeg rimer (f. du Cange Gl. p. 1292, J. M. Langii introductio ad poesin Barb. Gr. p. 32 og Korais Ἀτακτα II p. 318). Det er meget sildig blevet anvendt; det findes aldeles ikke i de Helleniske og i intet af de tidligere Romaiske Digte, selv ikke i de ældre

Midderromaner. Vanskeligere er det ganske nøie at bestemme, paa hvad Tid det først er kommet i Brug. Thiersch ytrer sig forvirret og ubestemt herom i sin Afhandling om den Nygr. Poesie S. 15 og 16, idet han siger, at det ældste heelt igjennem rimede Værk i endnu gammelt, skjøndt allerede fordærvet Græsk er en Paraphrase af det gamle Testament af Georgios (siden kalder han ham Gregorios) Chymnos fra Kreta, hvoraf Lambecius har meddeelt Prover i Comment. de bibl. Cæsar. lib. V Cod. 297 p. 259; men derpaa bemærker han, "at man i det nye Græske har Niim siden det 16de Aarhundrede først i Demetrios Zenos's Paraphrase af Batrachomyomachien." Hvad han kalder nyt Græsk, er det Romaiske, i hvilket ogsaa Georgios Chumnos's (ikke Chymnos) Værk, efter hvad man kan see af Lambecius, er skrevet, og i dette Sprog er Rimet i al Fald ældre end det 16de Aarhundrede. Naar denne Chumnos har levet, har Thiersch ikke angivet, og af Lambecius's Notitser seer man blot, at det Haandskrift, som iblandt andre Skrifter indeholder hans Værk, er blevet medbragt af Busbec fra Konstantinopel; skjøndt Lambecius siger, at dette Haandskrift er gammelt, er det dog af dets Indhold (s. p. 261, 264) tydeligt, at det ikke kan være ældre end Begyndelsen af det 16de Aarhundrede: om Chumnos selv har skrevet før eller efter Konstantinopels Indtagelse, er uvist. Korais sætter Optagelsen af Rimet i det 15de Aarhundrede (i al Fald findes det ikke i beviisligen ældre Digte), og af den Omstændighed, at Georgillas's første Digt, Historien om Belisarios, er urimet, hans andet Digt om Konstantinopels Indtagelse deels er rimet, deels ikke, og hans sidste om Pesten paa Rhodes 1498 heelt igjennem er rimet, slutter han, at Rimet først har faaet Indpas i Midten af det 15de Aarh. og ikke før henimod Slutningen af det samme Aarhundrede er blevet almindeligt: s. hans Προλεγόμενα til "Ατακτα II p. IV. I de følgende Aarhundreder blev det almindeligen brugt, hvorimod det er meget sjældent i de nyere Romaiske Følkesange, som ere i politiske Vers, navnlig i de egentlige krigerste Sange (Κλέφτικα τραγούδια, Palikarfangene). Efter Gauriels (Indledn. p. LIX) og Thiersch's (p. 16) Bemærkning ere Dernes og de store Stæders Sange i Almindelighed rimede, Fastlandets (Bjergfolkens) derimod ikke, men af de første ere kun faa i politiske Vers. At de nyere lærde, tildeels i Udlandet dannede Grækere anvende Rimet, ligesom de overhovedet ogsaa have optaget mange før ikke brugte Versformer, vedkommer os ikke her. Rimet maa iøvrigt nødvendigvis være qvindeligt; dette har Friedemann bemærket i sin Afhandling i Eunomia 2det B. S. 240, og Thiersch, som i sin Afhandling S. 16 Not. siger, at der ikke er Grund til denne Paastand og at Brugen er derimod, har ikke lagt Mærke til, at Friedemann I. c. ikke taler om Versene i de nye Romaiske Følkesange i Almindelighed, men blot om de faa rimede Sange, som ere i politiske Vers.

III.

L i t t e r a t u r.

Saa rig end Middelalderens Helleniske Litteratur er paa versificerede Skrifter, er den dog yderst fattig paa sande Digterværker; den har ikke et eneste Digt at opvise, som har betydeligt poetisk Værd, og kun meget faa, som bære Spor af nogen digterisk Begeistring. Hvor hurtigen Digter-aanden tabte sig i Grækenland efter Tabet af den politiske Frihed, er noksom bekendt. Allerede i den Alexandrinske Periode høre reent videnskabelige Gjenstande med til Poesiens Gebeet; men man gjorde sig dog Umage for ved en poetisk Indklædning at hæve det prosaiske Stof og ved Behandlingen at gjøre Gjenstanden mere tillokkende. Dog efterhaanden tabte sig ogsaa denne Omhu for Formen. I Middelalderen blev det Mode at versificere Alting, selv det mest Trivielle og Tørre; i Versificationen bestod den hele Kunst, isørrigt behandledes Gjenstanden i en aldeles prosaisk og systematisk Form. Især gjelder dette om de Helleniske Skrifter, som ere forfattede i politiske Vers, af hvilke knap nogle enkelte mest af religiøs Indhold, navnlig Hymner og Bønner, fortjene Navn af Digte; de andre digteriske Frembringelser ere yderst maadelige og matte, Lovsangene over Keiserne fulde af Svulst og væmmelig Smiger. Med en vis Forkjærlighed anvendtes det politiske Vers til Behandling af videnskabelige Gjenstande, til Compendier og tørre Fortegnelser; de fleste Helleniske Skrifter i denne Versart dreie sig om Theologie, Jurisprudens, Historie og Antiquitetskræm, Rhetorik, Grammatik og lignende Indhold. Om slige Skrifters poetiske Værd kan der slet ikke være Tale: selv det videnskabelige Værd, som de allerfleste af dem have, er kun underordnet; enkelte ere af Vigtighed som lærde Samlinger, hvori flere Levninger fra Oldtiden ere bevarede.

Af ikke ringe Interesse derimod er den populære Romaiske Poesie i Middelalderen ikke blot fra Sprogets, men ogsaa fra Stoffets og Behandlingens Side. Hvad der her især tildrager sig Opmærksomhed, er den Række af Ridderromaner, som denne Litteratur har frembragt i Slutningen af Middelalderen og de nærmest paa den følgende Aarhundreder. I disse Ridderromaner gjenfinde vi Occidentens Riddervæsen og romantiske Kjærlighed, i flere endog de i de vestlige Lande saa ofte besungne Personer og Eventyr. Det Paafaldende, som dette Phænomen kunde have ved første Biekast, forsvinder, naar man betænker, hvor stort Samkvem der har været imellem det vestlige Europa og det Byzantinske Rige lige fra Korstogenes Begyndelse. Dog er det vel fornemmelig fra den Tid, da Frankerne vare komne i Besiddelse af det Byzantinske Rige, at Smagen for Riddervæsen og Fortællinger om Riddernes Gert og Kjærlighed har forplantet sig til Grækenland. Selv af de Byzantinske Keisere, som regjerede efter det Frankiske Keiserdømmes Undergang, optoges flere occidentaliske ridderlige Skikke (f. Ex. Turneringer, Ridderslag), der stak besynderlig af mod det øvrige Romersk-Byzantinske Hofvæsen; men den Romaiske Ridderroman-Litteratur fremblomstredede vel ikke

faa meget i Konstantinopel selv, som i de mange Frankiske Besiddelser, hvilke vare adspredte rundt omkring i Grækenland, og i disse Frankiske Besiddelser vedligeholdt Smagen for denne Litteratur sig endog rum Tid efter det Byzantiniske Riges Undergang. Iblandt de Venetianiske Besiddelser bør især Kreta nævnes som det Sted, hvor Ridderpoesien blomstrede efter Konstantinopels Erobring. Skjøndt nu denne Litteratur ikke har sit oprindelige Hjem i Grækenland, men er forplantet dertil fra det vestlige Europa, er der dog ingen Tvivl om, at Meget i de Græske Bearbejdelser af occidentaliske Sujetter er localiseret; neppe tilhøre vel heller alle i de Romaiske Romaner behandlede Sujetter Occidenten, men det er rimeligt, at, efterat Smagen for Riddereventyr først var udbredt i Grækenland, ogsaa enkelte Digtere der have behandlet originale Stoffer i samme Maneer; ja det kunde være muligt, at et og andet Sujet af dem, som ere behandlede af Franske og Italienske Digtere, oprindeligen tilhører Grækenland. Her er ikke Stedet til en vidtløftigere Undersøgelse af Forholdet imellem de Romaiske og occidentaliske Ridderromaner, hvortil jeg heller ikke besidder de fornødne Kundskaber og Data. De fleste af de Græske Ridderromaner henligge endnu uudgivne i Bibliothekerne; især bevare Bibliothekerne i Paris og Wien Haandskrifter af mange af dem. Det er at haabe, at nu, da Interessen for Nygrækerne, deres Sprog og Litteratur, er mere levende, disse ældste Mindesmærker af den Romaiske Litteratur efterhaanden ville blive dragne frem for Lyset. Men det vilde allerede være et fortjenstligt Arbejde, om Noget af dem, som ere nye bekendte med de Franske, Spanske og Italienske Romanlitteraturer, og tillige have Afgang til de store Bibliotheker, hvori trykte og utrykte Romaiske Romaner findes, vilde undersøge disse sidste nøiere, meddele Indholdet og Prøver deraf og angive deres Forhold til de occidentaliske Værker af samme Art. Hidtil er kun meget Lidet gjort for at oplyse denne Green af Litteraturen. Selv Sinner, som dog har Afgang til det rige Pariser Bibliothek, har i Fortalen til sin Udgave af *Couriers Longes* (Paris 1829), hvori han har givet nogle Notitser om Middelalderens og nyere Græske Romaner, indskrænket sig til en tør Opregning af Titlerne af 9 Ridderromaner efter *Index auctorum* til du Cange's *Glossarium* og Leake's *Researches*; og Struve har i sin Afhandling: *Ueber die Romanen- und Novellen-Litteratur der Mittelgriechen* (i *Historische u. literarische Abhandlungen der Königl. Deutschen Gesellschaft zu Königsberg*, herausgeg. v. Schubert, 3te Sammlung, Königsb. 1834) kun givet udførligere Beretning om Brudstykkerne af een Roman, men ellers været indskrænket til de samme fattige Kilder. Nogle flere Notitser end i de nævnedes Skrifter vil man i de følgende litterær-historiske Bemærkninger finde om de Digte, som ere skrevne i politiske Vers, deels efter selve Fragmenterne i du Cange's *Glossarium*, deels efter Manuscriptcataloger og andre adspredte Angivelser; og jeg indskrænker mig ikke til Ridderromanerne, men medtager hvad Andet jeg har fundet henhørende til Folkelitteraturen i samme Versart. Især for Folkebøgernes Litteraturs Skyld, der vedligeholdt sig i samme Maneer længe efter det Byzantiniske Riges Undergang, vil jeg som Anhang meddele Underretning om de mig bekendte Skrifter i politiske Vers, som ere forfattede i den sidste Halvdeel af det 15de, i det 16de og 17de Aarhundrede. Mindst gjør denne sidste Deel Fordring paa Fuldstændighed: selv i de andre Dele af den følgende Litteraturhistorie, hvorvel de ere betydelig fuldstændigere og, som jeg troer,

ogfaa endeel nøiagtigere, end de findes hos mine Forgængere, kan jeg ikke haabe at have opregnet Alt hvad der er skrevet i politiske Vers. Disse Partier ville vistnok kunne beriges og i enkelte Punkter vel ogsaa berigtiges af dem, som have Leilighed til at gjennemgaae store Haandskriftsamlinger. Jeg giver, hvad jeg efter de indskrænkede Hjælpemidler er i Stand til at give. Jeg selv vilde have kunnet berige den følgende Fortegnelse med flere Rækker, hvis jeg uden videre havde villet følge Haandskriftcatalogernes Udsagn, at dette eller hiint Skrift er forfattet i politiske Vers; men jeg er ved Erfaring bleven altfor meget overbevist om det Vage i dette Udtryk hos ældre Lærde, til at jeg har turdet stole paa Rigtigheden af saadanne Angivelser. Jeg har derfor fulgt den Regel, ikke at anføre som politisk noget Skrift, hvoreim jeg ikke vidste med Sikkerhed, at det hørte herhid. Saa godt som alle de trykte Helleniske Skrifter har jeg været saa heldig at overkomme og kunne eftersee; af de utrykte har jeg seet enkelte Brudstykker, af hvilke jeg har kunnet bedømme, i hvad Versemaal de ere skrevne; enkelte, hvorom jeg har Tvivl, anføres i det Følgende med mindre Tryk, og i samme Form vil jeg ogsaa tilføie adskillige berigtigende Notitser. Alle de i den første Deel anførte Skrifter ere forfattede i det Helleniske Sprog med Undtagelse af de faa, hvorom det Medsatte udtryffeligen er bemærket; de i Unhanget nævnedes Digte ere paa et Par nær alle skrevne i det Romaiske Sprog.

Kosmas fra Jerusalem, med Tilnavn Melodos, levede i det 8de Aarhundrede og var en Ven af Joannes fra Damaskos. Han tillægger Lambecius den Forklaring af Davids Psalmer i politiske Vers, hvoraf tvende Haandskrifter findes i Bibliotheket i Wien (cod. theol. LX No. 6 og CXCVII), og Fabricius bibl. Gr. X p. 218 (XI p. 181 Harl.) henfører dette Skrift til den samme Kosmas, dog, som det synes, med nogen Tvivl. Lambecius, som commentar. de bibl. Cæsarea lib. III p. 103 og IV p. 216 sq. giver Efterretning om og anfører nogle Brudstykker af disse Haandskrifter, angiver paa sidste Sted Titelen saaledes: *Ἐκφρασις ὁμοιοτάτη εἰς τὸν Δεῖον καὶ προφητικώτατον Δαυὶδ Κοσμᾶ ποιητοῦ*; efter *προοίμιον* følger Spørgsmaalet, hvad Psalterion er, og Svar, og derpaa Forklaringen af de enkelte Psalmer. Dog er dette Skrift uden Tvivl langt fra at være saa gammelt, som det udgives for at være. Af et Navn, som er saa almindeligt, som Kosmas, hvilket Navn flere geistlige Skribenter have havt (s. Fabric. l. c.), tør man ikke slutte Noget med Hensyn til et Skrifts Alder. Kollarus benægter i sin Udgave af Lambecius's Catalog III p. 271 og IV p. 477 not. vistnok med Grund aldeles, at dette Skrift er af den omtalte Kosmas fra Jerusalem, saa meget mere som det ene Haandskrift (LX) mangler Titel og Begyndelse, og det andet (CXCVII) slet ikke har Tillæget fra Jerusalem til Navnet, men derimod efter *ποιητοῦ* de Ord: *ὡς οἶμαι Ἀπολιναρίου*.

Simeon med Tilnavn Metaphrastes, fordi han metaphraserede eller omarbejdede ældre Helgenlegender, født i Konstantinopel. Han beklædte flere høie Embeder (Magister, Logothetes), og brugtes ogsaa til vigtige Gesandtskaber. Han synes ikke at have været Geistlig. Om hans Levetid

herse meget ulige Meninger. Leo Allatius de Simeonum scriptis p. 38 sqq. sætter ham i Begyndelsen af det 10de Aarhundrede; Andre mene, at han først har levet i det 11te Aarhundrede, og dette synes at være rimeligere, da man af adskillige Utringer i Psellos's Fortælle over ham seer, at han ikke har levet meget tidligere end Psellos selv. Under hans Navn har Leo Allatius l. c. p. 132 sqq. udgivet tvende religiøse Digte i politiske Vers; begge disse findes ligeledes under hans Navn i Haandskrift i Bibliotheket i Wien; s. Lambec. III p. 149, V p. 44. Det første af disse Digte bestaaer af 48 Vers, hvoraf hvert andets Begyndelse følger Alfabetaets Orden; det andet indeholder 24 alphabetiske Vers. De høre begge til de saakaldte *κατανυκτικὰ στιχηρά* eller kirkelige Sange ved Skriftemaal (hvorom s. du Cange Gloss. v. *καταν.*), og især i det første hersker megen Inderlighed.

Desuden haves under hans Navn i samme Versart et *Synaxarion in crucifixionem Christi* i Wiener Bibliotheket cod. theol. CCX. 1, hvoraf Titelen og Begyndelsen anføres af Lambec. lib. V p. 20; af Leo Allatius omtales dette Digt ikke. Om *Συναξάρια* s. Leo Allat. de libr. ecclesiasticis Græcor. dissert. I p. 91 sqq. (bagved Fabr. bibl. Gr. V p. 68 sqq. ed. 1) og du Cange u. d. O.

En Anonym's *στίχοι κατὰ ἀλφάβητον πολιτικοὶ κατανυκτικοὶ ἀπὸ ἐμπαθοῦς ψυχῆς εἰς τὸν Σωτῆρα* i 52 Vers, anføres her, fordi de baade i Indhold og Tone og tildeels ogsaa i Udtryk meget ligne Simeon Magisters Digte, og synes at høre til de ældste i denne Versart. I de første 48 Vers følge Begyndelsesbogstaverne af hvert andet Vers Alfabetaets Orden. Digtet indeholder et sønderknust og angergivet Hjertes inderlige Bøn til Frelseren om ikke at forstøde Synderen, men være ham naadig. Det tilligemed Simeon Magisters Digte høre til de saa Helleniske Skrifter i politiske Vers, som have poetisk Værd. Det er udgivet efter et Pariser Haandskrift af Boissonade i *Anecdota Græca* Vol. IV p. 442 sqq.

Michael Psellos født i Konstantinopel af patricisk Familie, blomstrede i Midten af det 11te Aarhundrede, var Michael Dukas's Lærer, og blev fra Hofmand tilsidst Munk. (Sfr. Leonis Allatii de Psellis et eorum scriptis diatriba, Romæ 1634. 4, ogsaa bagved 3te Bind af 1ste Udgave af Fabr. bibl. Gr.). Blandt denne Polyhistor's og Polygraph's Skrifter vedkomme os her:

1) Forklaring af Høisangen, *Ἐρμηνεία τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Μιχαήλου τοῦ Ψελλοῦ εἰς τὸ ἄσμα τῶν ἀσμάτων διὰ στίχων πολιτικῶν πρὸς τὸν βασιλέα Κύριον Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην*, oftere udgiven paa Latin efter Zinus's og Schottus's Oversættelse; den Græske Text er først udgivet af Meursius Lugd. Batav. 1617. 4. (Opp. T. VIII p. 290 sqq.) tilligemed Prokopios's og Andre's Commentarer til Høisangen. Om Haandskrifterne s. Harl. i Fabr. bibl. Gr. X p. 54. Sinner omtaler i Catalog. codd. Mss. bibl. Bernensis p. 175 en Berner Codex fra det 16de Aarh., som er fuldstændigere end den, Meursius har benyttet.

2) *Tvende Digte om Psalmernes Overskrifter, deres Composition og Brug samt deres Oversættelse ved de LXX. Fortolkere, dedicerede til Keiser Konstantinos Menomachos, i Haandskrift i Wiener Bibl. s. Lambec. lib. V p. 238; jfr. Leo Allat. p. 58 Fabr.*

3) *-Om Dogmaet, Περί δόγματος πρὸς τὸν βασιλέα Κόριον Μιχαὴλ τὸν Δουῶνα, i 163 Vers, udg. af Franc. Bosquet tilligemed synopsis legum, Paris. 1632. 8 og gjentaget i Meermani novus thesaurus iuris civ. et canon. Hagæ Comit. 1751 fol. Vol. I p. 75 sqq. Om Haandskrifter s. Harl. l. c. I et Wiener Haandskrift siges det at være dediceret til Konst. Menomachos: Lambec. VI p. 163.*

4) *Om de syv hellige Synoder, Eis τὰς ἁγίας ἐπὶ τὰ συνόδους ἐπιγράμματα, i 71 Vers, findes under Joannes Psellos's Navn i Baseler Udgaven af Theodoros Prodromos 1536. 8, men i tvende Wienske Codices tillægges det udtrykkelig Michael Psellos og angives at være dediceret til Konst. Menomachos: Lambec. V p. 239, VI p. 163.*

5) *Udtag af Photios's Nomokanon, Eis τὴν Νομοκανόνου ὑπόθεσιν eller περὶ τῶν ἐν τῷ Νομοκανόνῳ, 75 Vers, tillægges af Negle en anden Konstantinos Psellos, (Leo Allat. p. 33), men er af vor Psellos, under hvis Navn det ogsaa findes i tvende Wienske Haandskrifter: s. Lambec. V p. 238 og VI p. 163. Det er udgivet af Bosquet bagved synopsis legum og thesaur. Meerm. I p. 77.*

6) *Et Compendium af den Romerske Ret, Σύνοψις τῶν νόμων eller εἰς τοὺς νόμους eller σύνοψις ἐπίτομος τῶν νομικῶν κεφαλαίων, bestaaer af 1406 Vers, hvoraf 55 (1072—1126) ere Senarier, de øvrige 1351 politiske. Ligesom Titelen angives forskjelligt i Haandskrifterne, saaledes variere disse ogsaa i den Keisers Navn, hvem Bogen er dediceret eller til hvis Brug den er fæstet, idet nogle nævne Michael Dukas, andre Nikephoros (Botoniates), atter andre Alexios (Komnenos): jfr. Leo Allat. p. 31 sq., Lambec. VI p. 46. Om Haandskrifterne s. Fabr. og Harl. i Bibl. Græc. X p. 56 sq. Udgaver: Franc. Bosquet Paris 1632. 8. — Med Anmærkninger af Corn. a Sieben i Meermani thesaur. I p. 43 sqq. — L. H. Teucher Lips. 1789. 8, og samme Udgave blot med forandret Titelblad og Aarstallet 1796 i Kuinoel's auctores Græci minores Vol. II.*

7) *Rhetorisk Compendium efter Hermogenes, Περί ῥητορικῆς, til Keiseren (sandsynligviis hans Discipel Michael Dukas), bestaaer af 535 Vers: udgivet efter et Wiensk Haandskrift af Walz i Rhetores Græci Vol. III p. 687 sqq. Det er ikke nævnet af Leo Allatius.*

8) *Et grammatisk Skrift, Στίχοι πολιτικοὶ πρὸς τὸν βασιλέα Κόριον Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον περὶ τῆς γραμματικῆς, i 483 Vers, hvoraf den første Deel indtil B. 265 indeholder et grammatisk Compendium, i hvilket Forfatteren for det meste har fulgt Dionysios Thrax, der ogsaa citeres under Navnet ὁ Τεχνικός vs. 98 og 260. Den anden Deel fra B. 266 til Enden indeholder en Forklaring af færdne eller for den Tid's Grækere vanskelige Ord, ordnet nogenledes alfabetaisk. Denne Deel af Bærket (som ogsaa i flere Haandskrifter findes som et særskilt Skrift under Titelen: στίχοι ἐρμηνεύοντες λέξεις eller περὶ ἀρτιστοιχῶν) har haft betydelig Auctoritet hos*

de senere Grammatikere og Lexicographer, der hyppigen citere Vers deraf under Psellos's Navn s. Gr. Suidas, Grammatikeren i Matthæi lectiones Mosq. II p. 76 og især Forfatteren af det under Zonaras's Navn bekendte Lexicon. Baade af hele Skriftet og af den anden Deel deraf Hayes endeel Haandskrifter (Leo Allat. p. 40 sq., Sinner catalog. bibl. Bern. p. 586, Bandini catalog. codd. Gr. bibl. Laurent. II p. 373, Tittmann prolegg. ad Zonaram, Bekker. Anecd. III p. 1169 not.). Hele Skriftet er udgivet under ovenfor i Begyndelsen anførte Titel efter 3 Parisiske Haandskrifter af Boissonade i Anecdota Græca Vol. III p. 200—228. Michael Dufas nævnes som den Keiser, til hvem dette Skrift er dediceret, i et Florentiner Haandskrift (Bandini l. c.), der ogsaa ellers betydeligen afviger i Titelen (sfr. nedenfor). — Noget over hundrede Vers af den anden Deel har Tittmann udgivet efter en meget bestdiget og maadelig Dresdner Coder, foran Zonaras's Lexicon p. CXIV, under den selvgjorte Titel: *περὶ ὀνομάτων*; dog indeholder dette Brudstykke to Vers, som ikke staae i Boissonades Udgave. Enkelte Vers findes under Overkriften: *Στίχοι τοῦ Ψελλοῦ πολιτικοί* i Tize's Udgave af den grammatiske farrago, som af ham er kaldt Moschopuli opuscula.

9) Gaader, *Αινίγματα πρὸς τὸν βασιλέα Μιχαὴλ τὸν Δουῆαν*: i det Haandskrift, som Leo Allatius havde, 41, i et Pariser Haandskrift derimod kun 18 Gaader i forskjellige Versarter. Kun de 3 første af dem, som det Parisiske Haandskrift indeholder, Engelen, Maanen og Maret, sammen 21 Vers, ere i politisk Versemaal. De ere udgivne i Fabricii bibl. Gr. X p. 539 sq. (Vol. XI p. 699 Harl.) og i Boissonade's Anecd. Vol. III p. 429 sq.

10) Tvende satiriske Digte til en indbildt Munk, *Στίχοι πρὸς ἀσκητὴν τινὰ γράψαντα πρὸς αὐτὸν μεθ' ὑπερηφανίας καὶ δοκοῦντα εἶναι τινὰ τῶν σοφῶν*, og, *Πρὸς τὸν αὐτὸν πολυπειτικοὶ καὶ κοινικοὶ* (sic), i et Haandskrift i Wiener Bibl., hvorefter s. Lambec. V p. 18. De ere ikke nævnedes af Leo Allatius.

Om nogle andre Skrifter i politiske Vers, som i enkelte Haandskrifter bære hans Navn, sfr. Art. Niketas Serr. og Theodoros Prodrom. — "Pselli synopsis omnium doctrinarum versibus politicis" omtales efter Catalog. codd. Paris. af Harles til Fabr. bibl. Gr. VI p. 549 not., og af du Cange Index auctorum p. 29 bagved Gloss. Gr. nævnes blandt hans Kilder: "Σύνοψις διὰ στίχων πολιτικῶν περὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν etc. ad Michaellem Ducam, ex cod. regio 1837;" men de Brudstykker, han citerer deraf foran sit Glossarium og p. 1554, staae i det under No. 8 omtalte Skrift *περὶ γραμματικῆς*, og at denne Synopsis virkelig ikke er andet end Grammatikeren under en mere pralende Titel, sees af de Vers, Bandini II p. 573 anfører af en Florentiner Coder XXVI. 6, foran hvilken samme pralende Titel findes. Muligen har denne Titel oprindeligen tilhørt et encyclopædisk Værk, hvori flere af de i det Foregaaende omtalte Skrifter vare forenede og hvoraf Grammatikeren udgjorde Begyndelsen. (Man vogte sig isvrigt for hermed at forverle Psellos's *Διδασκαλία παντοδαπῆ*, der er et prosaisk Værk og findes udgivet, dog ikke ganske fuldstændigt, af Fabricius i 5te Bind af Bibl. Gr. bagved Leo Allatius's Afhandling de Psellis). — Desuden nævnes i Fabr. bibl. Gr. I p. 406 Harl. og af Andre Psellos's Paraphrase af Iliaden i politiske Vers; men dette er vistnok en Wildfarelse, opstaaet af, at de Par Ord, hvilke Leo Allatius p. 48 anfører som Begyndelsen deraf, ligne et politisk Vers; Leo Allatius siger udtrykkelig, at den er skreven *soluto sermone*,

ita tamen, ut singuli versus seorsim redditi sint, og der er vel ikke Grund til med Bandini II p. 202 at antage, at den af Leo Allat. omtalte Paraphrase er forskjellig fra den, som under Psellos's Navn findes i det Florentinske og, som man seer af Willoisens Prolegg. ad Homeri Iliad. p. XVI not. og p. XLII not., ogsaa i andre Bibliotheker. — Endnu et Par andre Skrifter af Psellos, efter Foregivende i politiske Vers, nævnes efter Manuscript-Cataloger af Charles til Fabr. libl. Gr. X p. 95 not. Af disse er i al Fald det, som omtales paa følgende Maade: "Oxon. in cod. Baroec. CXXXI versus politici, inc. Καὶ τοῦ μὲν Ἰππου" ikke i politiske Vers, men i Senarier, og maaske heller ikke af Psellos, men af Niketas τοῦ Σεβήρων, under hvis Navn det findes i et Pariser og et Dresdner Haandskrift (Tittm. prolegg. ad Zonar. p. XVI), og er udgivet som dennes Skrift *περὶ γραμματικῆς* efter et Parisisk Haandskrift af Boissonade *Anecdota Vol. III p. 525 sqq.*

Niketas, først Biskop i Serra i Makedonien (deraf τοῦ Σεβήρων, Serraram), siden Metropolit i Heraklea i Thrakien, levede omtrent 1080. At han ikke blot har sysselsat sig med Theologie, men ogsaa med Grammatik, er vist; men ikke saa vist er det, at de grammatiske Skrifter i politiske Vers, som tillægges ham i enkelte Haandskrifter, virkelig tilhøre ham. Under hans Navn findes nemlig bagved et Dresdner Haandskrift af Zonaras's Lexicon tre grammatiske Afhandlinger, *Περὶ ἀδύνατοτάτων, περὶ συντάξεως* og et tredje med den ubestemte Overskrift: *Τοῦ αὐτοῦ ἕτεροι στίχοι εἰς τὸ αὐτὸ πόνημα*. Begyndelsen af hvert er anført af Littmann l. c. p. XVI. Af det første Skrift omtaler Bekker *Aneec. Gr. III p. 1088 sq.* tvende Haandskrifter, det ene i Paris, det andet i Vaticanets Bibl., af hvilke i al Fald det sidste bærer Tzetzes's Navn og har følgende Titel: *Τοῦ φιλοσοφιάτου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Τζέτζου περὶ ῥημάτων ἀδύνατοτάτων στίχοι πολιτικοί*. Bekker har l. c. p. 1090 udgivet de 17 første og 2 sidste Vers deraf, 3 en Cod. Medic. (XXVI. 12), som indeholder flere Stykker af forskjellige Forfattere, udgjør det 100 Vers og synes at være tillagt Psellos, da det følger efter andre Skrifter af ham med den rigtignok upaalidelige Overskrift: *Τοῦ αὐτοῦ στίχοι πολ.* etc.; i en anden Florentiner Codex (XXIV. 24) udgjør det 124 Vers og er anonymt. Det andet Skrift *Περὶ συντάξεως* bestaaer af 140 Vers og er i den ene Cod. Med. (XXVI. 14) paa samme Maade tillagt Psellos ved τοῦ αὐτοῦ og i den anden (XXIV. 25) anonymt; og det samme gjelder ligeledes om det tredje, der i Cod. Med. XXVI. 13 har Titelen *Περὶ τῶν διὰ τοῦ ἰᾶ θηλυῶν ὀνομάτων* og udgjør 35 Vers, i Cod. XXIV. 26 derimod 40 Vers: s. Bandini II p. 374.

Simeon, kaldet ὁ νέος Θεόλογος (til Adskillelse fra Gregorius Nazianzenos, der κατ' ἔξοχὴν kaldtes ὁ Θεόλογος), ogsaa undertiden Metaphrastes, Abbed for St. Mamas's Kloster i Konstantinopel, levede i Slutningen af det 11te og Begyndelsen af det 12te Aarhundrede under Alexios Komnenos. Han har iblandt Andet skrevet en Mængde (58) Psalmer (*Θεῖοι ὕμνοι*) i forskjellige Versemaal, af hvilke Indholdet og Begyndelsen anføres af Leo Allatius de Simeonum scriptis p. 161 sqq. og efter ham af Fabricius bibl. Gr. X p. 312 sqq. (XI p. 314 sqq. Harl.). Af disse Hymner ere, saavidt man kan slutte af de af Allatius anførte Fragmenter, 34 skrevne i politiske Vers. Endeel af dem ere udgivne i Latinsk Oversættelse af Jacob Pontanus tilligemed flere andre Stykker Ingolstadii 1603. 4.

Nikolaos Grammatikos, Patriarch i Konstantinopel fra 1084 til 1111. Ham tilføjes et Skrift til Anastasios, Abbed for Klosteret paa Bjerget Sinai, om hele Aarets Faste og Festsdage, hvilket findes i det senere udgivne Typicum eller den Græske Kirkes Ritualbog s. Leo Allat. de libris eccles. Græcor. Paris 1644. 4. diss. I p. 5 (ogsaa bagved Fabr. bibl. Gr. Vol. V ed. 1). Det citeres senere af du Cange i Gloss., og et Haandskrift deraf findes i Wiener Bibliotheket med Overskriften: *Νικολάου Πατριάρχου ἁγίου ποιήμα*: s. Lambec. VI p. 60. Fabricius bibl. Gr. X p. 291 (XI p. 285 Harl.) mener, at det er uvisst, om Forfatteren er denne Nikol. Grammatikos eller en af de tre andre Konstantinopelitanse Patriarcher, som havde Navnet Nikolaos.

Philippos, en Munk (*Solitarius*) i Slutningen af det 11te og Begyndelsen af det 12te Aarh. har skrevet *Διοπτρα* eller Rettebnor for Troen og det kristelige Liv, i fem Bøger til Munken Kallinikos, i Form af en Samtale imellem Sjælen og Legemet. Flere Haandskrifter deraf i Wiener Bibl. omtaler Lambecius lib. V p. 34 sqq., hvor han giver endel ikke uvigtige Notitser om Skriftet og enkelte Brudstykker deraf. Andre Brudstykker meddeler Martin Crusius i sin *Turogræcia* p. 198 og 200 efter et Haandskrift, der af Gerlach var kjøbt i Konstantinopel; nogle andre Haandskrifter deraf nævner efter andre Manuscript-Cataloger Harles til Fabr. bibl. Gr. X p. 62 sq. Af et Brudstykke af Skriftet, som Leo Allatius anfører i sin *Ash. de Psellis* §. 78 p. 61 Fabr., sees, at det er skrevet i Aaret 1105, hvormed det efter en Beregning, som Lambecius l. c. p. 37 gjør efter et andet Sted i Skriftet, er forfattet i Aaret 1095. Hele Værket er hidtil ikke udgivet paa Græsk, men efter et multileret Haandskrift, hvori hele den første Bog manglede, har Jesuiten Jacob Pontanus oversat det paa Latin i Prosa og udgivet det med Note af Jacob Gretser Ingolstadii 1604. 4, hvorefter det igjen er aftrykt i *Maxima bibliotheca veterum patrum* T. XXI p. 553 sqq.

Alexios Komnenos, Byzantinsk Keiser fra 1081 til 1118. Ham tillægges et Digt i det Romaiske Sprog: Formaninger til Spaneas, der af Lambecius V p. 262 angives som udgivet af Christophorus Zanetus Venetiis s. a. under Titelen: *Διδασκαλία παραινετική κρηού Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ λεγομένου Σπανέα*. Du Cange Ind. auctt. p. 23, Fabr. bibl. Gr. X p. 474 = VII p. 728 sq. Harl. og Andre, som senere have nævnet denne Udgave, beraabe sig paa Lambecius's Auctoritet, men hverken Ebert eller Hoffmann eller Korais kjende den. Derimod anføre du Cange i sit Glossarium og Korais i *Ἀτακτα* især i 2det B. mange betydelige Fragmenter af dette Digt efter et Parisisk Haandskrift, hvis verificerede Titel er: *Ἐξ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, τοῦ μακαρίτου κείνου || Λόγοι χρηστοὶ, βουλευτικοὶ, πάντων ὠραιομένοι || Πρὸς τὸν ἀνεπιὸν αὐτοῦ, Σπανέας τὸ ἐπίκλην*. I et Wiener Haandskrift lyder Titelen: *Γραφαὶ καὶ στίχοι διδαχῆς καὶ παραινήσεως λόγιοι Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ μακαριωτάτου*: s. Lambec. V p. 262. Om iøvrigt just Alexios Komnenos den 1ste eller overhovedet en af Keiserne af dette Navn er For-

fatter til Digtet, er et Spørgsmaal; imidlertid er dette Skrift vistnok et af de ældste i det Romaiske Sprog: jfr. Korais i *Προλεγόμενα* til *Ἀτακτα* 2det B. p. 12 sq.

Theodoros Prodromos (eller Ptochoprodromos) levede i det 12te Aarhundrede under de 3 første Komneners Regjering. Han gjaldt for en stor Philosoph og Digter, og var en frugtbar Skribent. At han, som det hedder i Litteraturhistorierne, har havt Tilnavnet Kyros, er en Wildfarelse, der har sin Oprindelse af, at der hyppigen foran hans Navn i Overskrifterne af hans Bøger staaer *κύριος*, hvilket (ligesom ellers *κύριος*, *κύρις*, *κύρις*) ikke er andet end en Romaisk Form eller Sammentrækning af *κύριος* Herre, ligesom *dominus* af *dominus*, og sættes ikke mere foran hans end foran andre bekjendte Skribenters eller anseete Mænds Navne. Om Ptochoprodromos ere Meningerne deelte, idet du Cange, Fabricius, Schell, Weissenade (*Anecd.* IV p. 440), Bekker (*Anecd.* III p. 1137 not.), Korais i Fortalen til 1ste B. af *Ἀτακτα* o. A. ansee ham for den samme som Theodoros Prodromos, hverimod iblandt Andre Iken i *Eunomia* 1ste B. S. 248 Not. og Petersen Gr. Litterat. S. 482 helde ham for yngre. Jeg slutter mig til den første Mening, ikke blot fordi Ptochoprodromos i eet af Haandskrifterne af hans Romaiske Digte har Fornavnet Theodoros, men og fordi de Byzantinske Grammatikere og Rhetorer iblandt de yngre Mønstre i Jambographien nævne Ptochoprodromos (s. 1ste Udfel. S. 19 Not.), hvorved ikke kan forstaaes nogen anden end den ved sine mange jambiske Digte bekjendte Theodoros Prodromos. Ptochoprodromos har han vel kaldt sig, da han var bleven Munk. At Theodoros Prodromos som Munk antog Navnet Silarion (*Fabr. bibl. Gr.* VI p. 815 = VIII p. 137 Harl., Schell III S. 81, Petersen S. 481), er en Paastand, som just grunder sig paa nogle Steder i Ptochoprodromos's Digte, og falder, naar disse Forfattere ikke antages for identiske: og selv under Forudsætning af Identiteten er dette Munkens navn noget problematisk (s. Korais *Ἀτακτα* B. I p. 229, 307 og 330). Hvis de omtalte Navne end betegne forskjellige Forfattere, saa er dog Ptochoprodromos ubetydeligt yngre end Theodoros Prodromos, da hans Digte ere skrevne til Keiser Manuel Komnenos (1143—1180).

A. Af Theodoros Prodromos's mange Skrifter vedkomme os her følgende:

1) En billedlig Fremstilling af det menneskelige Liv, *Eis εἰκονισμένον τὸν βίον* i 19 Vers, staaer i Baseler Udgaven af hans Smaadigte 1536 p. 211, i Erard's Udg. Lips. 1598 p. 41 sq., og er aftrykt igjen i en correctere Skikkelse i *Notices et extraits des Mss.* T. VIII P. II p. 191 efter et Vaticansk Haandskrift (CCCV), der under Napoleon var indlemmet i det Keiserlige Bibliothek i Paris. I det samme Bind af *Notices* har la Porte-du-Theil ogsaa givet Underretning om følgende politiske Digte, som iblandt flere Skrifter af Theodoros Prodr. findes i samme Vaticanske Haandskrift:

2) Fem Smaadigte i Anledning af Alexios's, Panshyrsebasten Mikeschoros's Søns, Bryllup: *Ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πανυπερσεβάστου κυροῦ Νικηφόρου, τοῦ Φορ-*

βροῦ, κυροῦ Ἀλεξίου. De fire af disse Digte bestaae hvert af 24 Vers, det femte kun af 22 Vers. Du Theil anfører p. 188 kun nogle Vers af 1ste, 2det og 3te Epithalamium for at oplyse Alexios's Familie. Denne Alexios synes at have været en Søn af Miskophoros Katakafen og Maria Komnena, Keiser Alexios den 1stes Datter.

3) Politiske Dekasticher i Anledning af Keiser Joannes Komnenos's Indtog i Konstantinopel efter Indtagelsen af Kastamon (i Maret 1125): *Εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κασταμόνος ἐπινίκιον πρόοδον τοῦ Ἀντοκράτορος κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ, δεκάστιχα πολιτικά* bestaaer af 29 Dekader eller 290 Vers; Forfatteren nævner sig selv i Begyndelsen af første Dekade og opregner derpaa Keiserens Seire i Europa og Asien. Du Theil angiver p. 190 blot Indholdet og bemærker tillige, at dette Stykke ogsaa findes i et Haandskrift i Pariserbibliotheket Nr. 2831 fol. 134 verso, men mutileret, da dette Haandskrift kun indeholder 108 Vers.

4) Andre Dekasticher, skrevne i samme Anledning i Staden Konstantinopels Navn og indeholdende en Opfordring til Keiseren at sætte sig paa den Triumphvogn, Staden havde foræret ham: *Τοῦ αὐτοῦ ὡς ἀπὸ τῆς πόλεως δεκάστιχα παρακλητικά τῷ Ἀντοκράτορι, πρὸς τὸ καθίσει ἐπ' ἄρματος*. Bestaaer af 10 Dekader eller 100 Vers.

5) Hymner til Keiser Joannes Komnenos i Anledning af forskjellige Festsdage: *Ἦμνοι τῷ βασιλεῖ κυρῷ Ἰωάννῃ τῷ Κομνηνῷ ἐπὶ τῇ Χριστοῦ γεννήσει καὶ τῇ βαπτίσει*, sex Hymner, hver paa 24 Vers. Brudstykker deraf anføres af du Theil p. 201 sq. — Seavidt om det Vaticanske Haandskrifts Indhold efter du Theil.

6) Et astronomisk Digt til Prindsesse Irene, i Haandskrift i Bibl. i Wien med følgende Titel: *Στίχοι συντεθέντες παρὰ τοῦ Προδρομοῦ τῇ Σεβαστοκρατορίσῃ κυρίᾳ Εἰρήνῃ*: s. Lambec. VII p. 83, der ogsaa anfører Begyndelsen deraf.

7) Et grammatisk Skrift i en Werner Coder, bagved Psellos's Digt om Grammatiken, med denne Titel: *Ἐπερα κυρίου Θεοδώρου τοῦ Προδρομοῦ περὶ πνεύματος*: s. Sinner catalog. bibl. Bernens. p. 612 sqq. Det følger den alphabetiske Orden, nogle Stykker ere skrevne i Vers, andre i Prosa.

Deuden citeres "Theodorus Prodromus in Lexico" og "Theodorus Prodr. de accentibus" nogle Gange i du Cange's Glossarium efter Meursius's glossar. Græcobarbarum. At disse Skrifter ere i politiske Vers, ses af de Brudstykker, som anføres af Meursius, men om ikke begge disse Titler tilhøre eet og samme Skrift, saa synes dog det sidste, efter de af Meursius citerede Steder (s. Gr. p. 97, 388) at domme, snarere at indeholde en Forklaring af vanskeligere eller Romaiske Ord; og begge at ligne den anden Deel af Psellos's Grammatik eller Lexicon schedographicum (hvorom nedenfor).

B. Under Ptochoprodromos's Navn have tvende Digte i det Romaiske Sprog, hvilke du Cange hyppigen har benyttet i sit Glossarium og Korais har udgivet efter tvende Parisiske Haandskrifter, der temmelig betydeligen afvige fra hinanden, i 1ste Bind af "Ατακτα Paris 1828, med en meget udførlig Commentar. Disse Digte ere:

1) *Στίχοι Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου πρὸς τὸν βασιλέα κύριον Μανουὴλ τὸν Κομνηνόν* (saaledes i det ene Haandskrift; i det andet findes blot det ene Ord *Πτωχοπρόδρομος*). Han skildrer deri i de stærkeste Udtryk med megen Detail sin store Fattigdom, og beder Keiseren om Understøttelse. Digtet bestaaer af 396 Vers, og i hvorvel det er forfattet i Vulgærsproget, ere dog de første 55 Vers, som udgjøre Indledningens, og de sidste 19, hvoraf Epilogen bestaaer, skrevne i det Helleniske Sprog, saaledes som det efter Korais's Bemærkning p. 226 endnu hyppigen skeer i Breve, at Overskriften og Slutningen have et Hellenisk Præg, men Midten er i Vulgærsproget: ἤγουν — lægger Korais til med Hensyn til vor Forfatter — ἐκατασκεύασεν ἀνδριάντα πήλινον με χρυσῆν κεφαλὴν καὶ πόδας χρυσοῦς.

2) *Πτωχοπροδρόμου βιβλίον δεύτερον πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα, κατὰ ἡγουμένων*, efter Korais; paa samme Maade, dog med Undtagelse af Ordene πρὸς τ. α. βασιλ., som han udelader, og af at han har ἡγούμενον, anfører ogsaa du Cange Titelen efter en Cod. reg., hvormod det andet Haandskrift, som Korais har benyttet (hos du Cange cod. Pithoeanus) har til Overskrift: Ἔτεροι στίχοι [τοῦ du Cange] Πλαρίωνος μοναχοῦ, τοῦ Πτωχοπροδρόμου, πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα κύριον μεγαλοπορφυρογέννητον τὸν Κομνηνόν [κύρ. Μανουὴλ τὸν πορφ. τὸν Κομν. du Cange]. Digtet bestaaer af 655 Vers, og er ligeledes skrevet i det Romæiske Sprog, med Undtagelse af de 41 første og 36 sidste Vers samt enkelte Smaastykker hist og her inde i Digtet (s. Ex. 285—313), i hvilke der kun ere faa Romæiske Former. Det indeholder Klager over den Nød og Undertrykkelse, han, ligesom andre fattige Munke, maatte lide i Klosteret, imedens de mægtige Abbeder levede overdaadigt, og Bøn til Keiseren, at befrie ham fra hans geistlige Hverers Overmed og Tyrannie. Igjennem begge Digtene gaar en vis Humor og Wittighed, som rigtignok hyppigen falder noget plat; de ere mærkelige ikke blot i sproglig Henseende som nogle af de ældste Levninger af den Romæiske Litteratur, vi have, men ogsaa fordi de give interessante Bidrag til Kundskab om hine Tidens Sæder og Livet i Klostrene.

Endnu maa nævnes: "Ænigmata seu dicta vulgaria cum eorum interpretatione, hoc titulo: Ἐξήγησις διὰ στίχων πολιτικῶν εἰς τινὰ δημῶδη αἰνίγματα· τινὲς μὲν λέγουσι τοῦ Φελλοῦ, τινὲς δὲ τοῦ Πτωχοπροδρόμου, ὃ καὶ πέπεισμαι: ex Jonis Michaelis Apostolii in cod. Reg. 2809 fol. 39" du Cange Index auctt. p. 34. Af Fragmenterne i du Cange's Glossarium (p. 1749, Append. p. 86, 153, 159) sees, at denne Forklaring er skreven i det Helleniske Sprog.

Ioannes Tzetzes fra Konstantinopel, en meget lærd, men smagløs og pralesyg Grammatiker, omtrent i Midten af det 12te Aarhundrede (Chiliad. XI. 719 sq.). Af hans mange Skrifter høre herhid:

1) *Βιβλίος ἱστορικῆς*, en Samling af mythologiske, historiske og grammatiske Notitser, bekendt under Navnet Chiliades, hvilket Navn dog ikke hidrører fra Forfatteren, men skyldes Nicolaus Gerbelius, der i den første Udgave har indeelt Værket i 13 Chiliader. Tzetzes selv synes at

have kaldt sit Værk *Ἄλφα* (s. Begyndelsen af Jamberne bagved Chiliaerne), og har inddeelt det i tre *πύλας* og hver af disse igjen i *ἰστορία*. Om denne Bogs Integritet og oprindelige Inddeling s. foruden Fabr. bibl. Gr. X p. 253 1ste Udg. og Bandini catalog. cod. Gr. bibl. Laurent. T. II p. 636, især Zamakers Recension af Kiefslings Udgave i bibliotheca critica nova Vol. IV p. 372 sqq. Bogen ender med disse Ord, som maaskee hidrøre fra Forfatteren selv: *Τέλος βιβλίου ἱστορικῆς Ἰωάννου τοῦ Τζέτζου, τῆς διὰ στίχων πολιτικῶν, Ἄλφα δὲ καλουμένης, ὧν στίχων πολιτικῶν τὸ ποσὸν μυριάς μία καὶ δισχίλιοι ἑπτακόσιοι πενήκοντα ἑννέα*. Efter dette Vidnesbyrd har altsaa Værket oprindeligen indeholdt 12759 Vers; men i Udgaverne findes 12674 eller, rettere sagt, kun 12661 Vers, da endnu i den nyeste Udgave tvende prosaiske Anmærkninger (efter IV. 467 og VI. 223), der i de ældre Udgaver vare afdeelte som Vers, ere talte med som udgjørende 13 Vers. Der er altsaa tabt 98 Vers; en tydelig Lacune, som ogsaa er betegnet i Udgaverne, findes efter VI. 844, hvor en heel Historie er udfalden paa eet Vers nær: af 3 Vers (IX. 663—65) ere kun enkelte Ord levnede. Dzehes har citeret mange Fragmenter af ældre Forfattere; af de poetiske Brudstykker ere de fleste anførte uforandrede i Originalens Metrum, og saaledes finder man en Mængde episke, elegiske, jambiske og lyriske Stykker indflettede; desuden har Dzehes selv af og til indstrøet egne Jamber. Disse Stykker i andre Versarter udgjøre, hvis jeg har talt rigtigt, 624 Vers, og saaledes blive kun 12037 politiske Vers tilbage. — Haandskrifter: tvende i München, hvoraf det ene er det, efter hvilket editio princeps er aftrykket, begge beskrevne af Kiefsling i Fortalen til hans Udgave; en Florentinercodex, omtalt af Bandini l. c.; men allervigtigst for disse Bøgers Kritik er det ypperlige Pariser Haandskrift, hvis mærkeligste Varianter Dübner har meddeelt i N. Rheinisches Museum für Philol. IV S. 1 S. 1 ff. — Ikke uvigtige Scholier til dette Skrift, hvilke for den største Deel vistnok ere af Dzehes selv og tildeels ogsaa ere skrevne i politiske Vers, ere udgivne af Dübner l. c. og fuldstændigere af Cramer i Anecdota Græca Vol. III p. 350 sqq. — Udgaver af Chiliaerne: Editio princeps tilligemed Scholierne til Sykophron med Pauli Lacisii Veronensis Latinske Oversættelse og Nicolai Gerbellii Fortale, Basileæ ex officina Joannis Oporini 1546 fol. Et simpelt Aftryk deraf findes i Jac. Lectii corpus poetar. Græcor. Colon. Allobr. 1614 fol. T. II p. 275 sqq. Nyeste Udg. af Th. Kiefsling Lips. 1826. 8.

2) Homeriske Allegorier eller Metaphrase af Homer til Keiserinde Irene, forhen kaldet Bertha, en Datter af Berengar af Sulzbach og gift med Manuel Komnenos. I Chiliad. IX. 280 sqq. siger han: *Ἐγὼ δ' εἰρήμην τοῦτο || Ἄνδ' οὐ γράφων ἐξήγησιν Ὀμήρου τῇ Ἀγούσῃ || Ἐχούσαν καὶ μετάφρασιν ἡμαξενόμενους στίχοις*, og paa andre Steder i Chiliaerne alluderer han til dette Værk, eller, rettere sagt, til 2 Værker, hvoraf det ene er *Ἐξήγησις Ἰλιάδος* i Prosa (hvoraf Begyndelsen er udgivet efter et Leipziger Haandskrift af Hermann tilligemed Drako Lips. 1812), det andet en Metaphrasis i simple Vers, hvorved han vist ikke, som Fabricius (bibl. Gr. I p. 293, X p. 251 ed. 1) og Andre mene, har sigtet til sine Antehomerica, HomERICA og PosthomERICA (thi disse ere, som bekendt, skrevne i heroiske Vers), men til et ganske andet Skrift, der endnu eksisterer i Haandskrift i forskjellige Bibliotheker (s. Harl. til Fabr. bibl. Gr. I

p. 404 og XI p. 215, 217 s: 235, 237), og hvis Titel efter en Cod. Baroccianus af Rûster til Suidas II p. 683 anføres saaledes: *Ἰπόθεσις τοῦ Ὀμήρου ἀλληγορηθεῖσα παρὰ Ἰωάννου γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου τῆ κραταιοτάτῃ Βασιλίσση καὶ Ὀμηρικωτάτῃ κυρίᾳ Εἰρήνῃ τῆ ἐξ Ἀλαμανῶν*; Rûster meddeler ogsaa Begyndelsen og et andet Brudstykke deraf. Tychsen, som har undersøgt et Haandskrift deraf i Escorial, siger (Bibliothek d. alt. Litt. u. Kunst St. 4 S. 6), at det er et vidtløftigt Værk, som han antager at udgjøre over 8000 Vers, og at det indeholder Forklaringer af de Homeriske Myther efter Sagenes Orden, samt at Forfatteren paa en smagløs Maade stræber at give de enkelte Myther en physisk eller moralsk Betydning; tillige tilføjer han, at han ikke kan sige med Visshed, om de 51 Vers, som Fr. Morell har bekendtgjort "i jambisk eller politisk Versemaal" under Titelen *Allegoriæ mythologicæ, physicæ et morales Paris. 1616. 8.*, ere tagne af dette Værk. Til at supplere og berigtige dette tjener, hvad La Porte-du-Theil beretter i Millins Magasin encyclopédique VIme année T. VI p. 29 sq., nemlig: "at de 3 Parisiske Haandskrifter, som indeholde dette Værk, differere betydeligen i Versenes Antal; i cod. 2644 er Antallet kun omtrent 5168, i cod. 2705 over 6000, i cod. 2707 er det 5800 Vers, og at de af Morell udgivne *Allegoriæ mythologicæ* ere i Jamber (Senarier) og have slet Intet tilfælles med den Homeriske Metaphrase eller *Allegoriæ Homericæ*," som dette Værk kaldes i Pariser-Bibliothekets Manuscriptcatalog. Det ene af de ovennævnedes Pariser Haandskrifter cod. 2644, det samme, som er saa vigtigt til Chiliadernes Emendation, indeholder ogsaa Scholier til disse *Allegoriæ Homericæ* af Tzetzēs selv. Disse Scholier ere efter denne og en Vedleiansk Codex udgivne af Cramer i *Anecd. Gr. III p. 376 sqq.*, og ere for en Deel ogsaa i politiske Vers. Efter disse udgivne Scholier at dømme, omfattede *Allegoriæ Homericæ* hele Iliaden.

3) En *Epitome* af Hermogenes's Rhetorik, *Ἐπιτομή ῥητορικῆς*, et vidtløftigt Skrift, hvilket Gregorius Korinthios (Rhet. Gr. T. VII p. 1098 Walz) kalder *πλευροστιχίδια*. Brudstykker deraf findes efter en Leydensk Codex i flere af Ruhnkens Skrifter; ligeledes har Wāke givet en Prøve deraf efter et Dresdensk Haandskrift i sin Udgave af Choerilos's Fragmenter p. 189 og 271 sqq.; efter samme Codex har Walz optaget 499 Vers af denne *Epitome* i sine *Rhetores Græci Vol. III p. 670 sqq.*

Forskjellig derfra er en *Ἐπιτομή ῥητορικῆς*, som er bevaret i et Wiensk Haandskrift og der tilskrives Tzetzēs; men den er meget kortere end Tzetzēs's *Epitome* og Indholdet er fremsat med andre Ord, skjøndt Forfatteren oftere beraaber sig paa Tzetzēs. Denne *Epitome*, hvori der findes flere profaiske Stykker blandede imellem Versene, er udgiven heel af Walz *Rhetores Græci Vol. III p. 617—669.*

4) *Metrik*, *Περὶ μέτρων*, udgiven efter 4 Haandskrifter af Cramer i *Anecdota Græca Vol. III p. 302—333*, hvor Overskriften lyder saaledes: *Ἰωάννου γραμματικοῦ τοῦ Τζέτζου διδασκαλία σαφεστάτῃ περὶ τῶν ἐν τοῖς στίχοις μέτρων ἀπάντων διὰ στίχων πολιτικῶν τὰ δὲ προοίμια μόνα συντέθεινται διὰ στίχων ἡρωϊκῶν ὁμοίως καὶ ὁ ἐπιλογος.* (Om Haandskrifterne jfr. Harl. til Fabr. bibl. Gr. XI p. 241). Indledningen, hvori han begræder sin Broder

Isaaks Død og lover at ville sætte ham et evigt Mindesmærke ved et Digt over ham i forskjellige Versemaal, bestaaer af 62 heroiske Vers. Derpaa følger det metriske Compendium i 867 politiske Vers; Epilogen bestaaer af 7 Hexametre. I de saa Scholier til dette Skrift, hvilke vel skrive sig fra Tzetzes selv, findes adskillige interessante Fragmenter fornemmelig af Hipponax og Kritias fra Chios.

Om et andet ham af Mogle tillagt grammatisk Skrift er talt ovenfor under Niketas Serr. — Tychsen l. e. p. 6 nævner et Skrift af ham de Belisario i cod. Reg. Paris. 5025, hvorom der ikke findes Andet i Catalog. Mss. bibl. Reg. T. II p. 398 end: "Joannis Tzetzae versus politici de Belisario." Tzetzes ledes nævner Tychsen efter Lambec. VII p. 65 hans Expositio Isagoges seu libri de quinque vocibus, Porphyrii, *versibus politicis*; ogsaa La Porte - du - Theil l. e. p. 28 og Harl. til Fabr. bibl. Gr. XI p. 216 have omtalt dette Digt som politisk; men af Begyndelsen af denne expositio, som Lambec. har anført l. e., sees, at den ikke er i politiske Vers, men i Jamber. Om andre-ikke udgivne Skrifter af Tzetzes i Pariser Bibliotheket, der foregives at være skrevne i politiske Vers s. Fabr. bibl. Gr. X p. 255 (XI p. 220 o. 240 Harl.). Blandt disse nævnes lamentatio de imperatore occiso, og i Catalog. codd. Mss. bibl. Reg. T. II p. 353 cod. 2644 anføres: "Monodia de Imperatore occiso versibus politicis;" men dersom dette Digt er det samme som *μονωδία δραματική ἐπὶ θανάτῳ τῷ βασιλεως νῆφ' τῷ δεσπότῃ κυρίῳ Ἰωάννῃ Τζέτζου*, hvilket beskrives af Kollarus i Supplem. ad Lamb. lib. I p. 706, da er det skrevet i Jamber.

Konstantinos Manasfes levede under Manuel Komnenos's Regjering, som man sees af hans historiske Compendium vs. 2546 sqq. Hans Skrifter ere:

1) Historisk Compendium, *Σύνοψις ιστορικῆ* eller *χρονική* til Irene, Sebastokratoren Andronikos Komnenos's, Manuels Broders Gemalinde. Denne Krønike bestaaer (i Bekkers Udgave) af 6733 Vers, og gaaer fra Verdens Skabelse indtil Alexios Komnenos's Thronbestigelse. Om Haandskrifterne s. Fabr. bibl. Gr. VI p. 157 (VII p. 469 Harl.); jfr. Sinner catalog. Mss. bibl. Bernens. p. 353, 356. — Udgaver: Først i Latinsk Oversættelse af Joannes Leunclavius Basil. 1573. 8; derefter paa Græsk efter en cod. bibl. Palatinae af J. Meursius Lugd. Bat. 1616. 4 (ogsaa i Florentiner Udgaven af Meursii opera T. VII p. 350 sqq.); af C. N. Fabrotus i Corpus Byz. Paris. 1655 fol. og Venet. 1729 fol. Fabrotus har ikke gjort Andet end ladet aftrykke Meursius's Text og dertil føiet Varianter af 3 Codices. Disse Varianter ere benyttede til Textens Forbedring i Immanuel Bekkers Udgave (som hører til det nye Corpus scriptorum historiae Byz.) Bonnæ 1837.

2) Oppianos's Levnet, *Κωνσταντίνου τοῦ Μανασσῆ γένος Ὀππιανοῦ διὰ στίχων πολιτικῶν ἐμμέτρων*: saaledes lyder Titelen i *Belin de Ballu's* Udgave af Oppian, Prolegomena p. XI, hvor denne Biographie af Oppian, som bestaaer af 52 Vers, er udgivet efter en Pariser Codex.

3) En Roman om Aristandros og Kallithea i 9 Bøger, hvoraf man kun har tilbage et Udtog i Makarios Chrysokephalos's *Ῥοδωνιά*, under Titelen: *Ἐκ τῶν ἐρωτικῶν ἐννεὰ λόγων τοῦ σοφοῦ Μανασσῆ τῶν κατὰ Ἀρίστανδρον καὶ Καλλιθέαν*: hvilket Udtog dog ikke giver

Noget af selve Fortællingen, men er kun en Samling af Sentenser uden indbyrdes Sammenhæng; derfor er ofte det første eller sidste Vers af de enkelte Stykker ufuldstændigt. Denne Samling af Sentenser udgjør tilsammen 612 Vers og er bevaret i et Venetiansk Haandskrift, hvorom Villosion først har givet Underretning i sine *Anecdota II* p. 75 sq. Efter en Afskrift af samme Codex har Boissonade udgivet denne *Chrestomathie* tilligemed Niketas Eugenianos Paris. 1819. 8 Vol. I p. 322 sqq.

Hos Ebert Bibliogr. Ser. No. 5209 finder jeg anført: Corippus de laudibus Justinii minoris libr. IV, Th. Demsterus recensuit etc. acc. *Const. Manassis* carmen politicum in Justinum minorem Imp. Græce cum versione F. Morelli. Paris. 1610. 8. Jeg har forgjæves søgt dette Skrift paa vore Bibliotheker, og maa overlade til Andre at afsjøre, om det er forskjelligt fra hvad der findes om Justin II i Manasses's *Kronike* vs. 3297 sqq. Bekker.

Lukas Chrysoberges, Patriarch i Konstantinopel fra 1148 til 1166. Af ham findes iblandt Haandskrifterne i Bibliotheket i Wien et diatetisk Skrift med Hensyn til hele Arets Feste og Fastedage, forfattet efter en Dames Anmodning, før han blev Patriarch, med følgende Titel: *Τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Λουκά τοῦ Χρυσοβέργου περὶ διαίτης κοσμίως* (v. *κοσμίως*) *τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐξ αἰτήσεως τινὸς γυναικὸς προσγενοῦς αὐτοῦ ταῦτα δὲ ἐξέθετο πρὸ τοῦ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀελθεῖν*. Titelen og Begyndelsen anføres af Lambec. VIII p. 460.

Af en anonym Forfatter har man en Ordbog, til Brug ved den elementære grammatiske Analyse (*σχῆδος, σχεδογραφία*, hvorom jfr. *Wilken rerum ab Alexio gestarum lib. IV*, Heidelberg. 1811 p. 487), maaskee endog med Hensyn til et bestemt Thema, der i Trivialskolen skulde analyseres. Boissonade, som har udgivet dette Skrift i *Anecd. Gr. Vol. IV* p. 366—412 efter en Pariser af du Cange i Gloss. ofte benyttet Codex, har kaldt det *Λεξικὸν σχεδογραφικόν*, men anfører i en Note Haandskriftets fuldstændige Overskrift paa samme Maade som du Cange *Index auctt. p. 37*, saaledes: *Ἀρχὴ σὺν θεῷ τοῦ λεξικοῦ καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ πρώτου σχήδου εἰς μέτρον στίχων πολιτικῶν, εἰς νόσιν γραμμῶν καὶ τέχνης ἀντιστοιχῶν καὶ νόσιν λέξεων*. Det bestaaer af 907 Vers, og er et alphabetisk ordnet Glossarium, der indeholder mange Gleser fra Middelalderen. Ordene blive ikke alle forklarede og flere anføres blot for Orthographiens Skyld, naar der efter Udtalen kunde være Tvivl om, med hvilke Vocaleer de skulde skrives. Boissonade troer, at Forfatteren har levet paa Anna Komnena's Tid, fordi der vs. 55 findes *ἄνασσα Ἄννα, σκόπει*, og vs. 185 Talen henvendes til en Angelos Komnenos, der vs. 188 hædres med Prædicatet *θεῖος*. Men af Byzantinske Prindsesser med Navnet Anna vare der flere end Alexios den Førstes lærde Datter, det vel neppe har havt en saa barbarisk Lærer, som Forfatteren viser sig at være; af Navnet Angelos Komnenos skulde man snarere formode, at Forfatteren har levet i Slutningen end i Begyndelsen af det 12te Aarhundrede. Skriftet viser, hvorledes det Helleniske Sprog var udartet selv i Skolen; det er forfattet i et meget maadeligt Sprog med mange Romaiske Former og Ord f. Ex. *ἀς, νά* ofte; 176 *ἔη* ist. *ἔξ* (jfr. *Ptochopr. II. 242*); 404 *κόπτειν* ist. *λαλεῖν* og *πρὸς ἐμένα* ist. *ἐμέ* (jfr. *Korais Ἄτ. II p. 201 sq.*); 160 *ὁ μέτρος* (jfr.

Korais l. c. p. 245); 381, 777 ἡ τριχα ist. θριξ; 268 τοῖς ἐπηγόροις; 296, 748, 861 ὁ κόλακας, ῥύακας; 391, 408, 428, 480 og a. St. ποτήριον ist. —ριον og lignende Endelser; ogsaa Accenten paa usædvanligt Sted f. Ex. 291, 835, 842 δειδροῦ, δειδρόν; 601 ὀδοίπορος; 625 περιστερά (paa alle disse Steder er Accentens Plads nødvendig). Forfatteren er desuden en høist maa- delig Versemager og bruger en Mængde Glikford, hvor de slet ikke passe.

Ioannes fra Damaskos med Tilnavn Mesue, en Strykt Læge, levede i Slutningen af det 12te eller Begyndelsen af det 13de Aarh. Flere af hans Skrifter bleve oversatte af det Arabiske paa Græsk og Latin. Ham eller hans Oversætter tilhøre vel de 15 politiske Vers af et alchymistisk Skrift, hvilke Fabricius bibl. Gr. Vol. XII p. 774 ed. 1 har udgivet efter en Afskrift af en Pariser Codex, han havde faaet af P. Winding, under Titel: Ἰωάννου τοῦ Λαμασσηροῦ ἐκ τῆς διόπτρας.

Germanos, Patriarch i Konstantinopel (Nicæa) fra 1226 til 1240. Af ham nævner Harl. til Fabr. bibl. Gr. XI p. 158 not. et Skrift: dioptra animi et carnis versibus politicis og andre Skrifter efter Parisiske Manuscriptcataloger, samt Hymner i en cod. Barocc. i Oxford. 3 Catalog. Mss. bibl. Paris. Vol. II p. 547 staar: "Germani decimo tertio seculo Patriarchæ Const. de compunctione versus politici" ο: στιχοὶ κατανοητικοί.

Arsenius, en Munk, har efter en Prindsesses eller Keiserindes Opfordring oversat den Persiske Philosoph Zanates's Geomantie paa Græsk i politiske Vers. Af dette Skrift findes tvende Haandskrifter i Wiener Bibliotheket s. Lambec. VII p. 260, 261; af den vidtløftige Overskrift, som tilligemed Begyndelsen anføres af Lambecius l. c., sees, at denne Oversættelse er forfattet i Aaret 1266. Kollarius mener i en Anmærkning i sin Udgave af Lambecius's Catalog p. 554, at dette Skrift er det samme som Astrampsychos's ψαμμομαντεία, hvoraf et Haandskrift findes i Pariserbibliotheket.

Manuel Holobolos, øverste Rhetor ved St. Sophia-Kirken, levede i den sidste Halvdeel af det 13de Aarhundrede under Michael Palæologos's Regjering. Om hans Liv og Lidelser s. Hase i Notices et extr. des Mss. T. IX P. II p. 139. Under Titelen: Τοῦ ἐπηγόρου τῶν ἐπηγόρων κρηοῦ Μανουὴλ τοῦ Ὀλοβόλου στιχοὶ har Boissonade efter 2 Parisiske Haandskrifter i Anecdota Gr. Vol. V p. 159—182 udgivet nitten Smaadigte af ham, af hvilke kun det sidste udgjør over 20 Vers; tilsammen udgjøre de 344 Vers. De ere skrevne i Anledning af forskjellige Festdage, og indeholde Dnster og Complimenter til Keiser Michael, Medregenten Andronikos og det keiserlige Huus.

"Manuelis rhetoris versus politici XXV de vanitate omnium rerum huius vitæ, Oxon. in bibl. Bodl. cod. Barocc. CXXV" nævnes af Harles til Fabr. bibl. Gr. XI p. 669.

Til Begyndelsen af det 14de Aarhundrede maa vel henføres den meget interessante Krønike om Frankernes Tog til Konstantinopel og deres Erobring paa Morea: *Χρονικά τῶν ἐν Παρμαρία καὶ μάλιστα ἐν τῷ Μορέᾳ πολέμων τῶν Φράγκων*, i 2 Bøger, skreven i det Romaiske Sprog af en ubekjendt Forfatter. Efter Schöll III S. 278 Not. bestaaer første Bog af 1189 Vers og angaaer fornemmelig Konstantinopels Erobring af Frankerne, anden Bog bestaaer af 7002 Vers og fortæller Morea's Historie fra dets Erobring 1205 ved Wilhelm af Champlitte og Gottfred af Wille-Harduin indtil Isabella af Wille-Harduins Regjering i de første Aar af det 14de Aarhundrede. Efter Fallmerayer Gesch. d. Halbinsel Morea II S. 153 ender den med Aaret 1281. Denne Krønike er den vigtigste Kilde til Grækenlands Historie i det 13de Aarh. og er først bleven benyttet som saadan af Fallmerayer, ligesom ogsaa Zinkeisen har erklæret at ville lægge den til Grund for sin Fortælling om Begivenhederne i det Frankiske Grækenland i det 13de Aarh. Fra Sprogets Side er den bleven flittigen benyttet af Meursius i Gloss. Græcobarb. under Titelen: de bello sacro og af du Cange under Titelen: de bellis Francorum in Morea. Buchon har i sin Krønikesamling udgivet den Græske Text af 1ste Bog af denne Krønike og en Frankf. Oversættelse af begge Bøger under Titelen: *Chronique de la conquête de Constantinople et de l'établissement des Français en Morée*, Paris 1825. 8; den vil ogsaa blive optagen i den Konnste Samling af Byzantinske Historiekrivere. Paa Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn findes et noget mutileret Haandskrift af denne Krønike.

Af en ubenevnet Hofmand (*ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων*, a supplicibus libellis) haves tre Digte, som indeholde smigrende Lovtaler over den keiserlige Familie, hvilke under Titel af *Στίχοι τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων εἰς τὸν κραταῖον καὶ ἄριον ἡμῶν αὐθέντην καὶ βασιλέα* ere udgivne efter et Pariser Haandskrift af Weissfonade i Anecdota Gr. Vol. IV p. 446—449. Det første udgjør 24, det andet ligeledes 24, det tredje 12 Vers. Weissfonade formoder ikke uden Grund, at de ere skrevne til Ære for Andronikos den Ældre og dennes Medregent Andronikos den Yngre (1283—1328).

Manuel Philes skal være født i Ephesos, men fik sin Dannelse i Konstantinopel, hvor han ogsaa synes at have tilbragt den største Deel af sit Liv. Han levede i Begyndelsen af det 14de Aarh. under Keiserne Andronikos den Ældre og Yngre. Det eneste trykte Digt af ham i politiske Vers er en Panegyricus over Keiseren: *Εἰς τὸν αὐτοκράτορα βασιλέα*, rimeligviis Andronikos den Ældre, hvori han i de mest smigrende Udtryk priser hans Visdom, Betsalenhed, Tapferhed, Statsklogskab og Skjønhed. Digtet bestaaer af 100 Vers, og er udgivet af G. Wernsdorf i Samlingen af Philes's Digte, Lips. 1768. 8 p. 74 sqq. Ved Bogbinderens Skjodesløshed ere i Haandskriftet fra vs. 72 de sidste Bogstaver, undertiden hele Ord af hvert andet Vers borttaarne.

Af Montfaucon i bibl. Coisl. p. 245 omtales en cod. 192 bibliothecæ Coisl., hvori: "Philaë versus monodici in Imperatorem Palæologum, qui nomen mutavit in

Antonium. Af den der anførte Begyndelse: *Τίς ἢ τοσαύτη σύγχυσις, τίς ἢ τοσαύτη ζάλη* sees, at dette Digt er i politiske Vers.

Blandt flere Feil i Schölls Artikel om Phileas er ogsaa den, at han III S. 92 siger, at hans *Ἡθοποία δραματική* er skrevet i politiske Vers og hans Panegyricus over Keiseren ikke i politiske Vers, men i jambiske Tetrametre. Just det sidste Digt er i politiske Vers, det første derimod i de sædvanlige kvantiterede Samber eller Senarier.

Maximos Planudes, en lærd Munk i den første Halvdeel af det 14de Aarhundrede, har, skøndt han taler med saa megen Foragt om de politiske Vers, dog ogsaa nedladt sig til at skrive i denne Versart. Under Titelen: *Μαξίμου τοῦ Πλανούδη στιχοί* har Boissonade i *Anecdota Gr. Vol. III p. 461 sqq.* udgivet nogle Smaadigte af ham af religiøs Indhold i forskjellige Versemaal, af hvilke Smaadigte de tre første ere i politiske Vers og udgjøre tilsammen 32 Vers.

Matthæos Blastares, en Munk, levede i den første Halvdeel af det 14de Aarhundrede. Af ham høves tvende Fortegnelser paa Embederne ved det Byzantinske Hof: *Ματθαίου Μοράχου περὶ τῶν ὀφφικίων τοῦ παλατίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως*. *Ἰατροῦ μοράχου παντὶ Ματθαίου θύτου*; den ene, som indeholder 22 Vers, opregner de geistlige, den anden, som udgjør 69 Vers, opregner de verdslige Hofembeder. De ere udgivne af Goar efter et Haandskrift i det Mazarinste Bibliothek, foran hans Udgave af Rodinos p. 8 og 38 sq. Jeg har anført Titelen saaledes, som den findes hos Goar, og hvorefter Forfatteren, foruden Munk og Præst, ogsaa kaldes Læge. Blastares nævnes vel som Jurist, men ikke som Læge. Underleedes lyder baade Forfatterens og Skriftets Titel i et Haandskrift, som du Cange omtaler i *Index auctt. p. 55*, nemlig: *Ματθαίου ἱερομοράχου τοῦ Βλαστάρεως αἰ τῆς βασιλείας τιμαὶ καὶ τὰ ὀφφίκια κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τάξιν ἔχουσιν οὕτως* Paa Feilen i Titelen *ἰατροῦ* hos Goar har allerede Lambecius gjort opmærksom VIII p. 469, og bemærket, at der i et Wiener Haandskrift staaer rigtigheden *οἰκτροῦ* i Stedet derfor, samt at i det samme Haandskrift det andet Digt har 30 Vers flere end det trykte hos Goar. Begge Fortegnelser findes endnu i et andet Wiener Haandskrift, som omtales af Lambec. VI p. 43.

Georgios Lapidhes fra Kypros levede i den første Halvdeel af det 14de Aarhundrede, og ses af Samtidige for sine mange Kundskaber og herlige Charakter (s. Leo Allat. de Georgiis p. 342 sqq. ed. Paris. 1651; ogsaa i Fabr. bibl. Gr. X p. 665 sqq. = XII p. 42 Harl.). En ikke ringe Læsning røber hans Digt: *Στίχοι πολιτικοὶ αὐτοσχέδιοι εἰς κοινὴν ἀκοήν*, som efter et Parisist Haandskrift er udgivet af Boissonade i *Notices et extraits des Mss. de la bibl. du Roi T. XII P. II p. 3 sqq.* Digtet bestaaer af 1491 Vers (Boissonade angiver urigtigen 1501), og indeholder meralste Lovregler for Livets forskjellige Forhold, i et ret godt Sprog med endeel Allusioner til profane og hellige Skrifter. I Haandskriftet findes hyppigen profaiske Overskrifter over de enkelte Dele af Digtet; disse Overskrifter ere anførte i *Noterne* af

Boissonade, der har afdeelt Digtet paa en anden Maade, mere overeensstemmende med de forskjellige Gjenstande, som afhandles deri.

Perdikkas, Protonotarios i Ephesos, som skal have levet i det 14de Aarhundrede, har givet en Beskrivelse af de hellige, især de i Christi Historie navnkundige, Steder i Jerusalem, i 258 Vers. Dette Skrift er først udgivet uden Forfatterens Navn af F. Morellus bagved Epiphaniï Monachi expositio thematum Dominicorum et memorabilium, quæ Hierosolymis sunt, Lutetiæ 1620. 4 efter en Vaticanst Codex, og siden under Titelen: *Περδικου πρωτονοταρίου τῆς Ἐπέσου ἔκφρασις περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κυριακῶν θαυμάτων* af Leo Allatius i *Σύμμικτα*, Colon. Agrip. 1653. 8, lib. prior. p. 65 sqq., paa ny aftrykt i det 23de Bind af den Venetianske Udgave af Corpus Byzant. I et Wiensst Haandskrift, som Lambecius beskriver lib. I p. 105, lyder Titelen: *Ἐκφρασις διὰ στίχων πρωτονοταρίου τῆς Ἐπέσου τοῦ Περδικου περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις κυριακῶν θαυμάτων καὶ θαυμάτων.*

Ioannes, Defonomos og Diaconos ved Kirken i Adrianopel, levede i den første Halvdeel af det 15de Aarhundrede. Han har skrevet en Lovtale over Keiser Joannes Palæologos II, der efter Opfordring af Pave Eugen den 4de kom til Italien for at virke til at hilægge Stridighederne imellem den orientalske og occidentalske Kirke. Dette meget skulstige Digt findes i en Florentinsk Codex, som beskrives af Bandini T. I p. 373 sqq. Bandini har l. c. ikke blot udførligen angivet Indholdet, men ogsaa ladet aftrykke hele Digtet, der bestaaer af 414 Vers, foruden en metrisk Titel paa 8 Vers.

Endnu staaer tilbage at omtale nogle Helleniske Skrifter i politiske Vers, hvis Forfatteres Levetid ikke vides.

Af Basilios Megalomites haves 43 Gaader, af hvilke den 3die, 4de, 21de, 29de og 39te ere i politiske Vers; de ere udgivne efter tvende Parisiske Haandskrifter af Boissonade i Anecdota Gr. III p. 438, 444, 446, 450 og udgjøre tilsammen 28 Vers. Den 21de Gaade bestaaer kun af 2 Vers, af hvilke det første seer ud som en Senarius, men vel snarere er et politisk Vers, i hvis første Hemistich mangle 3 Stavelsesr.

Et grammatisk Skrift af en Anonym, om Nomina's, Verbernes, Præpositionernes og Adverbernes Syntaxis, til Brug for en fornem, men doven og letfindig Discipel, udgjør 1079 Vers. Boissonade, som har udgivet det efter to Parisiske Codices i Anecdota Gr. Vol. II p. 340—393, har givet det Overkriften: *Ἀνωνύμου στίχοι περὶ γραμματικῆς*. Foran staaer et Slags Dedicatien eller Fortale, bestaaende af 8 Senarier, hvilke ere talte med af Boissonade, og deraf kommer det, at Osann i N. Jahrb. f. Philologie IX. 3 S. 247 irigtigen har angivet, at

Skriftet bestaaer af 1087 politiske Vers. Forfatterens Læsning synes at have været temmelig indskrænket; de Skribenter, af hvilke han har taget sine Exempler, ere opregnede af Osann l. c.

En Anonym's politiske Vers om den hellige Liturgie i Haandskrift paa Pariser Bibliotheket, efter du Cange Index Auctt. p. 39; Brudstykker deraf ere citerede af du Cange i Glossariet.

En Anonym's Digt i Anledning af Julen: *Στίχοι πολιτικοὶ σχεδιασθέντες εἰς τὴν ἀρίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν* i et Wiens's Haandskrift s. Lambec. IV p. 205 sq., der ogsaa anfører Begyndelsen deraf.

En Anonym's alphabetiske Digt om Dommetag i en Wiens's Coder, der er skreven i Aaret 1431: Lambec. VII p. 246 jfr. p. 250.

"Gyrardi Aerostichis in Stauratium Sebastum ex cod. Reg. 2566" du Cange Index auctt. p. 27 og paa samme Maade i Catalog. codd. Mss. bibl. Reg. T. II p. 533; et Brudstykke deraf er citeret af du Cange Append. ad Gloss. p. 156.

Et grammatisk Skrift *περὶ τῶν ἐπὶ φωνηέντων καὶ περὶ τῶν εἰκοσιεσσάρων στοιχείων* af Georgios Zegabenos (der dog maaskee har levet efter Konstantinopels Indtagelse) omtaler Leo Allatus de Georgiis p. 350 (Fabr. bibl. Gr. X p. 680 = XII p. 48 Harl.) og anfører et Brudstykke deraf; du Cange Index auctt. p. 49 nævner det iblandt de udgivne Skrifter.

Ridderromaner og andre Folkebøger i det Romaiske Sprog af ubekjendte Forfattere imellem det trettende og Begyndelsen af det firtende Aarhundrede:

Historien om Bertrand den Rømer og Chrysağa, Kongen af Antiochiens Datter, med følgende Græske Titel: *Λήγησις ἐξαιρετος Βελθάνδρου τοῦ Ρωμαίου, ὃς διὰ θλίψιν ἦν εἶχεν ἐν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεξενώδη, ἐφυγεν, ἐκ τῆς γοιικῆς του χώρας, καὶ πάλιν ἐπανέστρεφεν.* "Ελαβε δὲ Χρυσάγκα, θυγατέρα Πηγὸς τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, πλὴν κρυφίως πατρὸς καὶ μητρὸς αὐτῆς. Denne Roman hører vistnok til de ældste, hvilket ogsaa er Korais's Mening *Ἀτακτα II Προλεγ.* p. 7, hvor flere Notiser findes om dette Digt. Brudstykker efter et Parisis's Haandskrift hos du Cange i Gloss. og Korais's *Ἀτακτα* 1ste og 2det Bind.

Historien om den Latinske Ridder Lybistros's og Prindsessen af Armeniens, Rhodamne's Kjærlighed: saaledes anfører Fauriel i Indledningen til de Nygr. Folkesange p. LXIX W. Müllers Overf. Titelen paa denne Ridderroman, der synes at være fra det 14de Aarhundrede. Martin Crusius, som var i Besiddelse af et gammelt mutileret Haandskrift deraf med Tegninger (ikke Træsnit, som det hedder i Irens Eunomia I S. 249), har givet Indholdet af denne Roman og nogle Brudstykker i Turcogræcia p. 489 sq.; jfr. ogsaa Fabr. bibl. Gr. VIII

p. 154 sqq. Harl. og Leake i Iken's Eunomia I. c. Meursius har benyttet dette Digt i sit Glosarium, og du Cange har meddeelt mange Fragmenter deraf efter et Parisisk Haandskrift.

Historien om Kallimachos's og Chrysothoe's Kjærlighed, hyppigen citeret efter Meursius af du Cange.

Historien om Flores og Blantsflore, den næsten i alle Europæiske Folks gamle Litteratur bekendte Roman, hvoraf en Romaisk Bearbejdelse findes i Wiener Bibliotheket med følgende Titel: *Λήγησις ἐξαιρετος ἐρωτικὴ καὶ ξένη Θλωρίου τοῦ παρεντυχοῦς καὶ κόρης Πλαζία Φλώρης*: s. Lambec. V p. 264, hvor ogsaa Begyndelsen anføres. Sinner, som i Fortalen til sin Udgave af Couriers Longos p. XXXIV nævner denne Bearbejdelse af den Provenzalske Roman om Herr Flores og Dame Blanche = Fleur, citerer Fauriel disc. pré. p. XVII—XIX (i Indledningen til Müllers Overs. af Fauriels Nygr. Folkesange findes Intet derom).

Historien om Iberios eller Imperios, *Λήγησις ἐξαιρετος ἐρωτικὴ καὶ ξένη τοῦ Ἡμπερίου θανμαστοῦ*, i et Wiensk Haandskrift: s. Lambec. V p. 262. Sinner l. c. nævner dette Digt som trykt, og siger, at det er flydt af en Provenzalsk Original, hvilket ogsaa bestrykes ved Begyndelsen, der anføres af Lambecius l. c.

Et Brudstykke af et Græsk Digt om Kong Arthus, Tristan, Lancelot og andre Riddere af det runde Bord og deres Bedrifter har v. d. Hagen udgivet efter en Vaticanisk Coder i Monumenta medii ævi, specimen I Vratisl. 1821. 8. Dette lille Skrift, som er udkommet som Universitetsprogram, har det ikke været mig muligt at overkomme; dersom Sproget i hele Digtet ligner de Par Vers, som anføres i den iøvrigt ubetydelige Recension af v. d. Hagens Skrift i Seebedes N. krit. Bibl. 1825 H. 1 S. 101 ff., da er det skrevet i et næsten Hellenisk Sprog, hvilket igjen vilde lade formode en lærdere Forfatter. Struve über die Romanen- und Novellen-Litteratur der Mittelgriechen S. 73 har angivet Indholdet af dette udgivne Brudstykke, hvilket han siger aabenbart er beslægtet med den gamle Franke Ridderbog le Roman de Gyron le courtois; ogsaa har han oversat Slutningen deraf. Jeg veed ikke, om dette Stykke er det samme som det Brudstykke af en Græsk Roman, der er udgivet som Anhang til: Tristan. Recueil de ce qui reste des poèmes relatifs à ses aventures par F. Michel. Londre et Paris 1836, 2 Voll., anført med Engelsk Titel: The poetical Romances of Tristan, in French, in Anglo-Norman and in Greek i Tidsskriftet das Ausland April 1836 S. 472, hvor tillige siges, at det Græske Brudstykke vel hører til den almindelige Sagnkreds om Arthus, dog ikke til Sagnet om Tristan og Isolt; dets Gjenstand er kun nogle af Arthus's Ridders Eventyr.

Om Theseus's og Emilia's Bryllup, *Θησέος καὶ Ἐμιλίας γάμος*, en Roman i 12 Bøger, udgivet i Venedig 1529. 4 (efter Krebs Handb. d. philol. Bücherkunde I p. 548 i Aaret 1527). Du Cange, som bemærker, at dette Digt ogsaa findes i et Haandskrift i Pariser Bibliotheket, har anført mange Brudstykker deraf i sit Glosarium: efter disse Brudstykker at dømme

er en Deel af Digtet rimet; mange Italienske Ord forekomme i det. Er dette Digt det samme, som det, Sinner I. c. nævner under Titelen: "Theseis Boccacii Græce versa Cod. reg. Paris. 2898"?

Historien om den Trojanske Krig efter Dares, med følgende Titel: *Ἱστορικὴ ἐξήγησις πάντα καλῶς δηλοῦσα, || Τὰ τῶν Ἑλλήνων στρατεύματα, καὶ τὰς Ἀργείων πράξεις || Παρὰ Τρωάδος ἐν πάλαι καλῶς πολεμηθεῖσα. || Διήγησις Δαρίου* i Cod. Coisl. 344 s. Montfaucon bibl. Coisliniana p. 457. Det samme Digt indeholder vel det Haandskrift i Wiener Bibliotheket, som omtales af Lambecius V p. 264.

Om Apollonios i Tyros, Belisarios, Alexander den Store og nogle andre Romaner fra en senere Tid see nedenfor i Anhanget. En Fortælling om den Antiochiske Drexlerer Andronikos og hans Kone Athanasia i Cod. Colb. 670 nævnes af du Cange Index auctt. p. 58 og efter ham af Struve I. c. S. 66; men af du Cange's Angivelse sees ikke, om denne Fortælling er en Roman eller en Legende, om den er i Prosa eller Vers.

Historien om Sultan Bajazids Krig med Tamerlan, omtalt af Kerais *Ἰστορικὴ Πρωλεγ.* p. 13 og benyttet af ham i dette Bind af *Ἰστορικὴ Πρωλεγ.*

Salomons Formaninger til hans Søn Rehoboam med Titelen: *Λογία Σολομῶντος περὶ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Ροβοάμ*, i Haandskrift i Pariser Bibliotheket: du Cange Index Auctt. p. 32. Du Cange har oftere anført Brudstykker deraf i sit Glossarium, og efter disse at dømme ligner dette Digt endel Alexios's Formaninger til Spaneas.

En Klagesang over Syndefaldet, *Στίχοι θρηνητικοὶ Ἀδάμ καὶ Παραδείσου* "ex cod. Colberteo 5104" hos du Cange Index auctt. p. 39.

Historien om en brav og viis Oldings Liv og strenge Levemaade, *Βίος καὶ πολιτεία δοκιμωτάτου καὶ σοφωτάτου γέροντος*, i et Haandskrift i Wiener Bibliotheket: s. Lambec. V p. 261, der anfører Begyndelsen deraf.

Synaxarion eller Kort Fortælling om en from Mand Gadaros, *Συναξάριον τοῦ τιμίου Γαδάρου*, i samme Haandskrift i Wien: s. Lambec. V p. 262.

To Apologer om Fuglene og de firføddede Dyr, hvoraf den første kaldes *Πούλλο-λογος*, i samme Wienske Haandskrift: s. Lambec. V p. 261; den første, Apologen om Fuglene, findes ogsaa i Pariser Bibliotheket, efter du Cange Index auctt. p. 38.

Om Ræven og Ulven anføres af du Cange i Index auctt. p. 65 iblandt de udgivne Skrifter; undertiden citerer han i selve Glossariet: de mulo, lupo et vulpe, hvilket vel er det samme Digt. Det er rimet.

Om Valfarter (?), *περὶ τῆς ξενιτείας*, i et Haandskrift i Wiener Bibliotheket: s. Lambec. V p. 264, som anfører Begyndelsen.

Fortælling om den berømte Stad Venedig, *Λήγησις τῆς φουμιστῆς Βενετίας*, i samme Haandskrift i Wien: s. Lambec. V p. 262, hvor Begyndelsen anføres.

Fortællingen om Slaget ved Warna af et Dievidne nævner Gauriel i Indledningen til Gølfesangene S. XVI Müller. Den er vel den samme som den, der omtales af Montfaucon bibl. Coisl. p. 429.

A n h a n g.

Om nogle Digte i politiske Vers efter Konstantinopels Indtagelse.

Georgios Sanguinatioſ (Sanguinatioſ kalder du Cange ham), Romerſt Conſul og Comes Palatinuſ, i Midten af det 15de Aarhundrede. Et Skrift af ham om det menneſkelige Legemes Dele til Pave Nicolauſ den 5te, ſom du Cange ofte har benyttet i ſit Gloſſarium, anfører han i Index auctt. p. 26 under følgende Titel: *Διὰ στίχων πολιτικῶν ἐν τῇ Ἑλληνίδι φωνῇ ὀνομασία τῶν μελῶν τοῦ ἀνθρώπου* ex cod. regio 1510. Schöll III S. 486 og Peterſen S. 594 anføre et trykt Skrift af ham: *Ἐμπνεῖα περὶ τῶν τοῦ σώματος μερῶν*; jeg veed ikke, om dette er det ſamme ſom den af du Cange benyttede Fortegnelse, eller en Commentar deraf: ſfr. Fabr. bibl. Gr. XII p. 135 Harl.

Michael Apoſtolioſ fra Konſtantinopel kom omtrent i Midten af det 15de Aarhundrede ſom Landſlygtig til Italien, hvor han nød Underſtøttelse af Cardinal Veſſarion indtil dennes Død. Han døde i Armod paa Kreta. Hans "versus politici in laudem Batrachomyomachiae Homericæ Mss. in bibl. Caroli de Montchal, archiepiſc. Tolosani, teſte Labbeo p. 193" anføres af Fabr. bibl. Gr. X p. 225 = XI p. 193 Harl.

En Fortegnelse paa de Konſtantinopolitaniſke Patriarcher indtil Dionyſioſ, den ſyttende Patriarch efter Stadens Indtagelse af Tyrkerne, i politiske Vers in cod. Colb. 3938, nævnes af du Cange Index auctt. p. 34, og er af og til benyttet i hans Gloſſarium.

De anførte 3 Skrifter ere vel ſrevne i det Helleniſke Sprog: alle de følgende derimod i det Romaiſke.

Georgioſ Chumnoſ fra Kreta, opholdt ſig i Konſtantinopel, har ſrevet en rimet bibeliſt Hiſtorie fra Verdens Skabſe til Davidſ og Salomonſ Regjering: *Ἐρμηνεία ῥημάδα ἀπὸ τὸ, Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἕως τῆς βασιλείας Δαβὶδ καὶ Σολο-*

μῶντος, hvoraf 2 Haandskrifter ere i Wiener Bibliotheket: s. Lambec. V p. 259; den omtales ogsaa af Leo Allatus de Georgiis p. 345 (Fabr. bibl. Gr. X p. 670 ed. I). Denne Forfatter synes at høre til Tiden efter Konstantinopels Indtagelse: jfr. Helladii status præsens ecclesiae Græcæ p. 118, hvor han kaldes Georgius Humnus.

Ioannes Glykas om Livets Forfængelighed. Dette Skrift, som synes at være rimet, er anført som trykt af du Cange Index Auctt. p. 51 og hyppigen benyttet af ham i Glosfariet.

Ioannes Pifatoros (Joannis Peccator kalder Helladius ham l. c.) fra Kreta, har skrevet et Digt om Zelvede: Πῆμα θρηνητικὸν εἰς τὸν πιρὸν καὶ ἀκόρεστον ἄδην, ποίημα Ἰωάννου Πικατόρου ἐκ πόλεως Ριθύμης; det findes i et Haandskrift i Wiener Bibliotheket: s. Lambec. V p. 263; jfr. J. M. Langii introductio ad poesin Barbaro-Græcam p. 24.

Khrillos fra Chios, en Munk, har skrevet Betragtninger over Fader vor, hvilke ere udfømne i Paris 1643 under denne Titel: Ψυχοφελὲς Σαραντάρι, ἤγουν ἐξήγησις ψυχοφελῆς διὰ σαράντα στίχων εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ποιηθὲν παρὰ Κυρίλλου τοῦ Χίου ἱεροδιακόνου τοῦ καὶ τὸν μονήρη βίον ἀσπασμένον: s. du Cange u. D. Σαραντάρι. Om dette Skrifts Form er talt ovenfor i 2den Afdeling S. 35.

Porphyrios, Metropolit i Nicæa, har fersattat Περίοδος τοῦ Ἀγιωνύμου ὄρους τοῦ Ἄθωνος, hvori forestrives, i hvad Orden man skal besøge Klostrene paa Athos, og hvad man skal foretage sig paa hvert Sted. Dette Skrift, som bestaaer af 114 Vers, findes bagved Lægen Ioannes Komnenos's Beskrivelse af Bjerget Athos og dets Klostre (προσκυνητῶριον τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἄθωνος), trykt i Klosteret Synagobi i Wallachiet 1701. 8 og igjen aftrykt bagved Montfaucons Palæographia Græca.

"Angelophori versus politici de Constantinopoli hoc titulo: Στίχοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ἀγγελοφόρου ex cod. Coll. 5104" nævnes af du Cange Index auctt. p. 24. Af de faa Fragmenter, du Cange anfører af dette Skrift i sit Glosfarium (p. 1080, 1098, 1702), sees, at det ikke er skrevet i egentlige politiske Vers, men i accentuerede trochæiske afatalektiske Trimetre og Tetrametre. Tilseendes nævner du Cange iblandt sine trykte Rikder Index auctt. p. 57: "Nicolai Lucani Ilias Homeri et Ilii excidium versibus politicis Græcobarbaris ed. Venetiis an. 1526 ap. Stephanum Sabium; men af de i Glosfariet anførte mange Fragmenter sees, at denne Oversættelse, der skal være trykt paa ny i Venedig 1603 og 1640. 4 (Villoison Prolegg. Hom. p. XLII not.; Harl. i Fabr. bibl. Gr. I p. 434), er forfattet i trochæiske afatalektiske Tetrametre.

Emmanuel Georgillas fra Rhodos levede i den sidste Halvdeel af det 15de Aarhundrede. Korais i *Προλεγ.* til *Ἀτακτα II* p. 2 sqq. omtaler 3 Digte af ham:

1) *Τὸ θανατικὸν τῆς Ῥόδου*, et Klagedigt i Anledning af den Pest, som hjem søgte Den Rhodes i Aaret 1498 og som bertrev næsten hans hele Familie. Dette Digt er rimet.

2) *Θρήνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως*. *Ἡχιμαλωτίσθη δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔτει ἀννγ', μηνὶ Μαΐου κθ', ἡμέρᾳ τρίτῃ, ὥρα πρώτη τῆς ἡμέρας*: Klage over det Byzantinske Riges Undergang og Opfordring til Europa's Fyrster og Paven, at forjage Tyrkerne fra Europa. Det er rimet, dog ikke heelt igjennem.

3) Historien om Belisarios, *Ἱστορικὴ ἐξήγησις περὶ Βελισαρίου*. Du Cange anfører Index auctt. p. 36 den fuldstændige Titel saaledes: *Ἱστορικὴ ἐξήγησις περὶ Βελισαρίου, Ὁν ἡ τύχη ἔφρασε καὶ τύφλανεν ὁ φθόνος, Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ μεγάλου βασιλέως. Ἰουστινιανὸς ἐλέγετο καὶ μέγας αὐτοκρατορ*. Dette Digt er anonymt, men Korais tillægger Georgillas det paa Grund af, at der i Slutningen af det staae de samme 4 Vers, hvormed Klagesangen over Pesten ender og hvori Georgillas's Navn forekommer. Denne Grund er rigtignok noget svag, da denne Epilog kan være tilfat af en Anden; det er urimet, og efter Korais's egen Erklæring forskjelligt i Stilen fra Georgillas's andre Digte, hvoraf han flutter, at det er Georgillas's første Arbeide. Maaskee det snarere hører til de ældre Romaner.

Alle disse 3 Digte findes i Haandskrift paa Bibliotheket i Paris, og mange Brudstykker af dem ere meddeelte af du Cange i Glosfariet og af Korais i 1ste og 2det Bind af *Ἀτακτα*. Et Haandskrift af Digtet om Konstantinopels Indtagelse findes ogsaa i St. Marcus Bibliotheket i Venedig (*Villoison Anecdota Gr. II* p. 30, som citerer p. 198 *Catalogi*); et Haandskrift af Historien om Belisarios i Bibliotheket i Wien omtales af *Lambec. V* p. 264. Om denne er forskjellig fra den ovenanførte, kan jeg ikke afgjøre; Titelen lyder i det Wienske Haandskrift: *Διήγησις ὁραιοτάτη τοῦ θαυμαστοῦ ἀνδρὸς τοῦ λεγομένου Βελισαρίου*, og Begyndelsen anføres af *Lambecius*.

Historien om Apollonios i Tyros, *Διήγησις ὁραιοτάτη Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ ἠημάδα* (rimet). Efter du Cange Index auctt. p. 46 er den udgiven i Venedig 1603; efter Fabricius (*bibl. Gr. X* p. 283 = *XI* p. 274 *Harl.*) er den trykt tvende Gange, nemlig 1600 og 1696. 8; Nherup endelig (*alm. Morfsabslæsning S. 168*) siger, at den er trykt i Venedig 1534. I den Venetianske Udgave kaldes Forfatteren Konstantinos, men at hans egentlige Navn er Gabriel Kontianos fra Kreta, er bekendt og bevidnes ogsaa af Forfatteren selv i et Slutningsvers; s. *Lambec. V* p. 261, *J. M. Lange introductio ad poesin Barbaro-Gr. p. 24*. I Slutningen af Digtet angiver Forfatteren ligeledes selv, at det er skrevet i Aaret 1500 i Januar Maaned. Mere herom s. du Cange og Lange II. cc. og Korais *Ἀτακτα II Προλεγ.*

p. 13 sq. Besynderligt er det, at Sinner i Fortalen til Couriers Longos p. XXXIV troer, at denne udgivne Romaiske Roman er fra det 11te Aarhundrede Iovrigt synes der virkelig at existere eller have existeret en ældre Græsk Bearbejdelse af dette Stof (jfr. Fabr. bibl. Gr. VI p. 821 = VIII p. 145 sq. Harl.). Du Cange anfører i Index Auctorum p. 36 iblandt *Inedita* ogsaa en historia Apollonii Tyrii ex cod. Colberteo med følgende Titel: *Μεταγλώττημα ἀπὸ Λατινικῆς εἰς Ῥωμαϊκὴν. Διήγησις πολληλαθοῦς Ἀπολωνίου τοῦ Τύρου, ἅφ' οὗ ἀνελήθη ὁ Χριστὸς εἰς οὐρανοὺς ἐν δόξῃ, Οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι [ἐ]δίδαξαν τὸν κόσμον* (Titelen bestaaer af 3 politiske Vers). Denne Historie er maastee forskjellig fra den udgivne.

Et anonymt rimet Digt om den Ulykke, hvoraf Øen Kreta blev hjemføgt ved et Jordstjælv i Aaret 1508, den 29de Mai, *Ἡ συμφορὰ τῆς Κρήτης, ἐν ἣ γέγονε τοῦ μεγάλου σεισμοῦ*, i et Wienst Haandskrift, hvoraf Lambec. V p. 264 anfører Titelen og Begyndelsen.

Demetrios Zenos (Dimitrios Zinos) fra Zante levede i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede. Hans Romaiske Oversættelse af Homers Batrachomyomachie er udgivet af Martin Crusius i Turcogræcia p. 373 sqq., derefter i *J. M. Langii philologia Barbaro-Græca P. II* og af Ilgen i hans Udgave af de Homeriske Hymner p. 121 sqq.; endelig af Lechner (*Βατραχομυομαχία μεταφρασμένη*) Ingelstadt 1837. 8 og af Mullach Berlin 1837. 8. Desuden har man af denne Forfatter en Roman: *Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών*, rimet, udgivet i Venedig 1529. 8 (s. M. Crusius l. c. p. 372).

Stephanos Sachlekes (Sachlikis) fra Kreta levede i det 16de Aarhundrede.

1) *Γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἐρμηνεῖαι ἔτι καὶ ἀφηγήσεις κυροῦ Στεφάνου τοῦ Σαχλήκη*, hvori han skildrer, hvad han har lidt i Fængslet, beklager sig over sine Venners Trosløshed og drager til Felts imod Skjøgerne i Kydonia paa Kreta, som havde forført ham og været Uarsag til hans Fængsling.

2) *Γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἐρμηνεῖαι κυροῦ Στεφάνου τοῦ Σαχλήκη* af ganske andet Indhold end det foregaaende: Raad til hans Søn Francesci (*Φραντζεσκῆς*), at vogte sig for Skjøger, Læringspil og Nattesværmene. Mere om begge Digtene, som ere rimebe, sjøndt temmelig uregelmæssigen, findes hos Korais *Ἄτακτα II Προλεγ.* p. 8 sqq. Brudstykker af Digtene efter Haandskrifter paa Pariser Bibliotheket hos du Cange i Glosfariet og Korais i 2det Bind af *Ἄτακτα*.

Vincenz Kornaro (*Βικέντιος Κορνάρος*) fra Sitia (Kytæon) paa Kreta, i den første Halvdeel af det 17de Aarhundrede, er Forfatter til den berømteste Nygræske Folkebog: Romanen *Protokritos*: *Ποίημα ἐρωτικὸν λεγόμενον Ἐρωτόκριτος*, bestaaende af henved 10000 Vers. De to nyeste Udgaver af denne Roman ere udfomne i Venedig 1797. 8 og hos Glyki

f. St. 1813. 8. En Paraphrase af dette i den vanskelige Kretensiske Dialekt skrevne Digt er udkommen i Wien 1818 under Titelen: *Νέος Ἐρωτόμυθος παρὰ Λιονυτίου Φωτεινοῦ*. Udførligere Oplysninger om Indholdet og betydelige Brudstykker deraf findes i Leakes *researches in Greece* og i *Jfens Leukothea* B. I S. 164 ff. og B. II S. 216 ff.

Susanna's Historie, *Ἱστορία τῆς Σωσάννης* af Markos Depharana, trykt i Venedig 1667; jfr. *Jfens Leukothea* B. I S. 200 f.

Georgios Chortafios eller Chortagi fra Kreta levede i det 16de eller 17de Aarhundrede, og er Forfatter til Tragoedien *Erophile* i 5 Acter med Prolog og Intermezzo'er (*Ἰντερομέδια*). Kun Dialogen og Mellemspillene ere i rimede politiske Vers; Choret taler i et kortere Versemaal. Det er vistnok en Efterligning af et Italiensk Drama. Indholdet og Prøver deraf findes efter Leake i *Jfens Eunomia* 1ste Bind S. 13 ff. En Udgave af denne Tragoedie, Venedig 1774, nævnes af Münnich i Oversigten over den Nygræske Litteratur bagved hans *Nygræske Grammatik*, Dresden og Leipzig 1826.
